

Filozofická fakulta Univerzity Palackého v Olomouci
Katedra mediálních a kulturních studií a žurnalistiky

**REPREZENTACE PRŮVODU
PRAGUE PRIDE 2012 - 2015 V HLAVNÍM
ZPRAVODAJSTVÍ ČT1, NOXY A PRIMY**

Magisterská diplomová práce

Bc. Andrea MASÁROVÁ
Vedoucí práce: Mgr. Marek Lapčík, Ph.D.

Olomouc 2016

Prohlašuji, že jsem magisterskou práci vypracovala samostatně. Dodržovala jsem zásady vědecké etiky a uvedla všechny použité zdroje.

V Olomouci dne 21. dubna 2016

.....

Na tomto místě bych ráda poděkovala vedoucímu své diplomové práce Mgr. Marku Lapčíkovi, Ph.D. za odborné vedení práce. Dále bych ráda poděkovala celé své rodině, svému příteli i svým přátelům, že mi jsou neustálou oporou ve všem, co dělám, a to i v těch největších krizích, které jsem během psaní zažívala.

Abstrakt

Diplomová práce s názvem „Reprezentace průvodu Prague Pride 2012 – 2015 v hlavním zpravodajství ČT1, Novy a Primy“ si klade za cíl popsat a porovnat mediální konstrukci události Prague Pride s důrazem na její LGBT účastníky v hlavní zpravodajské relaci České televize, televize Nova a televize Prima. Práce je rozčleněna do teoretické, metodologické a analytické části. V teoretické části práce je prostor věnován vymezení základních pojmů a konceptů, ze kterých je ve výzkumu vycházeno. Jsou jimi mediální konstrukce reality, mechanismy konstrukce reality, reprezentace reality v médiích, teorie reprezentace a stereotypizace. Na tuto část navazuje část metodologická, ve které jsou popsány metody práce i metodika výzkumu. V analytické části jsou prostřednictvím sémiotické analýzy s prvky obsahové analýzy a analýzy diskurzu analyzovány reportáže zachycující průvod Prague Pride. Následně jsou výsledky analýzy porovnány. V závěru práce jsou posléze představeny výsledky analýzy i srovnání.

Klíčová slova: Prague Pride, LGBT, heteronormativita, menšiny, stereotyp, stigmatizace, mediální konstrukce reality, zpravodajství, veřejnoprávní vysílání, Česká televize, Nova, Prima

Abstract

The thesis titled "Representation of the Prague Pride parade 2012 - 2015 in the main news ČT1, Nova and Prima" aims to describe and compare media representation of Prague Pride parade with emphasis on its LGBT participants in the main news program of Czech Television, TV Nova and TV Prima. The work is divided into theoretical, methodological and analytical parts. The theoretical part of the thesis is devoted to the definition of basic concepts from which research reflects. They are the media construction of reality like, new racism, moral panic, stigmatization and stereotyping. This part is followed methodological part, which describes methods of work and research methodology. In the analytical part are analyzed reportages through a semiotic analysis depicting Prague Pride parade. Subsequently, the analysis results are compared. The conclusion then presents the results of the analysis and comparison.

Key words: Prague Pride, LGBT, heteronormativity, minority, stereotype, stigmatization, media construction of reality, news, public service television, Česká televize, Nova, Prima

Přesný počet znaků: 148 279

OBSAH

Úvod	1
1 Zpravodajský diskurz	3
1.1 Reprezentace reality v televizním vysílání	4
1.1.1 Konstrukce reality skrze jazyk	6
1.1.2 Agenda setting	7
1.1.3 Výběr aktérů ve zpravodajství	8
1.2 Reprezentace menšin	9
1.2.1 Nový rasismus	9
1.2.2 Morální panika	10
1.2.3 Stigmatizace	11
1.2.4 Stereotypizace	13
2 Specifika LGBT menšin	14
2.1 Gender	14
2.2 Heteronormativita	17
2.3 LGBT(QAI+)	18
2.3.1 Lesby a gayové	18
2.3.2 Bisexuálové	19
2.3.3 Transgender	19
2.3.4 Intersexuálové	20
2.3.5 Asexuálové	20
2.3.6 Queer	20
2.3.7 Symboly LGBT komunity	21
2.3.8 Parade	22
3 Metodologická část	24
3.1.1 Výzkumná technika: obsahová analýza	24

3.1.2	Výzkumná technika: sémiotická analýza	25
3.2	Omezení zvolených výzkumných technik	27
3.3	Výzkumné otázky	27
3.4	Metodika výzkumu	28
3.4.1	Výzkumný vzorek	28
3.4.2	Postup při analýze	29
4	Analytická část	33
4.1	Kontext analyzované události	33
4.1.1	Kontext LGBT v českých zemích v současnosti	33
4.1.2	Kontext osvojování si dětí LGBT páry	35
4.1.3	Kontext Prague Pride	37
4.2	Identifikace textu	40
4.2.1	Prague Pride 2012	40
4.2.2	Prague Pride 2013	41
4.2.3	Prague Pride 2014	42
4.2.4	Prague Pride 2015	43
4.2.5	Srovnání kvantitativních údajů PP 2012 – 2015	44
4.3	První a druhá rovina sdělení	49
4.3.1	Stereotypy	49
4.3.2	My versus oni	51
4.3.3	Morální panika	53
4.4	Ideologie, mýty	54
4.4.1	Vyjádření odpůrců	55
	Závěr	59
	Seznam použitých zdrojů	63
	Seznam obrázků, grafů a tabulek	70
	Seznam příloh	71

Přílohy	72
Příloha č. 1: Sémiotická analýza Prima 2012.....	72
Příloha č. 2: Sémiotická analýza Nova 2012.....	74
Příloha č. 3: Sémiotická analýza ČT1 2012	76
Příloha č. 4: Sémiotická analýza Prima 2013.....	81
Příloha č. 5: Sémiotická analýza Nova 2013.....	82
Příloha č. 6: Sémiotická analýza ČT1 2013	84
Příloha č. 7: Sémiotická analýza Prima 2014.....	89
Příloha č. 8: Sémiotická analýza Nova 2014.....	91
Příloha č. 9: Sémiotická analýza ČT1 2014	94
Příloha č. 10: Sémiotická analýza Prima 2015.....	99
Příloha č. 11: Sémiotická analýza Nova 2015.....	105
Příloha č. 12: Sémiotická analýza ČT1 2015	106
Příloha č. 13: Typická reprezentace účastníků PP na Primě	113
Příloha č. 14: Typická reprezentace účastníků PP na Nově	114
Příloha č. 15: Typická reprezentace účastníků PP na ČT1.....	115

ÚVOD

Předmětem této diplomové práce bude analýza způsobů reprezentace pochodu Prague Pride v letech 2012 – 2015¹ ve zpravodajství veřejnoprávní televize ČT1 a komerčních televizních stanic Nova a Prima s důrazem na jeho LGBT účastníky. Cílem práce je popsat mediální konstrukci události Prague Pride a jejích účastníků. Dílčím cílem pak je odhalit a popsat, jaké významy či ideologie byly konstruovány v analyzovaných zpravodajských příspěvcích.

Samotné konstruktivistické paradigma, ze kterého je v této práci k problematice menšin přistupováno, předurčuje, že sémiotická analýza nám řekne relevantnější informace, nicméně samotnou obsahovou analýzu zcela nevyklučujeme, pomůže nám určit některé proměnné, které budou dále rozvedeny právě v sémiotické analýze. Televizní zpravodajství na základě konstruktivismu zde tedy nefunguje jako nečinný zprostředkovatel průvodu Prague Pride, ale tvůrce konstruktů této události. V těchto konstruktech se pak odráží nejen informace a fakta, ale především i představy, hodnoty a ideologie, které jsou ve společnosti dominantní. Funkcí zpravodajství tedy není jen informovat, ale také šířit dominantní ideologie, čímž upevňuje daný sociální řád. V rámci udržení sociálního řádu pak média inklinují ke stereotypizovaným reprezentacím posilujícím preferované čtení daného sdělení. Je tedy důležité přikládat význam tomu, jak bude průvod Prague Pride médií uchopen. Ta událost hojně reprezentují, někdy lze hovořit až o nadreprezentaci. To může být dvojího důvodu: 1) jedná se o něco kontroverzního, exotického, pikantního, nestandardního, což je pro publikum přitažlivé a 2) média mají povinnost, hlavně ta veřejnoprávní, poskytovat menšinám mediální prostor. Média kultivují naše představy o fenoménech jako je homosexualita, proto je třeba mediální reprezentace podobných událostí kriticky sledovat a analyzovat.

Přestože byla tematika menšin již mnohokrát zpracována, stále se jedná o aktuální problematiku, a to navzdory tomu, že společnost je, co se konkrétně LGBT² menšiny týče, snášenlivější a informovanější. Kladně hovoří například výzkum Evropské unie z roku 2013, který řadí Českou republiku k nejvíce tolerantním zemím vůbec, nicméně je třeba podotknout, že u kontroverzních témat respondenti ne vždy přiznají, co si opravdu myslí. Výsledky stejného výzkumu dokazují, že existuje stále třetina homosexuálů, kteří byli v roce 2013 nějakým

---

¹ Přestože původním záměrem bylo zmapovat všechny ročníky Prague Pride, respektive reportáže týkající se hlavního průvodu, práce se musí obejít bez 1. ročníku Prague Pride 2011 z důvodu nemožnosti získání záznamu. Jako výzkumná metoda je zvolena sémiotická analýza.

² Výstižnější je užívat zkratku LGBTQAI, jelikož zastupuje všechny příslušníky zmíněných menšin. V práci ale budeme uvádět kvůli všeobecnější známosti zkratku LGBT.

způsobem diskriminování. Vyšší tolerance lze dosáhnout právě vyšší informovaností, což si klade za cíl i Prague Pride. Spolek Prague Pride, který průvod organizuje, se snaží přispívat k prosazování tolerantní občanské společnosti, zvýšit povědomí veřejnosti o lesbické, gay, bisexuální a transgender (LGBT) komunitě v ČR a bojovat proti homofobii. To uskutečňuje mimo jiné právě skrze festival Prague Pride. Pochod je oslavou LGBT menšiny, která si tímto způsobem upevňuje své místo ve společnosti.

Určit početní zastoupení LGBT ve společnosti je velice obtížné, téměř až nesmyslné. Samozřejmě, že výzkumy mohou zachytit výskyt fyziologických reakcí, chování nebo sebeuvědomění, které jsou všeobecně chápány jako projev homosexuality, to však stále nemusí být vypovídající. Nakonec, u LGBT komunit nejde jen o homosexualitu, ale mnohem rozsáhlejší problematiku než určení sexuální orientace, které může být například u transsexuálů heterosexuální. Také je třeba počítat, že ne každý jedinec je v dotazování stoprocentně upřímný. Výsledky realizovaných průzkumů jsou tedy nejednoznačné, kolísají v rozsahu od 1 % do 10 %, někdy i dále. Logické je, že zatímco vyšší čísla preferují zastánci LGBT, nízké ve svých argumentech uvádí skupiny odpůrců. Nejhojněji jsou uváděna 4 %, což je údaj z Kinseyových zpráv³, které současně tvoří symbolické označení LGBT menšiny, respektive spíše té homosexuální. (Česká televize, 2008)

---

³ Kinseyho zprávy jsou dvě knihy vydané v letech 1948 a 1953, ve kterých tento autor představil výsledky výzkumů sexuálního chování mužů a žen, jako například právě homosexuální chování, které bylo určeno pomocí škály od 0 do 6 (The Kinsey Institute, 2016).

1 ZPRAVODAJSKÝ DISKURZ

Jelikož budeme v práci posuzovat a srovnávat reportáže vysílané na komerční a veřejnoprávní televizní stanici, je třeba si stručně vymežit jejich všeobecné rozdíly, jako jsou jejich práva a povinnosti. Veřejnoprávní Česká televize má ze zákona vymezenou činnost mimo jiné k poskytování *“objektivních, ověřených, ve svém celku vyvážených a všestranných informací pro svobodné vytváření názorů“*, dále by také měla vytvářet a šířit programy, které *„odráží rozmanitost názorů a politických, náboženských, filozofických a uměleckých směrů, a to s cílem posílit vzájemné porozumění a toleranci a podporovat soudržnost pluralitní společnosti“* (...) a konečně také rozvíjet *„kulturní identity obyvatel České republiky včetně příslušníků národnostních nebo etnických menšin“* (§ 2 zákon č. 483/1991 Sb). Jinými slovy, role médií veřejné služby vychází z myšlenky, že mají fungovat ve prospěch veřejného dobra (Pouperová, 2010, s. 82 – 83). Proto také můžeme očekávat, že reportáže o PP byly do vysílání zařazeny z důvodu podpory LGBT menšin a tedy poskytnutí mediálního prostoru těmto menšinám k vyjádření.

Všichni provozovatelé vysílání, ať už veřejnoprávního nebo komerčního, musí dbát v rámci svých zpravodajských relací na poskytování objektivních a vyvážených informací (zákon o vysílání, ust. § 31 odst. 2 a odst. 3), které jsou nezbytné pro svobodné vytváření názorů, stejně tak nestránit žádné skupině veřejnosti ani jejím názorům, a to *„s přihlédnutím k jejich reálnému postavení v politickém a společenském životě“* (Rozeňhal, 2007, s. 126). Nabídka zpravodajství by měla odpovídat veřejnému zájmu, což je takový zájem, který odráží potřeby celé společnosti či legitimních společenských menšin bez ohledu na to, zda tento zájem prosazuje legitimní veřejná moc (Rozeňhal, 2011, s. 167). Nutno je však dodat, že působení mocenských vlivů se nelze zcela vyhnout, hegemonické fungování ideologií, jako je například heteronormativita, které jsou společností protkány, jsou velmi často neuvědomované a společností i médií jsou tyto myšlenky přejaté automaticky, neboť je takové smýšlení dominantním diskurzem. Samozřejmostí je *„povinnost svým vysíláním nepodněcovat k nenávisti z důvodů rasy, pohlaví, náboženství, národnosti nebo příslušnosti k určité skupině obyvatelstva“* (Rozeňhal, 2004, s. 44 – 45), například k LGBT komunitě. V reportážích Prague Pride by se tedy měli objevit jak zastánci LGBT komunity, tak její odpůrci, aby byl poskytnut prostor pro svobodné vytvoření názoru diváka. Nicméně toto vyobrazení by nemělo podněcovat k nenávisti vůči žádnému z těchto skupin aktérů.

Samozřejmě je třeba uvědomit si, že zcela neutrální objektivita se nelze dobat. V rámci konstruktivistického paradigmatu neexistuje objektivita, která ve významech leží, ale

je společností utvářena v rámci neustálého dialogu. Proto spíše než objektivitu je třeba hledat intersubjektivitu. Sama Rada pro rozhlasové a televizní vysílání se k objektivitě staví jako k pravdivosti, úplnosti a nezaujatosti informací. Nicméně předpokladem je odstup, vyloučení osobního zaujetí, absence stranění, pravdivost, přesnost a úplnost sdělení. Dodržení těchto kritérií je však stále obtížné, protože jak provozovatelé vysílání, tak i jednotliví redaktoři jsou názorově svobodní, jsou subjekty a tedy i skutečnost subjektivně vnímají. (Pouperová, 2010, s. 192) I z toho důvodu je tedy žádoucí do vysílání zařadit co nejvíce možných názorů a výpovědí, třeba i subjektivně zabarvených, aby si divák mohl svobodně vytvořit svůj subjektivní názor. To se týče i myšlenek všeobecně záporně přijímaných, tedy zřejmě i z toho důvodu byl v reportážích z události Prague Pride poskytován prostor k vyjádření extremistickým jedincům.

Zpravodajské reportáže ve všech typech médií představují zvláštní druh diskurzu. Dle Hartleyho definice lze zpravodajství chápat jako: „*sociální instituci a kulturní projev, který existuje a má smysl pouze ve vztahu k ostatním institucím a diskurzům probíhajícím ve stejnou dobu*“ (Hartley, 1982, s. 9). Nejsou to izolované textové a dialogické struktury, ale spíše komplexní komunikační událost ztělesňující sociální kontext představovaný vlastnostmi účastníků, dále produkční procesy a recepce. (Van Dijk, 1988, s. 2) Tvůrci zpravodajství musí se svými činnostmi zapadat do celé společnosti. Je třeba si uvědomit, že tu jsou pro novináře a moderátory omezení daná státem, zákony, konkurenty, publikem, a lidmi, o jejichž činnosti referují. (Hartley, 1982, s. 9) Primární funkcí zpravodajství je dle Hartleyho (1982) informovat. Dalšími pak udržování kontinuity společnosti, utváření společenského konsenzu a v neposlední řadě i identity. Způsob zpracování jednotlivých reportáží srozumitelný a jednoznačný. Zjednodušení ale může způsobovat stereotypní reprezentace.

1.1 Reprezentace reality v televizním vysílání

Vzhledem k tomu, že práce se zaměřuje na konstruování významů v reportážích skrze jazyk a obraz, bude k mediální realitě přistupováno víceméně z „*kopernikovského pohledu*“, čili v rámci kulturálního (konstruktivistického) paradigmatu. Přestože Schulz nevyklučuje ani jeden přístup (Sedláková, 2008, s. 145 - 161), k reprezentaci menšin se mnohem více hodí právě konstruktivistický přístup. Zatímco dle metafory kopernikovského přístupu jsou média nástrojem, který se aktivně podílí na procesu konstruování skutečnosti, ptolemaiovské pojetí média chápe jako významné činitele ovlivňující své příjemce i společnost v zájmu toho, kdo je ovládá. V kopernikovském – konstruktivistickém přístupu neexistuje žádná realita, která by byla předem známá, ale je výsledkem zpracování a interpretování právě prostřednictvím médií.

Konstruktivistické paradigma tu bude představeno ve své „*umírněné podobě*“. Dle Fafejty se nelze domnívat, že úplně vše na světě je sociálně konstruováno. Zároveň však „*vše, co je spojeno s člověkem ve společnosti, je do značné míry sociálně konstruováno a nakonec ani nelze oddělit konstruované od přirozeného, stanovit přesné hranice mezi sociálním a biologickým.*“ (Fafejta, 2004, s. 13) Sociální konstrukce jsou stále i nestálé, je to otevřený proces nemající počátku ani konce.

Hall rozlišuje dokonce tři teorie reprezentace reality: konstruktivistickou, reflexivní a intencionální. Dle jeho pojetí konstruktivistické reality nezprostředkovaný přístup ke skutečnosti není možný, protože se vždy setkáváme s realitou někým uchopenou. Samotné mediální zobrazení nemůže být totožné se skutečností, protože skutečnost není bezprostředně přítomná. Tato teorie se nesnaží kritizovat masová média za pokřivenou skutečnost, ale pojednává o konstrukci skutečnosti v médiích, která je nutná a je výsledkem reprezentace. Předpokladem je, že významy jsou součástí jedinců, kteří je do věcí až sekundárně promítají prostřednictvím znakového systému, (Hall, 1997, s. 24 – 26) tak jako to dělají mediální pracovníci.

Mediální konstruktivismus vychází z teorie sociální konstrukce reality. Mediální realita je nedílnou součástí sociální reality a je neustále konstruovaná. Každé vědění je konstrukcí, tedy i sociální skutečnost jakožto obsah vědění je konstrukcí objektivní skutečnosti a konstrukcí subjektivní skutečnosti (Hubík, 1999, s. 177). Dojde-li k ustálení často opakované činnosti do vzorce, dochází tím k habitualizaci. Tím se vytváří stabilní zázemí a zužuje se možnost volby. Typizujeme-li habitualizované činnosti, dochází k institucionalizaci a vzniku institucí. Ve chvíli, kdy je svět institucí předán dalším lidem, tak se proces institucionalizace završuje a svět institucí je prožíván jako objektivní realita. Vztah mezi člověkem a světem je vztah dialektický. Třemi složkami tohoto dialektického procesu jsou externalizace, objektivizace a internalizace. Objektivizací se rozumí proces, jímž externalizované výsledky lidské činnosti získávají charakter objektivity. Důležité jsou interakce, neboť prostřednictvím interakcí reprodukuje a přetváříme významy, sdílíme významy a tím i tvoříme kulturu. (Berger, Luckmann, 1999, s. 70 - 78) Čili to, co televizní média o Prague Pride externalizují, následně jedinci (televizní diváci) internalizují. Právě televizní vysílání má na společnost bezesporu významný vliv. Bourdieu tvrdí, že televize, dříve jako nástroj zaznamenávání, se stává nástrojem vytváření reality a sociální svět je popsán a předeepsán televizí, televize je i vynikajícím nástrojem k udržování symbolického řádu (Bourdieu, 2002, s. 12 – 18). Televizní médium doslova kultivuje představy o homosexuálech u celkové populace (viz Gerbner, 1976).

Televizní vysílání vytváří uzavřený symbolický svět a při dlouhodobém vystavení televizním účinkům se pozměňují či doslova kultivují představy jedince o světě a jeho smysl pro skutečnou realitu se snižuje. S odkazem na Gerbnerovu kultivační teorii (ač se zabýval především výzkumem vlivu televize na obavy veřejnosti z násilí) lze říci, že jedinec si již sám nevytváří představy o homosexuálech na základě např. osobního setkání, nýbrž právě na základě toho, jak mu jsou předkládáni v televizi. To znamená, že zobrazované obsahy, názory a přesvědčení v televizním vysílání, kterému je jedinec vystavován, formuje jeho vlastní přesvědčení a přejímá ty názory a přesvědčení, které mu jsou prezentovány. Tímto způsobem pak televizní médium ovlivňuje jedincovo chování. S přihlédnutím k této teorii lze tedy říci, že svým pojetím reportáže o události Prague Pride mohou televizní stanice ovlivňovat postoje svých diváků, a tedy celé společnosti, vůči LGBT. Pokud je jedinci médiu neustále opakováno, že LGBT jedinci jsou jiní, než většinová společnost a v jejich vyobrazování tuto jinakost zdůrazňuje, společnost na LGBT nikdy nebude schopna nahlížet jako na kohokoli jiného a stále na ně bude nahlíženo jako na něco exotického a nenormálního, přesně tak, jak jsou vyobrazováni v médiích. Samozřejmě média explicitně nesdělují, že tyto menšiny nejsou normální, ale jde spíše o to, v jakých souvislostech se o nich hovoří, jakým způsobem a jak často. Na negativní důsledky stereotypní reprezentace ve svém výzkumu upozorňuje Netzley (2010). S odkazem na kultivační teorii zjistila, že většinová reprezentace gayů v televizi sestává z reprezentace gayů jako nadprůměrně sexuálně aktivních jedinců, což má za následek smýšlení o této komunitě jako o silně promiskuitní. Přestože se jedná o americký výzkum, stereotyp o gay promiskuitě přetrvává i v našich končinách.

Hlavním aspektem moci médií je tzv. etnocentrismus, tedy poznávání a reprezentace jevů vlastní optikou (Petrušek, 1996, s. 278) Hartley (1982) říká, že zpravodajství je etnocentrické, reprezentuje jevy optikou většinové společnosti. Co se týče analyzované problematiky, média reprezentují LGBT komunitu skrze optiku heteronormativity. Skrze tuto optiku je pak vnímají a reprezentují jako odlišné. Přestože etnocentrismus utvrzuje vlastní kulturu, kulturu „*druhých*“ marginalizuje a odstrkává na okraj společnosti.

1.1.1 Konstrukce reality skrze jazyk

Konstruktivistický proud samozřejmě nutně nepopírá existenci objektivní reality. Tato realita ale musí být nějakým způsobem uchopována. V lidské společnosti významy zprostředkovává jazykový systém během sociální interakce. (Defleur, Ball-Rokeachová, s. 256, 1996) Bez jazyka, řeči a komunikace není žádná konstrukce skutečnosti možná (Hubík, 1999, s. 182 – 183), neboť objektivizace každodenního života jsou udržovány právě především lingvistickým

označováním (Berger, Luckmann, 1991, s. 50 – 51). Komunikace je pak hlavním prostředkem udržování skutečnosti (Hubík, 1999, s. 188 – 189). Jakékoliv odchylky od normy jsou označovány jako deviantní a jeví se jako „*opuštění skutečnosti*“ (Berger a Luckmann, 1991, s. 83). Rolí jazyka je v tomto případě nejen rozvoj a udržování společnosti, ale také rozhodování o podobě duševního života každého individuálního člena společnosti. Lidé tedy nereagují na svět objektivně existující, nýbrž na svět, který si sami konstruují. Jinými slovy, význam není dán objektivní podstatou věci, ale tím, jak k těmto věcem přistupujeme. V rámci této symbolické interakce je „*interpretovaná skutečnost společensky konvencionalizována a individuálně zvnitřněna*“. (Manis a Meltzer in Defleur, Ball-Roachová, s. 49 – 50) Symbolické interakce nenastávají jen mezi jednotlivci, ale samozřejmě také mezi médii a společností. Média interpretují události, které se dějí ve světě a jedinci tyto interpretace následně přebírají. (Defleur, Ball-Roachová, s. 51, 1996) Nejen v televizním zpravodajství je tedy velice důležité, jakým způsobem jsou jednotlivé události, jako je třeba Prague Pride, a její aktéři pojmenováni, jak je k nim přistupováno, neboť toto poté přejímá celá společnost.

Jazykem také potvrzujeme svůj gender (Fafejta, 2004, s. 32 – 33). Mluvíme jím v určitém rodě. Pokud se rod, v jakém hovoříme, neztotožňuje s naším genderem a danou rolí, ostatní ve společnosti nás opravují, případně se od nás distancují nebo nás stigmatizují a nálepkují. I tímto způsobem jsou pak například transsexuálové znevýhodňováni.

Zajímavé samo o sobě je v souvislosti s LGBT komunitou, nejčastěji pak s homosexualitou, užívání výrazu „*přiznání*“ jakožto česká obdoba pojmu „*coming out*“. Jak nastiňuje Fafejta, pokud jedinec někomu ve svém okolí, případně médiím, sdělí svou orientaci, která není v souladu s heteronormativitou, je to pak označeno jako přiznání se. Přitom toto slovo je v lidech hluboce zakořeněno ve významu jako přiznat se k nějakému prohřešku. Z toho vyplývá, že v takovém pojetí by se měl jedinec za svou „*jinakost*“ stydět. Tímto způsobem jsou skrze jazyk a navyklé užívání tohoto výrazu potvrzovány sociální konstrukce dané společnosti. (Fafejta, 2004, s. 145)

1.1.2 Agenda setting

Média ovlivňují reprezentaci reality také tím, která témata zvýznamňují. Agenda setting je koncept Maxwella McCombse a Donalda Shawa zabývající se otázkou procesu nastolování témat ve veřejném fóru. Výběr témat, jež jsou hodna prostoru v médiích, ovlivňuje jak byrokracie a možnosti novinářů, tak i ideologie panující v současné společnosti. Vliv ideologie je navíc podmíněn tím, jak je zpravodajská činnost ovlivněna státem. (McQuail, 1999, s. 241) Čili výběr témat probíhající na poli veřejnoprávní a komerční televizní stanice se může notně lišit. I tímto

způsobem pak masová média utvářejí veřejné mínění, neboť sama veřejnost začne považovat za důležité ty prvky, na které kladou důraz sama média (McCombs, 2004, s. 79). V souvislosti s reprezentací LGBT a průvodu Prague Pride je tedy důležité, jakým tématům s nimi spojenými budou dávat prostor a jak tato témata pojmu.

Na úrovni zpravodajství jde televiznímu vysílání především o přitáhnutí pozornosti co nejširšího spektra publika, neboť čas v televizi je drahocenný a měří se sledovaností. To se snaží skrze vysílání takových událostí, které zajímají zjednodušeně řečeno všechny. Takové události lze označit jako tzv. omnibus. (Bourdieu, 2002, s. 13 – 15) I z toho důvodu lze u reportáží o pochodu Prague Pride počítat s krátkou stopáží, a to především na komerčních televizních stanicích. Nicméně televize také hledá způsob, jak zprávy publiku zpestřit – proto události zveličuje, také volí mimořádná slova, neboť i svět obrazů je ovládán slovy. Špatným zvolením slov se redaktoři ale mohou dopustit u diváků paniky, strachu a fobií (Bourdieu, 2002, s. 15 – 16), stejně jako šířením stereotypů.

1.1.3 Výběr aktérů ve zpravodajství

Významnou aktivitou odehrávající se denně ve zpravodajství je výběr aktérů, a to jak těch, jež jsou zdrojem informací, tak i těch přímých. Je totiž často důležitější, co o dané události sdělují osobnosti významného postavení, než jen zpravování o samotné události (McQuail, 2002 s. 243). Odrazem mediálních rutin je také představa, že slovo určitých osobností či organizací je důležitější, důvěryhodnější nebo zkrátka vhodnější než slovo jiných, speciálně pak „*druhých*“, tedy takových jedinců, kteří nejsou součástí většinové společnosti. Neustálé poskytování mediálního prostoru několika pár „*vyvoleným*“ pak způsobuje totéž, co agenda setting – posiluje představu o (ne)důležitosti těch, co se v médiích neobjeví. Celkově platí, že někteří příslušníci společnosti mají větší šanci sdělovat své názory ve zpravodajství než jiní. Pak jsou skupiny, které dostávají slovo jen v určitých případech, neboť se jedná o marginalizovanou skupinu (Trampota, 2006, s. 80), jako jsou například homosexuálové. Van Dijk tvrdí, že v médiích je zastoupení členů menšin nižší, než jaké je zastoupení většinové společnosti. Menšiny, které v médiích vystupují, můžeme typizovat jako aktéry, kteří jsou jen reprezentováni a aktéry jako mluvčí. Nutno dodat, že menšiny jsou mluvčím málokdy, mnohem častěji se o nich vyjadřují členové většinové společnosti. Samotné menšiny tedy své vnímání mnohdy nemohou ovlivnit a jsou vnímány skrze optiku většiny, která je často reprezentuje stereotypně. I z těchto důvodů se tedy sémiotická analýza zaměří také na aktéry sdělující médiím svůj názor.

1.2 Reprezentace menšin

Jak jsme si v předchozí kapitole nastínili, média jsou sama o sobě velice vlivným nástrojem k utváření naší každodenní reality. Předkládají nám informace, které mnohdy nemáme možnost získat z jiného zdroje, než jsou právě média. Zprostředkovávají informace, respektive samy je, s odvoláním na konstruktivistický přístup, vytvářejí. Nastolují témata, o kterých se bude hovořit. Vzhledem k tomu, že homosexuálové jsou menšinou, identita je jim přisouzena většinovými členy společnosti. To nejčastěji na základě některých znaků, nejen fyzických, ale i sociálních, čemuž lze rozumět jako vzorce chování. Pojetím dané informace a konkrétní reprezentací homosexuální menšiny ovlivňují jak heterosexuální veřejnost, tak právě homosexuály. Ti, pokud žijí mimo svou komunitu, mnohdy nemají k jiným zdrojům přístup.

Van Dijk se ve své ideologické diskurzivní analýze zabýval reprezentací menšin a (ne)vědomým dělením společnosti na my versus oni. Dle ní například členové heterosexuální většiny prezentují sami sebe jako normální a homosexuální menšinu jako jiné, nenormální, čili svým způsobem i negativně. Ideologie nemusí být zpozorovatelná a může se jevit jako přirozenost, tedy přirozená je pro nás heteronormativita. Při produkci ideologie mají dle van Dijka jednu z nejdůležitějších rolí média. Díky nim lze sociální reprezentace snadno, rychle a masově sdílet, stejně tak jako ideologie, které se v reprezentacích mohou objevovat. (Dijk, 1998, s. 14) Dle Beauvoir, představitelky francouzského existencialismu, je však nutné tvořit opozici Druhého, neboť „*žádný kolektiv se neurčuje jako Jeden, aniž okamžitě proti sobě neklade Druhý*“ (Beauvoir, 1967, str. 11). Jinými slovy pokud se někdo chce identifikovat, dělá tak prostřednictvím opozice.

1.2.1 Nový rasismus

Přestože se tento termín Teuna van Dijka vztahuje k diskriminaci vůči národnostnímu etniku, je možné vzít v potaz tezi, že diskriminace jako termín obecně naplňuje van Dijkův koncept nového rasismu. Pro nový rasismus je specifická jeho existence v rámci obecného diskurzu (Van Dijk, 2000 s. 35). Další charakteristikou je významné rozšíření rasismu, či v případě LGBT menšin diskriminace, a to v sociální struktuře i každodenní realitě, specifickým je i symbolický charakter. Zásadním tedy je, že tento nový způsob rasismu/diskriminace odmítá, že by působil diskriminačně. Menšiny v tomto způsobu nazírání nejsou podřadné z biologického hlediska, nýbrž odlišné. Tím, že budou odlišnosti zdůrazněny, dochází k rozlišování na „*my a oni*“. Klíčový je jeho latentní a nepřímý vliv. (Van Dijk, 2000 s. 35)

Dle Van Dijka jsou právě média velice vlivná, neboť se podílejí obrovskou měrou na formování obecného diskurzu. Skrze něj se pak diskriminace uskutečňuje. Pokud navíc společnosti

ze strany příjemců mediálního sdělení není předkládán alternativní výklad událostí, mohou média tímto způsobem produkovat až hegemonii, která reprodukuje nový rasismus (Van Dijk, 2000, s. 37). Konstrukce nového rasismu ze strany médií se odehrává prostřednictvím volby témat spojených s danou minoritou, případně s citovanými zdroji. Často se k problematice těchto minorit nevyjadřují samotné minority, ale „expert“ z řad většinové společnosti (Van Dijk, 2000, s. 39).

U vyobrazení LGBT menšin médii je patrné soustředění se právě na jejich jinakost ve všech směrech – jak vizáže a vystupování, tak i vyjadřování. Přestože podstata karnevalového průvodu Prague Pride vybízí k pestrosti a jinakosti, jako účastníci se na ní vyskytují i takoví lidé, kteří takzvaně „*splynou s davem*“. LGBT menšiny se snaží přesvědčit společnost o tom, že jsou úplně stejní, jako většinová společnost, ovšem to se skrze stereotypně postavenou reprezentaci ze strany médií stavějící právě na oné odlišnosti nemůže podařit. Při analýze je také důležité soustředit se na pořadí citovaných zdrojů, neboť bývá názor toho, kdo dostane slovo jako první, považován za prvořadý. Vzhledem k otevřenosti textu vůči významům je třeba dbát také na označení nabízející různé konotace, stejně tak na zakotvení v kontextu ovlivňující recipienty ve čtení textu – na základě toho si recipient přiřazuje k událostem i jejím aktérům významy, které skrze mediální reprezentaci může vnímat negativně. Co se týče speciálně jazykového projevu, zvláštní sémantickou konstrukcí jsou tvrzení, které podporují pozitivní sebe prezentaci, nicméně v druhé části sdělují negativní postoj k menšině. Takovým příkladem může být: „*Nemám nic proti homosexuálům, ale neumím si představit, že by vychovávali děti*“ (a tak podobně). Tímto způsobem autor sdělení sebe samotného pasuje do role tolerantního občana (či organizace), zároveň ale sděluje stereotypní teze. Proto bude při analýze pozornost soustředěna na to, jakým způsobem reportáže o Prague Pride reprezentují LGBT menšiny, jaká témata s ní váží a jestli nám jako divákům tuto LGBT menšinu média nepřibližují právě skrze zmíněné praktiky, které by značně podporovaly sociální vyloučení těchto minorit.

1.2.2 Morální panika

Morální panika je sdělovacími prostředky vyvolaný stav veřejného znepokojení nad určitými jevy, přičemž tento stav znepokojení bývá vyšší, než by bylo úměrné danému jevu, případně tohoto znepokojení není vůbec třeba. Tato panika je totiž vyvolána záměrně či neopodstatněně a realita je zkreslena a nadsazena. (Cohen, 1972, s. 9) Můžeme se domnívat, že v projevech odpůrců průvodu a LGBT se budou objevovat přehnané argumenty snažící se u diváků vzbudit pocit strachu a ohrožení. Z prezentace jejich argumentů televizí se pak tento strach může šířit

veřejnosti. I sama média ale mohou na některých stupních užitými prvky (textuálními, obrazovými či právě jejich kombinací) v reprezentaci šířit morální paniku, třeba i nevědomky.

Postup procesu medializace morální paniky je následující:

1) Určí se skupina jako původců potenciálního problému. Jejich chování se označí jako deviantní a nebezpečné veřejnosti. V případě LGBT se například zdůrazňuje jejich zvýšená sexuální potřeba, promiskuita a možné mravní ohrožení dětí.

2) Užijí se vybrané znaky, z kterých se stanou symboly dané skupiny osob. V případě LGBT je jejich jinakost zdůrazňována prostřednictvím reprezentace jedinců v bizarních a extravagantních oděvech, u homosexuálních mužů často růžová barva oděvu.

3) Nakonec se medializovaný výklad události šíří veřejností.

U konceptu morální paniky jsou také tři kroky její konstrukce:

1) Nadsázka a zkreslení. Závažnost události je přeháněna, kladen je důraz na počet účastníků a efekt jejich činnosti (například omezení dopravy). Užit bývá melodramatický slovník či slova evokující blízkící se katastrofu (účastníci zaplavili, obsadili, ovládli).

2) Předpověď. Média informují o tom, že událost zase proběhne.

3) Symbolizace. Neutrální slova či názvy mohou dostat ve spojení s prezentovanou událostí symbolickou moc (duhový průvod, průvod hrdosti). (Cohen, 1972)

1.2.3 Stigmatizace

Teorie stigmatizace se zakládá na tom, že člověk porušující danou normu ve společnosti, kterou je například heteronormativita, je oficiálně označen některou společenskou institucí. Tato nálepka je mu poté společností přisuzována a podle ní k tomuto jedinci také členové společnosti přistupují, stejně tak i jedinec dle této nálepky přistupuje k sobě samému. Ještě těžší je této nálepce uniknout, přestože o jedinci vypovídá pouze zlomek jeho bytí. Tyto nálepky také určují, jak se s dotyčným bude jednat. (Defleur, Ball-Roakchová, s. 261 - 262, 1996) Vzhledem k tomu, že označení bývají ti, co se vymykají nějaké normě, bývá na tyto jedince často nahlíženo negativně. I z toho důvodu byla LGBT komunita vnímána po tak dlouhou dobu jako něco podivného, neboť se o jejím chování hovořilo jako o sexuálně deviantním. Také v období rozmachu sexuální choroby AIDS se nejčastěji ukazovalo právě na jedince z řad homosexuálů. A kdo byl jednou veřejnosti představen jako sexuálně nemocný a nebezpečný, v očích veřejnosti se takové nálepky těžko zbaví.

Teorie nálepkování říká, že deviaci pomáhají tvořit sociální skupiny, které si určují nějaká pravidla. Pokud nějaký jedinec ve společnosti pravidlo či normy poruší, je uznán jako deviantní. Deviantní jedinci jsou pak ze společnosti vyloučeni. Nelze říci, že všichni, co jsou označeni jako devianti, pravidla porušují. Deviant je ten, komu byla nálepka udělena a může jím být nejen zločinec, ale například i homosexuál. Ti, kteří nálepky udělují, disponují většinou nějakou mocí, jako právě veřejnoprávní i komerční média, případně politici, jejichž názor média zprostředkovávají. Negativním dopadem může být zacházení s jedincem jako s deviantem na základě toho označení a jeho následná exkluze ze společnosti. (Becker, 1999, s. 9-26)

Nálepkování je v podstatě stigmatizování. Jedná se o jev, *"kdy je jedinec s určitou vlastností, která je odsouditelná společností, kde se nachází, odsouzen na základě této vlastnosti. Stigma je právě ten proces, kdy reakce ostatních naruší jeho normální identitu."* Jinými slovy, týká se některé menšiny, která je společností vnímána jako jiná, a je následně ze společnosti vylučována, diskriminována. Projevuje se i na straně diskriminovaného jedince. Označují se tři skupiny vztahů ke stigmatu: 1) stigmatizovaní, tedy ti, kteří jsou odsuzováni pro svou vlastnost nevyhovující většinové společnosti, 2) normální, tedy lidé, kteří stigma nenesou a 3) zasvěcení, čili ta skupina lidí, která patří mezi normální, zároveň jsou akceptováni stigmatizovanými. (Goffmann, 2003, s. 11-43) Goffman svou teorii představuje na příkladech tělesně či mentálně postižených a sociálně vyloučených jedinců na okraji společnosti (zločinci, prostitutky, homosexuálové). Jeho teorie se týká spíše stigmat, která za jistých okolností mohou být přímo patrná pro okolí, aniž by vyžadovala jejich odhalení nositelem. Text například implicitně předpokládá, že za jistých okolností je možné identifikovat gaye.

Pro tuto práci je vhodné také zmínit Goffmanovo rozlišování mezi jedincem diskreditovaným a diskreditovatelným (2003, s. 12). Tito dva nositelé stigmatu se totiž musí vyrovnávat s odlišnými sociálními situacemi. Zatímco u diskreditovaného jedince jde o to, jak zvládat momenty trapnosti a nepřiměřenosti v sociálních interakcích, u diskreditovatelného jde zejména o procesy spojené s ukrýváním stigmatu či rozhodnutí, zda stigma ukázat či neukázat. Obě tyto situace se potom mohou v různých kontextech objevovat u stejných jedinců, zatímco například v prostředí rodiny se o přítomnosti stigmatu ví, mezi kolegy v práci může být stejný člověk v pozici skrývajícího diskreditovatelného. U homosexuálů a dalších queer jedinců tento rozdíl souvisí s rozhodnutím, jestli svou stále ještě společensky stigmatizovanou orientaci budou veřejně sdílet či nikoliv, jestli udělají „*coming out*“. Stále tu jde v mnoha případech o osobní rozhodnutí, zda stigma artikulovat či nikoliv,

neboť ne vždy lze příslušnost k této minoritní skupině obyvatelstva přisoudit na základě vnějších znaků.

Na základě nálepky a stigmatu nenormálnosti jsou však LGBT reprezentováni v médiích. Ta by o běžných akcích neinformovala v takovém měřítku. Můžeme tedy říci, že už reprezentací průvodu PP jsou LGBT v podstatě diskriminováni, neboť je na ně nahlíženo jako na něco jiného, zvláštního. Na stranu druhou je však nutno brát v potaz jejich stálé nepřijetí určitou částí společnosti. I z toho důvodu je třeba poskytovat jim mediální prostor, samozřejmě však s co nejméně stereotypní reprezentací.

1.2.4 Stereotypizace

V pojetí reprezentace LGBT menšiny se často setkáváme právě se stereotypy. Za stereotyp lze označit takovou reprezentaci postojů nebo rysů, která je zjednodušená, dlouhodobě reprezentovaná v každodenním kontextu nebo v tom, který nás obklopuje v mediálním prostoru. Stereotypní reprezentace zkresluje a deformuje původní obraz uchopované reality. Nicméně stereotypy jsou snadno rozpoznatelné a jsou konstitutivním prvkem sociální konstrukce reality, přestože mnohdy pokřiveným. Stereotypy jsou nositeli názorů, postojů, soudů i předsudků. Stereotypizace si lze často povšimnout právě například vůči homosexuálům. Homosexuální muži bývají spojeni se slovy jako zženštilí, homosexuální ženy pak zase jako „mužatky“. Jde o reprezentaci jak v rovině jazykové, tak například vizuální či všeobecně mediální reprezentaci. Samozřejmě, že existují i stereotypy pro heterosexuální jedince. Problémem ale je, že zatímco škatulek pro heterosexuály je mnoho, pro LGBT je škatulek podstatně méně. Tyto stereotypy poté přejímá společnost právě prostřednictvím médií, v našem případě televize. Stereotypní reprezentace se tak poté odráží ve vnímání menšin většinovou společností. V souvislosti se stereotypy rozlišujeme ještě typy a archetypy. Typy jsou nejčastěji prezentovány jako jedinečné bytosti charakteristické tím, co reprezentují. Archetyp je potom takový vyhraněný typ, který je hluboce zakořeněný v konkrétní kultuře. (Burton, 2001, s. 187 – 191) Proto i ze stereotypů, které jsou v médiích neustále opakovány a následně uchopovány společností, může vzniknout archetyp.

Hartley uvádí, že zpravodajství je žánr prezentující pohled na svět perspektivou bílého heterosexuálního muže (Hartley, 1982). To může mít v kontextu s queer komunitou za následek stereotypizaci účastníků Prague Pride a pohled na tyto aktéry z perspektivy my (heterosexuálové) versus oni (homosexuálové). Binární opozici lze ale také očekávat ze strany médií při reprezentaci odpůrců Prague Pride, kdy média samy sebe chápou jako my, ti dobří a shovívaví, akceptující LGBT komunitu, a odpůrce jako oni, ti špatní a netolerantní.

2 SPECIFIKA LGBT MENŠIN

V této části práce budou vysvětleny ty základní pojmy, které budou používány v celém textu diplomové práce. Jedná se především o pojmy úzce související s Prague Pride, tedy popisující její nejčastější účastníky – LGBT komunitu, označovanou také jako queer. Je třeba si objasnit, co se pod pojmem LGBT ukrývá, neboť média chápou průvod Prague Pride často jako průvod homosexuálů a stejně tak jej i označují. Ovšem to není tak jednoduché, neboť se nejedná jen o průvod homosexuálů, ale například i intersexuálů, transsexuálů, bisexuálů, asexuálů a jiných. I proto se někdy užívá zkratka LGBTQAI+. Zjednodušení ze strany médií a označování průvodu PP⁴ jako průvodu homosexuálů pak potlačuje existenci výše zmíněných identit, veřejnost se o nich nedozví, případně dozví jen okrajově, což může být i příčinou toho, že veřejnost jejich existenci nebere jako něco „*normálního*“. Stejně tak je zavádějící označovat LGBT v singuláru jako komunita, neboť se nejedná o homogenní skupinu. Z toho důvodu se bude v textu pojednávat o LGBT v plurálu. Stejně tak je třeba blíže si představit pojem gender. V neposlední řadě bude také představen pojem parade, což je výraz označující průvody LGBT komunit napříč celým světem. Nakonec budou i představeny symboly pojící se s průvody hrdosti, neboť i ty budou v pozdější analýze identifikovány.

Jak již bylo naznačeno v předchozí kapitole, konstruktivistickou optikou lze říci, že mnohé, co má společnost zažité a považuje za přirozené, zcela dané není, může se jednat o sociální konstrukt. Toto se týká i sexuality, která má různé podoby a ne vždy jsou dány samotnou přirozeností. Přirozené a nepřirozené se může v různých kulturách více či méně lišit. (Fafejta, 2004, s. 14)

2.1 Gender

Pojem gender a jeho chápání je pro pozdější analýzu stěžejní z toho důvodu, že především odpůrci Prague Pride argumentují proti homosexuálům ustálenými genderovými rolemi, které by jedinci ve společnosti měli zastávat, dále například nutností vzoru ženy a muže u dětí. I z toho důvodu bude následující text zaměřen také na stereotypy, které bývají v souvislosti s genderem produkovány.

Ke genderu bude v tomto textu přistupováno v pojetí Šmausové (2002), která chápe gender jako společensky konstruovanou kategorii sloužící k udržování a reprodukování hegemonní maskulinity. Rozdíly mezi tím, co je mužské a co ženské, jsou založeny na daných genderových rolích, které si jedinec osvojuje během socializace, jedná se o sociální konstrukt, avšak

---

⁴ Název Prague Pride bude v textu často pod zkratkou PP.

samozřejmě nelze tvrdit, že veškeré odlišnosti mezi muži a ženami jsou jen a pouze konstrukty (Fafejta, 2004, s. 28 – 29, 69). Rozdíly tedy nejsou založeny jen na biologické rozdílnosti pohlaví jako takového. Gender odlišuje přirozené vlivy pohlaví a sociálních odlišností mezi ženou a mužem. Sociální realita je neustále ztvzována a udržována těmi nejbanálnějšími každodenními praxemi, i těmi neuskutečněnými. Pokud jsou zažitá sociální realita a jí ztvrzené role nějakým způsobem narušeny, musí jedinec vyvinout aktivitu, kterou toto narušení legitimizuje. (Fafejta, 2004, s. 18 – 29) Ve společnosti se například stále ještě jeví jako nevhodné a hodné posměchu, popřípadě údivu, pokud muž nosí růžovou barvu, pláče u romantického filmu nebo si přeje zůstat s malým dítětem na „otcovské dovolené“, stejně tak pokud žena odmítá mít děti, mluví sprostě nebo je řidičkou kamionu. Proto musí tito jedinci své jednání objasňovat, vysvětlovat, případně se snaží tento „rozpor“ se svou rolí skrýt, v nejhorším případě pak svou potřebu nebo touhu neuskutečnit. Tímto chováním je pak sociální realita posílena a každé pohlaví má svůj úděl, se kterým nelze nic dělat, ač se jedná spíše o sociální zvyklost (Fafejta, 2004, s. 19). V této souvislosti je také důležité zmínit pojem instituce, se kterým ve své sociální konstrukci reality pracují Berger a Luckmann. Ti instituci chápou jako producenty významů a hodnot ve společnosti. Říkají nám, jak v jednotlivých sociálních situacích jednat, so od nich očekávat, co si o nich myslet, jakou máme mít roli. Definují normalitu. (Berger a Luckmann in Fafejta, 2004, s. 20 - 21) Institucí v naší společnosti můžeme chápat rodinu, stejně tak ale média, konkrétněji třeba televizi, která nám neustále nejen fikčními, ale i zpravodajskými pořady neustále připomíná role muže a ženy ve společnosti. Berger a Luckmann připouštějí jako jednu z prvních institucionalizovaných skutečností sexualitu, neboť pro společnost je velice důležité určit ta sexuální tabu, jejichž porušení by vedlo k úpadku společnosti. Na dlouhou dobu se tak tabu stala i homosexualita, přestože v určitých částech světa byla v minulosti běžnou praxí. Je třeba zopakovat, že každá kultura má i sexualitu jinak institucionalizovanou (Fafejta, 2004, s 21). Gender je svým způsobem také instituce.

Šmausová rozlišuje (na základě dělení Hardingové) tři hlediska genderu:

Prvky sociálního prostředí jsou děleny do kategorií mužského a ženského. V tomto pojetí převládají vlastnosti označované jako mužské, nad ženskými. Toto zdánlivě přirozené rozdělení mužského a ženského poté upevňuje nadvládu hegemonní maskulinity. Ačkoliv reálnou moc drží pouze hegemonní muži, prakticky funguje jako potvrzená vlády všech mužů nad všemi ženami. Genderové vlastnosti jsou v tomto případě součástí genderových rolí

uznávaných společností, nejsou tedy založeny na biologických rozdílnostech jako takových. Toto pojetí nazývá symbolické univerzum.

V rámci druhého hlediska, dělby práce, jde o reprodukci symbolického univerza ve společnosti. Rozdělení rolí je zde reprodukováno na základě předpokladu výhradní role ženy v reprodukci a zároveň souvislosti mezi vlastnostmi žádoucími na pracovním trhu, které jsou totožné s vlastnostmi určenými jako maskulinní. Reprodukce nerovností na pracovním trhu také vytváří nerovnost v přístupu ke zdrojům, které mají mimo spotřebitelské funkce také roli při upevňování mocenských pozic.

Třetím hlediskem je pak samotná role. Reprodukce dělby práce i genderu probíhá skrze osvojování genderových rolí v rámci socializace. Sama společnost svým způsobem nutí jedince potvrzovat své biologické pohlaví svou genderovou rolí. Překračování a nejasnost genderových rolí jsou totiž ve společnosti velmi silně sankcionovány. (Šmausová, 2002, s. 15 – 27)

Tento přístup a dělení umožňuje chápat gender jako proměnlivou a fluidní kategorii a tedy lépe chápat účastníky Prague Pride převážně z řad LGBT komunity. Není možné, aby člen společnosti ve svém životě hrál pouze jedinou roli. Volba mezi rolemi vždy závisí na kontextu. K pochopení své genderové role musí jedinec chápat také fungování role opačné, musí se tedy vžít do role opačného genderu. Tím se naučí takovou roli hrát. Genderové role slouží k potvrzování a umocňování minimálních biologických rozdílů, které mezi pohlavími existují. Identity individualit jsou tvořeny ze spektra různých vlastností, které gendery dle vlastních preferencí vybírají ze zásobníku stereotypně ženských a mužských vlastností. Tímto způsobem sestavují individuální kulturně androgynní identity (Badinter, 1988 in Šmausová 2002, s. 15 - 27).

Butler označuje gender jako performativní, avšak zdaleka se nejedná o dobrovolně volenou kategorii. V případě, že by byl gender dobrovolnou stylizací těla na základě konvencí, bylo by možné vlastní gender zvolit. Přecházení mezi gendery by pak bylo pouhým novým ustanovením vlastní identity. Performativita genderu je společensky vynuceným a jedince omezujícím procesem. (Butler, 2003, s. 45-46)

Butler se zabývá tím, jak se současná ideologie podepisuje na utváření identity. „*V pojetí Butlerové představuje performativita opakovanou, procesuální a probíhající aktivitu, která uvádí v život to, co zdánlivě pouze popisuje.*“ (McRobbie, 2006, s. 104). Dle Butler je gender vždy tvořen kulturou, čili neexistuje žádné esenciální já, které by samo mohlo svůj gender tvořit bez kultury. Gender má tedy svou diskursivní podstatu hluboce zakořeněnou ve fungování dané

kultury i celé společnosti. Také je prakticky nemožné vymanit se z genderové role či tuto roli oslabit. Souvisí to s hluboce zakořeněnými a pevně danými genderovými identitami, které jsou institucionálně reprodukovány právě v zájmu zachování heteronormativity. Jedinci, u kterých nelze s jistotou určit gender, či tací, u kterých se vyskytuje rozdíl mezi biologickým pohlavím a genderovou rolí, jsou ostatními členy společnosti chápáni jako problematičtí, případně označováni jako deviantní.

2.2 Heteronormativita

V současné západní společnosti je heterosexuality chápána jako všeobecně uznávané nastavení sexuality ve společnosti lidí, jinými slovy u každého jedince ve společnosti se automaticky očekává heterosexuální orientace, a to již od narození. Heteronormativita označuje „*tendenci v současném západním systému sexu a pohlaví spatřovat heterosexuální vztahy jako normu a všechny ostatní formy sexuálního chování jako deviace od této normy.*“ (Spargo, 2001, s. 67). Systém heteronormativních pravidel funguje jako omezující vůči jedincům, na které jsou uplatňovány. Heterosexuality je tedy ve společnosti normativní a je jednou z dominantních institucí naší společnosti (Fafejta, 2004, s. 76). Kulturní vzorce ve společnosti, důležité během socializace, jsou postaveny právě na dvoupohlavnosti a heterosexuality. Příklon k jiné možnosti je chápán jako deviace a mnohdy značí sociální vyloučení, přičemž pro takové chování neexistují ani role ani instituce, ve kterých by toto chování mohlo fungovat. (Fafejta, 2004, s. 44) Takovým způsobem společnost i média produkují heteronormativitu.

Koncept heteronormativity vychází z tradičního křesťanského chápání morálky zaměřené na vztah dvou jedinců. Ideálem heteronormativity je vztah muže a ženy, kteří jsou sezdáni a je u nich předpoklad věrnosti, jejich sexuální život má pouze reprodukční charakter a rodina je institucí s primární funkcí výchovy dětí. Toto očekávání není jen v rovině sexuální a partnerské, vztahuje se také na každodenní lidské interakce. V rámci heteronormativity fungují dané genderové role, kdy každý gender má v souvislosti s reprodukcí vlastní funkci. Heteronormativita se promítá do všech vztahů, jako je třeba pracovní trh, a to bez ohledu na její reprodukční funkci.

V současnosti, kdy jsou genderové a sexuální role narušovány a znovu vyjednávány, je ve společnosti heteronormativita chápána jako ideál, k němuž jsou vztahovány i identity, které jejich vlastností nedosahují. Binární opozicí je pak pojem queer včetně jedinců, kteří se tak definují. Heterosexuality by bez homosexuality nemohla existovat, tedy ne v takové podobě, jakou ji dnes chápeme (Fay, 2002, s. 157 – 159). Ve své podstatě tedy tím, co odmítáme

a proti čemu se vymezujeme, legitimizujeme a potvrzujeme svou identitu. V současnosti je homosexualita tolerovatelná stále spíše jen v soukromí. Heterosexualita je ve společnosti zakořeněná jako normální, tedy její všudypřítomnost nikoho nepohoršuje, ovšem jakýkoliv projev homosexuálního či ve společnosti deviantně chápáného chování ve veřejném prostoru je považován za útok na platný sociální řád a pořádek, tedy narušení jakési přirozenosti (Brickell, 2000 str. 165). I z tohoto důvodu lze očekávat, že průvod Prague Pride bude mít své odpůrce, neboť některými členy společnosti může být chápán jako narušení heteronormativně nastaveného společenského prostoru. Ten je totiž dle Brickella dělen na prostor všeobecný a prostor vyhrazený sexuálním menšinám, jinými slovy jako prostor vyhrazený nám a prostor vyhrazený těm druhým (Brickell, 2000, s. 163 – 178), což opět posiluje společenské dělení na „*my a oni*“. Hranice mezi těmito prostory jsou sociálně konstruovány (Brickell, 2000, s. 163 – 178). Šmídová zmiňuje také symbolický prostor, který je vytvářen slovy. I sem je některým menšinám zapovězeno vstoupit, neboť v něm aktéři, jež zastupují většinu, ustavují společenská pravidla, jež říkají, kdo, jak, s kým, kdy, o čem a proč může hovořit či jednat. Moci se k něčemu vyjádřit a učinit tak znamená také moci být vyslyšen. Takto si tito jedinci vytváří a udržují svou osobní identitu. (Šmídová, 2009, s. 58 – 59) Co se týče konkrétně LGBT menšin, je pro ně těžší být slyšen a vyslyšen, neboť jsou menšinou. Většinová společnost, která má právě své hojné zastoupení v médiích, určuje, kdo a o čem bude mluvit. Kvůli nastolené heteronormativitě a snaze udržet ji pak média dávají přednost tématům, které se vztahují k většinové společnosti, ač jsou třeba méně závažná.

2.3 LGBT(QAI+)

Velikým nešvarem mediální reprezentace LGBT menšin je jejich redukce na homosexuály. Z toho důvodu si v této kapitole představíme diverzitu LGBT komunity, kterou je důležité znát pro pozdější srovnání s reprezentací jednotlivých televizí, neboť budeme mimo jiné zkoumat označení účastníků Prague Pride. Nejčastějšími zástupci této komunity bývají homosexuální jedinci, tedy ti, kteří upřednostňují stejné pohlaví, do kterého také spadají – lesby a gayové. Dále se sem řadí bisexuálové a transgender. Postupně se do této komunity přidávají další, pro většinovou společnost „*netypičtí*“ jedinci, jako například *questioning*, tedy ti, kteří si jsou svou orientací i genderem nejisti a *asexuals*, tedy ti, kteří neshledávají zalíbení v nikom. Někdy však Q zastupuje *queer* a A *allie* či *all*, v překladu všichni. Zkratka pro označení této komunity se tedy neustále vyvíjí a proměňuje se.

2.3.1 Lesby a gayové

Lesby a gayové, čili homosexuálové, jsou jedinci citově i sexuálně zaměřeni na stejné pohlaví. Jedná se o stav, který je celoživotní, neměnný a geneticky určený. Za účelem sexuálního

a citového kontaktu preferují objekt stejného pohlaví. Tento vztah se kvalitou zcela vyrovná heterosexuálnímu vztahu. (Janošová, 2000 str. 13). Speciálně je třeba rozlišovat mezi homosexualitou a homosexuálním chováním. Homosexuální orientace označuje od 19. století primárně mužskou sexuální i emocionální náklonnost ke stejnému pohlaví. Až od 70. let 20. století je pojem homosexuality rozšířen i na ženskou populaci, tedy dělí se na mužskou a ženskou homosexuální orientaci, tedy gaye a lesby. V euroamerické kultuře je na homosexualitu nazíráno jako na velmi prosycenou sexualitou a sexuálním chováním. Homosexuální chování pak je časově omezený akt a dočasná role, nejedná se o součást identity. Jedinec nadále žije heterosexuálně. (Fafejta, 2004, s. 88) Převážně odpůrci homosexuálů mezi homosexuální orientací a homosexuálním chováním vůbec nerozlišují, respektive o homosexualitě smýšlejí jako o chování, které je možné a je třeba ovlivnit.

2.3.2 Bisexuálové

Jedinci citově a eroticky zaměřovaní bez limitů na obě pohlaví jsou označováni jako bisexuální (Janošová, 2000 str. 13). Jinými slovy, za bisexuálního se považují ti, kteří jsou fyzicky a citově přitahováni ženami i muži (O'Brian, 2009, s. 68 – 69). Přestože je bisexualita v řadě zemí, především Západních, jako možná sexuální orientace uznávaná, u nás tomu tak není. Podle názoru české sexuologické školy bisexualita neexistuje. Její představitel Petr Weiss se k tomuto jevu vyjadřuje následovně: *„Domnívám se, že bisexualita neexistuje. Určitě ale existuje bisexuální chování. Homosexuální orientace je totiž pro mnoho jedinců natolik nepřijatelná, že se celoživotně pokoušejí o adaptaci na většinovou sexualitu. Většina mužů i žen, kteří mají sexuální styky s příslušníky obou pohlaví, jsou dle mých zkušeností právě ego-dystonní homosexuálové, tedy lidé, kteří nepřijímají svou homosexuální orientaci a pokoušejí se ji změnit.“* (Koucká, 2006, s. 29) Bisexuálové jsou tímto způsobem diskriminováni, neboť je na ně často nahlíženo jako na ty, jež si nejsou svou orientací jistí a zkouší se zařadit. Na jejich orientaci se často nahlíží právě jako na nerozhodnost v preferenci a tedy jakousi nezralost osobnosti.

2.3.3 Transgender

Lidé, označováni jako transgender, jsou takoví jedinci, kteří svůj na základě pohlaví přisouzený gender odmítají nebo odmítají pohlaví, se kterým se narodili a chtějí změnit svou anatomii. Můžeme sem zařadit cross-dressery/transvestity, transsexuály, drag-queens a drag-kings bigendery, maskulinní ženy a femininní muže neskrývající tento fakt, gender-blendery, androgyny a také ty, kteří si upravují tělo tak, aby neslo znaky obou genderů. Stejně jako jiné, ve své podstatě konstruované kategorie, však nelze s plnou platností definovat, kdo do této

kategorie patří a kdo již ne, jedná se o proměnlivou kategorii. (Fafejta, 2004, s. 49) Zjednodušeně lze ale říci, že transgender lidé jsou tací, kteří „*nějakým způsobem nesplňují očekávání, která daná společnost spojuje s jejich biologickým pohlavím*“ (Linková in Spencerová, 2003, s. 38). Zajímavé také je, že tyto jedinci jsou svým způsobem státem trestáni – bez pevně daného genderu je nelze identifikovat dokladem, který je povinností (Fafejta, 2004, s. 60). Jedinec se tak musí napasovat do jedné ze dvou kategorií, aby vůbec mohl ve společnosti fungovat. Transgender jedinci se často snaží až stereotypním způsobem plnit „*rolí*“ toho genderu, kterým se cítí být, a to z toho důvodu, aby byli přijati společností právě v tom požadovaném genderu.

2.3.4 Intersexuálové

Intersexualitou (mezipohlavností) se rozumí takový jedinec, u kterého není jisté, zda je mužského nebo ženského pohlaví. Tato nejistota se může odehrávat v úrovni genetické (chromozomální), hormonální i anatomické. Pokud tyto úrovně nejsou ve shodě, lze takového člověka označit za intersexuála. Společnost se však snaží udržet daný dvoupohlavní model i v takových případech, kdy skutečně nelze přiřknout konkrétní pohlaví. Nelze s jistotou určit konečné číslo pro počet „*kategorií*“ intersexuálů. Stejně tak nelze s jistotou určit sexuální orientace intersexuálního jedince – homosexuální či heterosexuální. (Fafejta, 2004, s. 39 - 40) Nicméně některé části společnosti fakt existence intersexuality nepřijaly a argumentují přirozenou daností dvou pohlaví (Fausto-Sterling, 2000, s. 78). Tento argument je jasným důkazem, kterak převládající sociální konstrukce, jako právě kategorie dvou pohlaví, vládnu smýšlení veřejnosti.

2.3.5 Asexuálové

Asi nejméně chápání jsou asexuálové. Asexualita značí nedostatek či absenci sexuální touhy, případně absenci sexuální orientace. Dle Fafejty jsou asexuálové i intersexuálové tlačeni do terapie, neboť na člověka, který netouží po sexuálním životě, je nahlíženo jako na nenormálního. Chápání asexuality jako sexuální orientace je poměrně nové a stále existují výzkumníci a odborníci, kteří ji jako sexuální orientaci nechápou. (Fafejta, 2004) Právě už pojmenování této orientace/identity jako asexuální je problematické, neboť asexualita bývá často používána jako hanlivé označení sexuálně nepřitažlivých jedinců.

2.3.6 Queer

S výše vysvětleným pojmem LGBT a takto označenou komunitou souvisí pojem „*queer*“, v doslovném překladu z angličtiny znamenající „*podivný*“. Samotná přítomnost písmene

„Q“ reprezentující queer je v označení LGBT poměrně zvláštní, neboť jako queer se může identifikovat kdokoli z leseb, gayů, bisexuálů, transsexuálů, asexuálů či intersexuálů, zkrátka se jedná o označení pro ty, kteří odmítají kategorizovat se. Přestože tento termín byl původně zamýšlen jako negativní označení, mnozí LGBT se s přířknutou podivností začali ztotožňovat a okolo 90. let 20. století přejali výraz. Tímto způsobem jej zbavili negativní konotace (Fafejta, 2004, s. 145). Pojem queer tedy v současnosti označuje to, co se vymyká mainstreamu a normě, v tomto případě tedy vládnoucí heteronormativitě. Queer je paradoxně v současnosti také pojem, se kterým se mohou ztotožnit ti jedinci, kteří se neztotožňují s kategorizací heteronormativní společnosti.

Zcela jistě lze tvrdit, že ke všeobecnému rozšíření a přijetí nejen tohoto termínu, ale i celkovému povědomí o sexuálních menšinách, pomohly práce a studie Michela Foucaulta, který nahlížel na homosexualitu jako na sociokulturní konstrukt 70. let 20. století. Zastal se homosexuality jako biologického jevu, který existoval již od nepaměti. Nicméně až na základě společenského konsensu se různě proměňovaly její hranice, ve kterých se členové LGBT komunity mohli pohybovat, stejně jako její podoba. (Foucault, 1999) V rámci sexuality jsou tedy proměnlivé i hranice toho, co daná společnost a doba chápe jako normu. Heteronormativita tedy není to jediné možné a akceptovatelné ve společnosti, je dekonstruovatelná. Toto pojetí diskurzu umožňuje přijmout i alternativní queer diskurz. I díky těmto teoriím začaly vznikat nové studie o homosexuálech, které následně přispěly ke všeobecnému rozšíření diskurzu o sexualitě. Přestože homosexualita byla na jednu stranu chápána jako deviace, porucha a perverze, samotní členové této menšiny začínali být čím dál ve svých projevech výraznější a dožadovali se změny legislativy, právní ochrany a především pak konce společenského útlaku.

Queer teorie lze všeobecně zařadit mezi další poststrukturalistické teorie, jako je sémiotika, feministická teorie, neomarxismus. Stejně jako u všech kritických teorií tu jde o konflikt odehrávající se právě mezi LGBT a převládající heteronormativitou.

2.3.7 Symboly LGBT komunity

Charakteristickým rysem symbolu všeobecně bývá konkrétnost, dvojznačnost a samozřejmě závislost na kultuře (Doubravová, 2002, s. 78). Protože lze v televizních reportážích o průvodu Prague Pride očekávat hojný výskyt symbolů této LGBT komunity, je třeba si blíže specifikovat, o jaké symboly se jedná.

Na tzv. duhových průvodech nikdy nechybí duhové vlajky. První byla designována v roce 1978 Gilbertem Bakerem při příležitosti oslav svobody gayů v San Francisku. Barvy zde reprezentují rozmanitost gayů a leseb po celém světě. V této původní osmibarevné vlajce růžová zastupovala

sexualitu, červená život, oranžová uzdravení, žlutá slunce, zelená přírodu, tyrkysová umění, indigo harmonii a fialová duši. (Straight, 2015) V současné době je populární vlajka skládající se jen z šesti barev – chybí zde růžová, která byla v letech 1978 - 1979 jako tkanina nedostupná, dále se v roce 1979 upustilo od tyrkysové. Těchto šest barev se během průvodů aplikuje i na jiné artefakty, než jen vlajky.

Jedním z nejstarších symbolů je růžový trojúhelník. Ten museli homosexuálové - muži v období 2. světové války nosit na viditelném místě jako jejich označení. Lesby potom nosili jako svůj symbol černý trojúhelník. Stejný nosili i Romové. Homosexuální Židé nosili hvězdu skládající se ze žlutého a růžového trojúhelníku. (United States Holocaust Memorial Museum, 2015) Tyto symboly – původně vnucené - a jejich nošení na průvodech hrdosti jsou tedy svým způsobem pocta těm, kteří kvůli své jinakosti přišli o život.

2.3.8 Parade

Gay Pride, Queer Pride, LGBT Pride a další jsou přehlídky, které tímto způsobem nejen oslavují queer kulturu, ale zároveň také požadují svá práva jako možnost úředního partnerství a manželství, adopci a osvojování dětí či ochranu před jejími odpůrci. Přestože dle společnosti je homosexualita soukromou preferencí, která by v ideálním případě neměla být dávana na odiv z důvodu možnosti zpochybnění heteronormativity (Fafejta, 2004, s. 80), tyto průvody mají za cíl toto narušit a dokázat, že homosexualita má stejné právo na existenci na stejné úrovni společně s heterosexuálové.

Za všeobecný prapůvod těchto průvodů lze označit tzv. Stonewallské nepokoje. V reakci na opakované policejní razie v queer komunitou oblíbeném Stonewall Inn v Greenwich Village se právě příslušníci LGBT 28. června 1969 vzbouřili a aktivně se bránili proti zatčení. Následně se uskutečňovaly výroční průvody odkazující právě na Stonewall, původně jen v USA, avšak následně se tento trend rozšířil i do ostatních měst a států. (Duberman, 1993, s. 181-210) U nás se s největší pravděpodobností první pochod homosexuality konal v roce 1998 při příležitosti Duhového festivalu v Karlových Varech. Tento festival byl přehlídkou gay kultury a jeho završením býval právě pochod městem bojující za registrované partnerství. Tento festival, a tedy i pochod, býval uskutečňován do roku 2001, kdy byl festival zcela ukončen. (Procházka, Janík, Hromada, s. 64, 2003) Zřejmě z názvu tohoto festivalu bylo odvozeno označení duhový pochod, jak se v současnosti mnohdy označuje právě průvod Prague Pride. Dalšími pochody u nás pak byly Duhová vlna konající se v roce 2008 v Brně, Queer parade v roce 2009 v Táboře, a Gay pride v roce 2010 v Brně.

LGBT průvody jsou zřejmě inspirovány také faktem, že během karnevalů a podobných průvodu a zvláštních příležitostí byly „povoleny“ přechody z jednoho genderu do druhého a jiné, v té době nepřípustné abnormality, včetně velmi extravagantních kostýmů. Průvody, jak je známe dnes, rozhodně nejsou demonstrace v tradiční podobě. Jedná se spíše o jakousi slavnost a veselí. Samozřejmostí je nejen účast LGBT komunity, ale i známých osobností či politiků vyjadřujících podporu. Karnevalový průvod v mnohém připomíná tradiční Rio de Janeiro karnevaly včetně hlasité hudby, pompézních kostýmů a vozů. I u samotné queer společnosti lze nalézt odpůrce této akce, neboť jim vadí právě tato extravagantní prezentace LGBT jedinců. Ta dle nich může mít za následek stereotypní vnímání všech LGBT menšin. Tomu napomáhají i média, která se často soustředí na zábavnou stránku této akce a opomíjejí její informační hodnotu.

3 METODOLOGICKÁ ČÁST

V následujících podkapitolách budou představeny základní metodologické postupy, kterých bude užito v praktické části práce. Předmětem této práce je mediální obraz průvodů Prague Pride v letech 2012 - 2015. Cílem práce je popsat mediální konstrukci události Prague Pride a jejích účastníků. Dílčím cílem pak je odhalit a popsat, jaké významy či ideologie byly konstruovány v analyzovaných zpravodajských příspěvcích. Vzhledem k tomu, že se jedná o akci týkající se LGBT komunity, což je minorita stále hojně diskutovaná, způsob její reprezentace lze hodnotit nejen jako mediální obraz Prague Pride, ale zároveň i jako mediální obraz celé LGBT komunity tvořený veřejnoprávní i komerčními televizními stanicemi.

Co se týče zvolených technik, využito bude prvků kvantitativní obsahové analýzy, a to na dílčí měřitelné proměnné, stěžejní technikou však bude sémiotická analýza, která bude částečně propojena s analýzou diskurzu. Přestože je ve zpravodajství považován obrazový kód za druhořadý, a to z toho důvodu, že je mluveným či textovým⁵ kódem zvýznamňován, mnohdy je příjemcem televizního sdělení rychleji přijat obraz, na který je v současnosti kladen stále větší důraz (Sedláková, 2014, s. 355). Navíc i významy zároveň vysílaných znaků, tedy například zvuku a k tomu vysílaného obrazu, se nemusí vzájemně doplňovat, dokonce se někdy mohou rozporovat či tvořit zcela nové významy. Vztah mezi těmito různými kódy je dle Lapčíka funkcí kulturní konvence (2012, s. 68). Z tohoto důvodu je žádoucí analyzovat všechny složky sdělení a nesoustředit se pouze separátně na mluvený projev či psaný text.

3.1.1 Výzkumná technika: obsahová analýza

Přestože bude zvolené téma analyzováno kvalitativně, a to optikou sémiotické analýzy, pro dílčí zájmy, které lze kvantifikovat, byla zvolena obsahová analýza. V této analýze se budeme ptát, jakou stopáž daná reportáž měla, pořadí reportáže v celé zpravodajské relaci, počet citovaných zdrojů⁶ (účastníci Prague Pride, odpůrci PP⁷, případně nestranní⁸) a celkový čas věnovaný jednotlivým citovaným zdrojům, budeme také počítat, jestli se jména citovaných zdrojů neopakují (například napříč jednou televizní stanicí, případně ročníkem), také nás bude zajímat, jestli byla událost zmíněna v headline⁹. S takto spočítanými údaji je pak možné pracovat

---

⁵ Zde je textový ve smyslu písmový/psaný (například titulky u citovaného zdroje, místa apod.).

⁶ Citovaný zdroj ve smyslu vyjádření sociálního aktéra přímo na kameru, popřípadě zprostředkované vyjádření skrze telefonní či jiné záznamy.

⁷ Protože se bude název události Prague Pride v textu neustále opakovat, bude celý název zastupován zkratkou PP.

⁸ Jako nestranné lze označit takové jednotlivce, u kterých nelze explicitně určit, jestli jsou zastánci PP nebo odpůrci. Často půjde například o psychology, sociology, policii apod.

⁹ Headline je přehled vybraného počtu zpráv (často 3) zmíněný na úvodu zpravodajské relace, který má diváka zaujmout. Tyto zprávy jsou většinou považovány za hlavní zprávy celé relace, neboť je na ně kladen důraz. (Osvaldová, 2011, s. 85)

na dalších úrovních právě například v sémiotické analýze. Ač je obsahová analýza svým způsobem v rozporu s konstruktivistickým paradigmatem¹⁰, ze kterého v celé práci vycházíme, v naznačených dílčích úkonech a měřitelných kategoriích může být skvělým pomocníkem.

Cílem obsahové analýzy je kvantifikace vytyčených údajů nacházejících se v analyzovaném mediálním sdělení. Je to systematická, vysoce standardizovaná a intersubjektivně ověřitelná metoda analýzy explicitního obsahu. Jinými slovy, jedná se o výzkumnou techniku pro „*kvantitativní, systematický a objektivní popis zjevného obsahu komunikace*“ (Sedláková, 2014, s. 291). Výhodou této techniky je široké pole uplatnění. Získaná data jsou schopna ukázat proměnu a vývoj mediálního obsahu, což zároveň umožňuje porovnání vybraných médií mezi sebou.

Přestože předností kvantitativní obsahové analýzy je možnost zpracování velkého počtu informací a pro reprezentativnost je toto i přímo žádoucí, v našem případě bude zpracováno celkem jen 12 reportáží, které jsou předmětem sémiotické analýzy. Právě proto, že tato práce nestojí na kvantitativní obsahové analýze, ale slouží jen jako dílčí část, jež je potřebná pro hlubší zkoumání pomocí sémiotické analýzy, lze tento vzorek považovat za vyčerpávající.

3.1.2 Výzkumná technika: sémiotická analýza

Sémiotika jako taková má charakter jak oboru, tak i metody. Zabývá se znakem jako skutečností, jež zastupuje jinou skutečnost. (Doubravová, 2002, s. 27 – 28) V následujícím textu bude k sémiotice přistupováno jako k metodě, přičemž jejím předmětem je také vnitřní struktura sdělení (Sedláková, 2014, s. 330). Obsah zde tedy má až druhořadou roli. Sémiotická analýza podobně jako jiné kvalitativní metody se také zaměřuje na to, co zobrazeno není.¹¹

Jednou z charakteristik znaku je jeho polysémie¹² (mnohovýznamnost). To znamená, že jediný text na sebe může vázat mnoho významů. Tyto významy vznikají až při komunikačním aktu, tedy v procesu signifikace (označování), kdy znaky operují na několika rovinách. Všichni komunikujeme skrze znaky nakládajícími s konkrétními významy. Ty nejen že referují o našich představách o světě, ale také jimi dáváme najevo naše postoje, pocity, hodnoty a zkušenosti. Významy vznikají až v konkrétním komunikačním aktu

---

¹⁰ Například Sedláková uvádí, že vzhledem k tomu, že jsou významy sociálně, kulturně a kontextově podmíněny a jsou v procesu konstrukce reality neustále průběžně reprodukovány, nelze pevně stanovit význam jakéhokoliv sdělení, tedy jej nelze ani kvantitativně popsat (2014, s. 296).

¹¹ Pro vytvoření obrazu určitého jevu je důležité i to, co je v mediálním sdělení vynecháno. Co je vyobrazováno často upevňuje svůj význam právě prostřednictvím opozice k tomu, co bývá reprezentované ojedinele. (Sedláková, 2014, s. 328)

¹² Jedinému označujícímu může odpovídat více označovaných a naopak.

jazykem, a to v procesu označování, v denotativní, konotativní a mytické rovině. Jsou také společenskou produkcí a praxí. Dominantním prostředkem označování, a tedy tvoření významů, jsou masová média, která do společnosti vysílají tyto významy jako by se jednalo o danou a přirozenou věc vyplývající z podstaty té dané věci, o které referují. Tímto způsobem ale mnohdy šíří mýty. Televizní médium má navíc tu moc, že tyto významy působí jak vizuálně, tak i aurálně, dohromady se výborně podporují a umocňují ten daný význam. Protože význam události není dán, totožné události může být připisováno více významů. Ty se odvíjejí právě od toho, jakým způsobem bylo o dané události referováno.

Stěžejním pro tuto práci je chápání reality jako mediální konstrukce. Největším kladem sémiotické analýzy je bezesporu dokonalý vhled do problematiky, možnost analyzovat nejen explicitní obsahy, ale i implicitní. Citlivě zohledňuje působení kontextů jako kulturní, sociální, politický a historický background, zároveň odmítá posuzovat jednotky jako rovnocenné, nelze zaručit, že producent sdělení i příjemce sdílejí stejný interpretační rámec (Sedláková, 2014, s. 328 - 329). Je tedy nutno si uvědomit, že výzkumník vychází především ze svých znalostí a zkušeností. Sémiotická analýza umožňuje popisovat vztahy mezi jednotlivými prvky sdělení i interpretovat významy použitých znaků. Reportáže, čili analyzované texty, využívají různé typy znaků a kódů, tedy audiální, vizuální i textové, proto jde o simultánní označování, které tvoří tzv. komplexní komunikát. Také je možné průběh výzkumu operativně přizpůsobit postupně odkrytým souvislostem, kdežto u kvantitativních výzkumů je třeba držet se pevně určených pravidel.

Vzhledem k zaměření se na mediální obraz konkrétní události, jako je Prague Pride, nemá smysl provádět analýzu pouze kvantitativního charakteru z toho důvodu, že významy nejsou stálé, jsou *"kulturně, sociálně a kontextově podmíněné a jsou v procesu sociální a mediální konstrukce reality neustále průběžně vyjednávány, ustavovány, stvrzovány a reprodukovány."* Fakta jsou považována za dohodnutá, rozhodně nelze stanovit definitivní významy. Kritický přístup navíc předpokládá, že nejdůležitější významy ve sdělení jsou ty skryté. (Sedláková, 2014, s. 296 - 297) Nezajímá nás, jak moc se o události týkající se tak citlivého tématu, jako je vyobrazení události na podporu homosexuální menšiny, referuje, ani četnost nějakého jevu, jako spíše to, jakým způsobem je o Prague Pride referováno. Jde právě o odkrývání drobných a skrytých podtextů, které by mohly nabírat větší význam směrem k recipientům informace, případně by mohla hrozit dezinterpretace/nadinterpretace/podinterpretace sdělení příjemci. Vhodnost zvolené metody deklaruje i fakt, že se s tímto přístupem setkáváme nejčastěji při analýze zpravodajského diskurzu. (Sedláková, 2014, s. 330) S odkazem na sociální

konstrukci reality (Berger a Luckmann) je třeba podotknout, že jazyk není reflexí reality, nýbrž ji konstruuje a tento konstrukt nám skrze média předkládá. Proto je analýza významů ukrytých ve slovech (znacích a kódech) tak důležitá.

Co se týče vizuální sémiotické analýzy, je třeba zaměřit se nejen na celkové dění na obrazovce, ale i na dílčí části, jako například řeč těla účastníků i reportérů a jejich gestiku, práci kamery, a tato zjištění poté dávat do širších souvislostí. (van Leeuwen, Jewitt, 2001, s. 72 – 73)

3.2 Omezení zvolených výzkumných technik

Nutno uznat, že metoda sémiotické analýzy nese i značné nevýhody, a to nižší reprezentativnost vzorku, nižší možnost ověřitelnosti a také riziko podvědomé projekce vlastních neověřených postojů. Důležité je mít při analýze odstup a závěry podložit důkazy, aby mohly být intersubjektivně přijaty. Sémiotická analýza samozřejmě také nedokáže odhalit, jak je sdělení skutečně přijato (Sedláková, 2014, s. 331 - 342). K takovému zjištění by bylo třeba ptát se příjemců například pomocí hloubkových rozhovorů. Dalším, svým způsobem omezením, je obtížná generalizace, jež však v tomto případě není třeba, neboť sémiotická analýza se soustřeďuje na porozumění a zjištění informací do hloubky, což lze nejlépe realizovat na menším vzorku. (Sedláková, 2014, s. 53)

Omezení zvolené techniky se naskýtá i vzhledem k absenci reportáží z roku 2011. Zmapování reprezentace Prague Pride od počátku jejího působení tak nebude možno zrealizovat uceleně. Přestože ČT1 svou reportáž má k dispozici, FTV Prima i Nova neposkytují veřejnosti své archivní reportáže a ani na e-mailový požadavek nereagovali kladně. Z toho důvodu bylo rozhodnuto vynechat celý rok 2011, neboť by pouhé jedno video z roku 2011 narušovalo celý koncept analýzy.

3.3 Výzkumné otázky

Hlavní výzkumnou otázkou je: Jak se liší reprezentace pochodu Prague Pride vysílaného ve veřejnoprávní a komerční televizní stanici?

Dále si můžeme klást specifitější výzkumné otázky:

- Lze nalézt konkrétní subtéma pochodu Prague Pride, na které se stočila pozornost analyzovaných médií (registrované partnerství, osvojení dětí, vystoupení politiků na podporu LGBT)

- Jak se liší poskytnutý prostor pro reportáž a její pořadí vůči ostatním reportážím v hlavním vysílacím čase v pojetí veřejnoprávní a komerční televize?
- Jací aktéři v těchto reportážích vystupují a v jakých rolích? (aktivisté, odpůrci, odborníci, politici a jiné elity)
- Jaké termíny pro označení aktérů i události lze u jednotlivých televizních stanic vysledovat?
- Tíhnou média, případně jaká, ke stereotypizované reprezentaci?
- Lze u jednotlivých televizních stanic vysledovat vlastní stanovisko k tématu, případně jak se projevuje?

3.4 Metodika výzkumu

Prvním důvodem, proč je zvolena sémiotická analýza s prvky analýzy diskurzu, je cíl práce stanovený jako snaha odhalit významy, které byly zakódovány do analyzovaných zpravodajských příspěvků. Druhým je pak předpoklad, že konstrukty významů v analyzovaném vzorku v sobě můžou nést ideologický diskurz většiny o LGBT menšinách, který je jedním z klíčových zdrojů produkce a reprodukce nerovností ve společnosti

Vzhledem k faktu, že celá sémiotická analýza je poměrně dlouhá a ne všechny údaje a významy, která při ní vyšly najevo, jsou pro nás relevantní, je umístěna na konci práce jako příloha. Informace, které na základě analýzy získáme, budou shrnuty a rozčleněny do příslušných kategorií.

3.4.1 Výzkumný vzorek

Výzkumným vzorkem jsou reportáže o Prague Pride v letech 2012 - 2015 na ČT1, Nově a FTV Primě, obsahově vztahující se k události a odvysílaná v období konání události, čili vždy v srpnu. Práce zachycuje 4 z 5 dosavadně uskutečněných průvodů. První ročník, 2011, chybí z toho důvodu, že reportáže z roku 2011 nebylo možné získat. Ani jedna z komerčních televizí neposkytuje odvysílané materiály třetím osobám. V tomto případě by tedy bylo možné analyzovat jen reportáž odvysílanou Českou televizí, neboť má veřejně přístupný archiv, což by ovšem nebylo následně možné srovnat s jinými reportážemi odvysílanými v témže roce. Přestože existují prepisy všech reportáží například v databázi dodavatele profesionálního monitoringu médií Anopress IT, je velice obtížné a zkrslující analyzovat jen text v užším smyslu bez obrazového materiálu, který daný kontext dotváří. Celkem tedy půjde o 12 reportáží. Zvolený vzorek byl zvolen záměrným výběrem, neboť cílem práce je zanalyzovat reportáže o průvodu Prague Pride v hlavním televizním vysílání televizních stanic ČT1, Nova a FTV

Prima po celou dobu fungování Prague Pride. Do vzorku nebyla vybrána TV Barrandov z toho důvodu, že je její sledovanost, respektive sledovanost jejího zpravodajství oproti zmiňovaným zanedbatelná.¹³

3.4.2 Postup při analýze

Zvolenou metodou je, jak již bylo řečeno, sémiotická analýza reportáží na všech zmiňovaných televizních kanálech, posléze budou výsledky analýzy srovnány. Analýza bude provedena jak v rovině textové, tak i obrazové. Barthes uvádí, že recipient nevnímá obraz a text stejně, neboť obraz působí „*naléhavěji než písmo*“ (Barthes, 2004, s. 108), avšak až spojení textu a obrazu celkový význam obrazu zcela ukotví (Hall, 1997, s. 228) Přestože se Barthes zabýval fotografií, lze se domnívat, že stejně tak tomu bude i u televizního obrazu. Během analýzy je třeba také zohlednit fakt, že jednotlivé záběry zařazené do určitého souboru navzájem ovlivňují svůj význam. Následný celkový význam pak může být diametrálně odlišný než význam samotných sekvencí. (Sedláková, 2014, s. 384 – 385). Dle Halla je také třeba se ptát, o čí význam se jedná, čili komu ve společnosti daný význam vyhovuje a čí myšlenky šíří. (Hall, 1997, s. 228)

Reprezentace události Prague Pride bude zkoumána ve třech rovinách. První rovina se zabývá explicitní realitou, čili denotací sdělení bez jakýchkoliv vedlejších a skrytých sdělení. Ve druhé rovině jsou pak zkoumány znaky, jejich asociace a hodnoty, znaková rovina paradigmatická i syntagmatická, výskyt metafor, intertextualita, binární opozice (my heterosexuální, normální versus oni homosexuální, jinací, ale také my hodní, akceptující a odpůrci Prague Pride jako ti zlí, netolerantní), tedy konotace sdělení. Třetím stupněm je pak posuzování sdělení v rámci ideologie a případný výskyt mýtů. Ve své podstatě každé sdělení dává smysl pouze v určitém rámci diskurzu. Ten je třeba při analýze brát v potaz. Co se týče vizuálního sdělení, je třeba si reportáž nejprve rozčlenit do záběrů, kdy záběrem se rozumí stopáž natočena bez přerušení. Vizuální sdělení se pak posuzuje v souvislosti s doprovodným textem a skrze interpretaci technických (např. kompozice záběru) a symbolických prostředků. (Sedláková, 2014, s. 336 - 359)

Při realizaci analýzy byla pozornost soustředěna pouze na relevantní kategorie sémiotické analýzy. První a druhá rovina sdělení je posuzována zároveň, neboť jednotlivé položky jsou často vzájemně provázány a nemá smysl je zbytečně členit. Samozřejmostí je také uvědomění

---

¹³ V současnosti je sledovanost hlavního zpravodajství následující: TV Barrandov 222 000, ČT1 615 000, Prima 628 000 a Nova 1 412 000 (ATO-Nielsen Admosphere in Mediamania.cz, 2016).

si, že neexistuje pouze jeden význam a jedno čtení. (Sedláková, 2014, s. 341-342) Proto je následující analýzu třeba chápat jako možnou alternativu výkladu jednotlivých reportáží, nikoliv dogmatická tvrzení. Prvním krokem k realizaci sémiotické analýzy byla konstrukce kontextu souvisejícího s následnou analýzou. Zvoleny byly tři hlavní kontexty:

1) Kontext LGBT v českých zemích, a to z toho důvodu, že je třeba zmapovat přístup k těmto menšinám v naší zemi i jeho proměny a tedy možný přístup ze strany médií, jež jsou předmětem analýzy.

2) Kontext osvojování si dětí. Tento kontext se váže na ten předchozí. Jedním z ústředních cílů LGBT, především pak homosexuálů, je možnost adopce dětí, zároveň je to však pro společnost stále kontroverzním tématem. Předpokladem je, že se tímto tématem budou televize hojně zabývat.

3) V kontextu Prague Pride se pak budeme zabývat cíli PP i informacemi o realizovaných průvodech dostupných z tiskových zpráv sdružení Prague Pride. Tyto informace budou posléze užitečné ke konfrontaci s reprezentací ze strany analyzovaných médií a následnému zhodnocení, zda byl průvod PP reprezentován v souladu s hodnotami sdružení Prague Pride.

Po kontextualizaci jsme mohli přistoupit k samotné realizaci analýzy. Vzhledem k tomu, že analyzujeme audiovizuální sdělení, bylo třeba je nejprve rozčlenit do kratších sekvencí, respektive záběrů¹⁴ (Sedláková, 2014, s. 343-345).

Následně jsme přistoupili k identifikaci textu, kde jsme určili na první pohled viditelné údaje, jako stopáž, pořadí v celé zpravodajské relaci, výskyt citovaných zdrojů. Využity zde byly i prvky obsahové analýzy, ve které jsme srovnali jednotlivé kvantifikovatelné údaje.

Při výkladu první roviny sdělení lze v reportážích vysledovat tři základní používané nástroje, prostřednictvím kterých médium zprostředkovává událost: skrze moderátora (moderátory), reportéra (reportéry) a reportáže. Moderátor má funkci provázet diváka pořadem, ukotvit události a uvést je do souvislostí. Často jsou to i oni, kdo danou reportáž uzavírá. (Sedláková, 2014, s. 346 – 347) To je typické spíše v Událostech ČT1, neboť tam většinou následovala další, související reportáž, kterou musel moderátor uvést. U televizních stanic Prima i Nova reportáže zakončují spíše reportéři. Sama konkrétní událost je v rámci reportáže rozvíjena postupně pomocí čtyř kroků: zarámování, zacílení, realizace a uzavření. Velmi důležitým krokem je zarámování a uzavření, neboť při zarámování moderátor připravuje diváky na událost

---

¹⁴ Takto rozčleněné reportáže lze nalézt v Příloze 1 – 12, a to pouze na CD, neboť se jedná o 159 stran.

a naznačuje preferované čtení¹⁵. Při uzavření moderátor (či reportér) události preferované čtení připisuje a připomíná, aby si jej příjemce zapamatoval. Tento preferovaný význam zpravidla podporuje dominantní ideologii, pokud se nejedná o alternativní, komunitní média. Je také důležité zabývat se tím, jaká reportáž té námi analyzované předcházela a jaká následovala. Celá zpravodajská relace má svou vlastní logiku. Dle Sedlákové se začíná nejdůležitější zprávou, následuje domácí politická scéna, poté zahraničí, až pak sociální a kulturní témata, popřípadě odlehčující zprávy. Do toho se také střídají typy zpráv, jako jsou obrazové, čtené, reportáže¹⁶, živý vstup atd. V potaz je třeba také brát nejen technické, ale i symbolické prostředky užití kódu. To znamená, že například záběr kamery (polocelek, celek, detail), jeho kompozice, úhel (podhled, nadhled), použitý objektiv, délka střihu, stejně jako scéna, zvuk a barvy vytváří význam sdělení. Tento široký výběr možností a následné kombinace poskytuje spoustu možností jak sdělení vysílatelem zakódovat, ale také příjemci a výzkumníkovi jak jej rozklíčovat. (Sedláková, 2014, s. 348 – 353)

V druhé rovině sdělení je pak pozornost kladena na rétorické figury, jako jsou metafory, metonymie, synekdochy, dále také na intertextualitu či využití binárních opozic (Sedláková, 2014, s. 357 – 361). Co se synekdochy týče, vzhledem k jejímu významu, tedy zastoupení celku částí lze tvrdit, že synekdocha se objevuje téměř ve všech reportážích, a to prostřednictvím citovaných zdrojů, kteří hovoří na kameru i snímaných aktérů. Ti zastupují buď zastánce a účastníky průvodu, odpůrce či nestranné. Synekdochou pak je i postava moderátora (moderátorky) či reportéra (reportérky), kteří svým postojem reprezentují postoj televizní stanice, pro kterou pracují. Binární opozice jsou v analyzovaných textech s odkazem na Van Dijkovo „*my versus oni*“ stěžejní, neboť ty bývají v souvislosti s menšinami často užívány. Zde je samozřejmá opozice heterosexuality versus homosexuality, *my versus oni*, náš svět versus jejich svět.

Nakonec je pozornost soustředěna na výskyt mýtů a s ním spojených ideologií. Dle Barthes je mýtus sdělením či takovou promluvou, jež splňuje specifické podmínky. Mýtus nemůže být nějakým předmětem, pojmem nebo myšlenkou, ale je to jistý módus označování. Mýtus je sekundární sémiotický systém. To znamená, že původní smysl znaku je vyprázdněn a je mu vetknut nový význam. Tento vztah mezi označujícím a označovaným pak na rozdíl od běžného jazyka není nahodilý, nýbrž motivovaný. (Barthes, 2004, s. 140 – 141) Jak jsme

---

¹⁵ Preferované čtení je pojem Halla, který jej vysvětluje jako význam zahrnutý v textu, který navádí čtenáře k interpretaci textu dle zájmů převládajících kulturních hodnot. S tímto souvisí i Hallova teorie kódování a dekodování. (více v *Encoding and Decoding in the Television Discourse*, 1973)

¹⁶ Zde ve smyslu žánru zpravodajského příspěvku.

si představili v kapitole 1.1.1 jsme si řekli, že významy vznikají až v konkrétní komunikační praxi, tedy s přihlédnutím k Barthesovi v procesu označování, v rovině denotace, konotace či mýtu. Masová média jsou v současnosti nejdominantnějšími prostředky k označování, neboť prostřednictvím jich uchopujeme realitu. Média předkládají mýty s vetknutými ideologiemi jako přirozený a objektivní náhled na svět. Vzhledem k tomu, že význam není nikdy objektivně dán, událost lze vnímat v mnoha významech. Význam, který je preferovaný, pak je dán tím, jak je událost označena. Ve třetí rovině tedy zkoumáme ideologie zakódované ve sdělení prostřednictvím praktik rozklíčovaných v první a hlavně druhé rovině sdělení.

4 ANALYTICKÁ ČÁST

4.1 Kontext analyzované události

Pro správné provedení sémiotické analýzy je třeba soustředit se nejprve na kontext a pozadí zkoumané události, jejichž porozumění nám může při realizaci analýzy pomoci. S událostí souvisí 3 kontexty, které budou stručně představeny: LGBT komunity v České republice a jejich (ne)přijetí českou veřejností, problematika osvojování dětí v LGBT rodinách¹⁷ a nakonec celý kontext okolo spolku Prague Pride a jejich aktivit. U kontextu PP se pak zaměříme také na údaje týkající se jednotlivých ročníků festivalu, které jsou veřejně dostupné.

4.1.1 Kontext LGBT v českých zemích v současnosti

Je třeba si uvědomit, že averze, či nedůvěra vůči homosexualitě (a dalším projevům LGBT) je v lidech zakořeněna od dob, kdy byla trestána a tento náhled na LGBT je pak předáván z generace na generaci. Přestože se v naší zemi hovoří o vysoké toleranci v kontextu LGBT, už fakt, že existují odpůrci, kteří ji hodnotí jako nepřirozenou, případně argumentují jinými, již překonanými názory, ji podřívá.

Že jsou homosexuálové v České republice vnímáni lépe, než tomu bylo dříve, potvrzuje analýza zabývající se Mediálním obrazem sexuálních menšin v České republice, která mapuje převážně pozitivní a osvětové články o sexuálních menšinách a postupný nárůst jejich počtu vrcholící rokem 2013. Práce potvrzuje pokračující liberalizaci postojů české společnosti k sexuálním menšinám (Pažourek Štréblová, 2013). Podobně hovoří výsledky výzkumu Homosexualita v médiích aneb jaký obraz média o homosexuálech utvářejí?, kde autorka přemýšlí nad otázkami týkajícími se diskriminace této menšiny i stále se zvyšující mírou jejího tolerování zapříčiněním médií. (Nenkovská, 2010) Fojtová a Sokolová se ve své studii zabývaly reprezentací homosexuálů po roce 1989 v České republice. Homosexuálové byli během komunismu považováni za nemocné a perverzní. Občané, kteří žili část svého života za komunismu, si tento názor mohli osvojit, nést si jej až do současnosti a následně předávat dalším generacím. Dalším problémem může být silná patriarchální struktura, ve které mají muži i ženy jasně stanovené role a jejich neplnění vykazuje deviace. Přestože rasismus se v ČR nesetkává s tolerancí, homofobie je dle autorek stále svým způsobem tolerována, což úzce souvisí s nastolenou heteronormativitou. Heterosexuální mužskost homofobii nepředcházela, byla historicky produkována spolu s ní (Connell, 1992, s. 737). Nicméně

---

¹⁷ Osvojování si dítěte svého partnera v LGBT párech je jedním z neaktuálnějších témat, která se na pochodech Prague Pride řeší.

od roku 2008, kdy byla první "parade", čili průvod homosexuálů a jejich podporovatelů požadující především rodičovská práva, jsou tyto akce v masových médiích hojně reprezentovány. Zatímco v 90. letech byli homosexuálové reprezentováni jako něco problematického (například v pořadu Tabu) s důrazem na jejich jinakost, jež je třeba tolerovat, po roce 2000 se s homosexualitou začalo operovat jako se zcela běžnou součástí naší kultury a byla prezentována z pohledu „my“ (homosexuálové), namísto „oni“. Pozitivně lze hovořit například o pořadu LeGaTo či Q (jako queer), kde byli menšinoví jedinci reprezentováni se všemi klady i zápory. Východiska statě lze tedy shrnout tak, že zatímco okolo roku 1990 šlo queer aktivistům o „lobbying“, po roce 2000 se pozornost přesunula ke kulturnímu diskurzu. (Fojtová a Sokolová, 2013, s. 215 - 242).

Dle Beňové jsou gayové vnímáni ve dvou pozicích: 1) jako femininní, komičtí, narcističtí, bojácní a nemužní, převlékající se za ženy a obtěžující všechny muže kolem sebe, 2) jako agresivní, sado-masochističtí, znásilňující heterosexuální muže. Vedle toho lesby jsou vnímány buď jako „mužatky“ - zlé, drsné a ošklivé, svádějící nevinné heterosexuální ženy a nemající mateřský cit, nebo jako atraktivní svedené lesby, které potřebují poznat pravého muže, pak budou opět heterosexuální. Homosexuální muži i ženy jsou tedy posuzováni hlavně v rovině sexuální. I když se mediální obraz gayů a leseb v průběhu let obrátil k jejich prospěch, stále je třeba proti zažitému stereotypnímu vnímání bojovat. (Mediální obraz leseb a gayů, 2006)

To především proto, že stále existují odpůrci, kteří LGBT menšinu neberou jako rovnocenné jedince. Homosexualita je zejména v ultrapravicovém prostředí považována za něco, co je proti přírodě. Ještě hůře než homosexuální ženy jsou v tomto prostředí bráni homosexuální muži, neboť ti bývají častěji verbálně i fyzicky napadáni. Velmi významnou roli v politice těchto ultrapravicových organizací má právě šíření myšlenek proti homosexuálům (a všech LGBT menšin) a opírání se o tradiční rodinu. Některé ultrapravicové organizace se navíc hlásí ke křesťanským kořenům. (Sirovátka, 2002, s. 170) Důkazem netolerance je také například vyjádření Michala Semína, předsedy sdružení D.O.S.T.¹⁸, kterému byl v reportážích z průvodu PP dán prostor k vyjádření. Ten také nesouhlasil s faktem, že Česká televize je mediálním partnerem Prague Pride, a pro Parlamentní listy se vyjádřil¹⁹: „(...)Ukazuje to jasně

---

¹⁸ D.O.S.T. (zkratka slov důvěra, objektivita, svoboda a tradice) je občanské sdružení vlasteneckého a národně konzervativního charakteru, které bylo registrované ministerstvem vnitra v roce 2010. (Bastl, 2011, s. 240–241) D.O.S.T. navazuje na Manifest D.O.S.T. z roku 2007 a občanskou iniciativu, která se kolem něj utvořila. Mezi iniciátory manifestu patřil právě Michal Semín, který pochází z konzervativně katolického prostředí. Sdružení odmítá mimo jiné antidiskriminační zákon a podporuje myšlenku tradiční rodiny založené na manželském svazku muže a ženy. (Manifest D.O.S.T.)

¹⁹ Vyjádření o nereagování České televize na dopisy generálnímu řediteli ČT Petru Dvořákovi a Radě ČT ze strany D.O.S.T., kteří si stěžovali na nemožnost nestrannosti České televize.

na to, že Česká televize je nástrojem levičácké propagandy neomarxistických směrů, jejichž součástí je i homosexualismus, a že ČT není neustranná. Z našich peněz podporuje nechutný životní styl homosexuálů, který je často poznamenán promiskuitním sexuálním chováním a šířením různých pohlavních nemocí.“ (Petřík, 2012) Dalším důkazem netolerance v českých zemích a nechápání homosexuality jako právoplatné sexuální orientace je webová stránka homosexualita.cz, kterou spravuje občanské sdružení Exodus. To nabízí praktickou podporu a pomoc „těm, kteří touží po změně homosexuálního citění a souvisejícího životního stylu. (...) Těm, jejichž sexuální a citovou orientaci nelze zcela změnit, nabízíme doprovázení v dalším životě v čistotě a abstinenci, která je lepší a plodnější variantou než homosexuální způsob života.“ (Exodus, 2001) Tento apel na potlačení identity homosexuálů podtrhují již překonanými názory, že homosexualita byla v roce 1963 považována za nemoc. Tyto argumenty také uvádějí v otevřeném dopise, který adresovali poslancům před projednáním zákona o registrovaném partnerství v roce 2001. Dále se v tomto dopise ohání souvislostí mezi homosexualitou a pedofilií, píše o homosexuální promiskuitě a také o homosexuálech jako přenašečích pohlavních nemocí. (Exodus, 2001) Už fakt, že toto sdružení propaguje léčbu homosexuality, diskriminuje LGBT jedince, kteří takto mohou nabýt dojmu, že nejsou normální, stejně jako těmito tvrzeními matou většinovou společnost. Odpůrcem LGBT, či spíše „homosexualismu“ je i bývalý prezident Václav Klaus. Mimo jiné kritizoval homosexuální partnerství na svém webu, kde zveřejnil i karikaturu homosexuální rodiny. Na ní se malá dívka ptá, který z jejich dvou homosexuálních otců je její matka. Tímto samozřejmě podporuje zaběhnutý stereotyp a přispívá k netoleranci, což ostatně i kritizovaly organizace, které hájí lidská práva. (Šilhan, 2013) Prague Pride 2011 byl dle bakalářské práce Šudřicha silně provázaný s mocenskými a politickými tlaky, mnohdy provázanými právě s výroky Václava Klause. Dle výsledků výzkumu této práce velká část médií zastupuje heteronormativní postoje a řada příspěvků obsahuje stereotypní vyjádření. I z toho důvodu je vhodné zanalyzovat ostatní ročníky a zhodnotit, jakým směrem se reprezentace ubírá.

4.1.2 Kontext osvojování si dětí LGBT páry

Možnost homosexuálů uzavírat registrované partnerství byla uzákoněna před 10 lety, a to až na pátý pokus. První poslanecký návrh zákona byl předložen v roce 1998 a měl zajistit homosexuálním dvojicím stejná práva, která mají lidé v manželství, kromě adopce dětí. Byl však zamítnut, stejně tak další tři návrhy. V dubnu 2005 byl předložen znovu, a to opět

---

(Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/Klausovci-utoci-Ceska-televize-je-doupe-hnusne-levicacke-propagandy-241026>)

v podobě, kdy neumožňoval adopci dětí. Schválen byl Sněmovnou i Senátem, ale v únoru 2006 byl prezidentem Václavem Klausem vetován. V březnu jej však těsně 101 hlasy přehlasovala Poslanecká sněmovna a zákon tak vešel v platnost. Registrované partnerství ale adopci dětí výslovně zakazuje, a to i partnerova. (ČT24, 2016) Sami odpůrci LGBT v současnosti velmi lobbují za nepovolení adopce registrovaným homosexuálním párům, což se promítlo i do reportáží o PP. V září 2014 byla do sněmovny hnutím ANO předložena novela zákona o registrovaném partnerství, která by umožnila homosexuálům osvojit si dítě partnera nebo partnerky. Tato novela se však stále neprojednala, a to přestože se pod ni podepsalo 26 poslanců z různých stran. Vláda nepřijala k novele žádné stanovisko a rozhodnutí o ní nechala na zákonodárcích, ti ale projednání stále odkládají. Její podoba byla připravována nejméně rok. Přijetím tohoto zákona by tak například v případě partnerova úmrtí bylo dítě ihned svěřeno do péče druhého z partnerů. Zároveň by se tímto způsobem měla zmírnit nespravedlnost a nelogičnost faktu, že neregistrované páry adoptovat dítě partnera teoreticky mohly. Proti výše zmíněné novele se však stále vymezují lidovci a opoziční pravice. (ČT24, 2016) Můžeme tvrdit, že nemožnost osvojení dětí registrovanými partnery je značně diskriminační, neboť se základní práva i svobody osob v Listině základních práv a svobod České republiky²⁰ zaručují všem bez rozdílu. Zákaz osvojení je o to absurdnější, neboť Zákon o registrovaném partnerství druhému partnerovi ukládá povinnost podílet se na výchově dítěte svého partnera, které s nimi žije ve společné domácnosti.

Na stále neprojednání zmiňované novely nyní reagovali ministr pro lidská práva Jiří Dientsbier a ministr spravedlnosti Robert Pelikán sepsáním další novely, která by umožnila homosexuálním párům žijícím v registrovaném partnerství adopci dítěte jejich partnera. V novele se osvojením zabývají detailněji. Novela má šanci na dřívější projednání než ta z roku 2014, neboť je sepsaná ministry ze dvou koaličních stran. Po připomínkovém řízení bude předložena vládě a do léta tohoto roku by se měla dostat k projednání do Sněmovny. (ČT24, 2016)

Odpůrci novely jsou především ze strany lidovců a zástupci opoziční pravice (ČT24, 2016). Z průzkumů Centra pro výzkum veřejného mínění vyplývá, že pro zavedení možnosti osvojení dítěte druhým partnerem v rámci homosexuálních svazků je 59 % dotázaných, ovšem při dotazech o adopci dítěte z ústavu souhlasí již jen 44 %. (CVVM, 2015) Argumentem politických odpůrců je především nemožnost kvalitní výchovy dítěte, chybějící mužský či ženský vzor a ohrožení tradiční rodiny a jejích hodnot. Předkladatelé a souhlasící s novelou

---

²⁰ Viz Článek 1 a Článek 3 v Listině základních práv a svobod. (<http://www.psp.cz/docs/laws/listina.html>)

zase argumentují vyživovací povinností rodičů, dědickými právy a dalšími výhodami (ČT24, 2016), které jsou především pro dobro dětí a zajištění jejich budoucnosti.

4.1.3 Kontext Prague Pride

Prague Pride je spolek a také dobrovolná, nestátní, nepolitická a nezisková organizace, jejímž záměrem je „*přispívat k prosazování tolerantní občanské společnosti, boj proti homofobii a zvýšení povědomí veřejnosti o lesbické, gay, bisexuální a transgender (LGBT) komunitě v ČR*“²¹ (Prague Pride, 2016). Tento spolek byl založen v roce 2010, mezi jeho hlavní aktivity spadá organizování lidskoprávního festivalu Prague Pride. Vyvrcholením celého festivalu Prague Pride je pak tzv. průvod hrdosti, což je karnevalový průvod směřující centrem Prahy na Střelecký ostrov. Základním cílem sdružení je „*ovlivňování veřejného mínění*“ neboť „*pouze prostřednictvím intenzivní komunikace s veřejností se nám může dařit stereotypy a předsudky vůči naší komunitě měnit a eliminovat.*“ Tento cíl sdružení realizuje právě skrze pořádání festivalu Prague Pride. (Prague Pride, 2012)

První ročník Prague Pride se konal 10. – 14. srpna 2011, přičemž samotný průvod byl 13. srpna. Festivalu poskytl záštitu primátor hl. města Prahy Doc. MUDr. Bohuslav Svoboda, Csc., a starosta městské části Praha 1 Ing. Oldřich Lomecký. Podporu myšlenky vyjádřili také velvyslanci 13 zemí či bývalý předseda vlády Jan Fischer či Šimon Pánek. Celého festivalu se zúčastnilo 25 000 lidí, průvodu hrdosti pak 8 000. Nejvíce návštěvníků festivalu pocházelo z České republiky, mimopražských návštěvníků bylo až 48 %, 32 % účastníků bylo z Prahy a až 21 % návštěvníků přijelo ze zahraničí. Věkový průměr se pohyboval v rozmezí od 19 do 45 let. Mužských návštěvníků bylo více než žen, celkem 56 %. O PP se objevilo více než 1 000 článků na internetu a v tištěných médiích, živé vstupy z průvodu a koncertu byly vysílány ve zpravodajství všech celoplošných televizních a rádiových kanálů. O PP se zmiňovaly i zahraniční média, například New York Times, Le Figaro a BBC.²² Velká část pozornosti českých médií byla zaměřena především na vlnu nevole ze strany některých osobností a politiků vyjádřenou například vicekancléřem Petrem Hájkem a především pak tehdy současným prezidentem Václavem Klausem, kteří také kritizovali záštitu ze strany Svobody a Lomeckého.

Festival Prague Pride 2012 se konal od 13. do 19. srpna 2012 opět pod záštitou primátora hl. města Prahy Bohuslava Svobody. Druhý ročník navštívilo dle organizátorů akce 40 000 lidí, z toho bylo 15 000 lidí účastníky průvodu. Celkem bylo 80 různých doprovodných akcí,

---

²¹ Tyto hodnoty jsou uvedeny přímo na webu www.praguepride.cz v sekci O nás.

²² BBC se zmiňuje i o výroku Václava Klause a Petra Hájka, kterak označují LGBT jako devianty (viz <http://www.bbc.com/news/world-europe-14517526>).

přičemž tou nejzajímavější byla bezesporu debata prezidentských kandidátů o lidských právech, občanské společnosti a právech gayů, leseb a transgender lidí, již se zúčastnili současný prezident Miloš Zeman, Jan Fischer a senátor Jiří Dientsbier. Ti se v debatě zabývali otázkou genderové rovnosti, přístupu k Chartě základních práv a svobod EU, zahraničně politickému rozměru ochrany lidských práv, také svými postoji k adopcím LGBT páry či transsexualitě. Ani jeden z kandidátů neodmítl adopcí LGBT páry. Samotný průvod, který proběhl 18. srpna, vedl z Václavského náměstí od sochy sv. Václava přes Můstek, Národní třídu a končil na Stěleckém ostrově. O Prague Pride 2012 bylo napsáno či natočeno více jak 800 článků a reportáží, byla také propagována mediálními partnery Českou Televizí. Sloganem Prague Pride 2012 bylo „*Dáme barvy dohromady*“, tématem festivalu byla různorodost mezi široce pojatou skupinou LGBT. Předsedou sdružení v roce 2012 byl Czeslaw Walek, stejně tak byl i ředitelem festivalu, místopředsedkyně sdružení byla Kateřina Saparová.²³

Festival Prague Pride 2013 se konal od 12. do 18. srpna 2013 pod záštitou primátora hl. města Prahy Tomáše Hudečka a starostky městské části Praha 2 Jany Černochové. Česká televize již nebyla mediálním partnerem tohoto ročníku.²⁴²⁵ Celý festival navštívilo 60 000 lidí, z toho průvodu se účastnilo 20 000. Zahraniční návštěvníci v tomto roce tvořili 32 %. Co se týče zastoupení účastníků Prague Pride dle sexuální identity, 46 % účastníků se identifikuje jako gay, lesby tvoří 17 %, heterosexuální ženy 20 % a heterosexuální muži 8 %. Zbýlých 9 % tvoří převážně bisexuálové a jiné neuvedené LGBT menšiny. Samotný průvod, který byl 17. srpna, vedl z ulice Na Příkopech přes Náměstí republiky, Dlouhou, Staroměstským náměstím, Pařížskou ulicí a za Čechovým mostem pak po schodech nahoru do Letenských sadů. Slogan Prague Pride 2013 zněl: „*Jdeme s barvou ven*“, který měl vystihovat téma festivalu, jež byl

---

²³ Tyto informace jsou uvedeny ve Výroční zprávě Prague Pride 2012 (<https://www.praguepride.cz/cs/onas/prague-pride/>)

²⁴ Dle slov PR manažerky PP Bohdany Rambouskové sami organizátoři PP upustili od navazování dalšího mediálního partnerství, neboť došli k názoru, že jsou pro ně efektivnější „*jiné kanály než celoplošná ČT, kde se partnerské spoty pouští ve volných slotech, tedy třeba o půlnoci na ČT2 nebo ČT Sport*“. V absenci mediálního partnerství České televize v roce 2013 tedy není třeba hledat jiné významy. (E-mailová komunikace)

²⁵ Dle slov tiskové mluvčí České televize Alžběty Plívové: „*v roce 2013 žádosti vyhověno nebylo, jaké k tomu tehdy vedly důvody bohužel neumím dohledat, ale dávat je do přímé spojitosti s akcí D.O.S.T. by podle mě bylo zavádějící. Ze současné praxe totiž vím, že do rozhodování o ne/poskytnutí mediální záštitě vstupuje velké množství faktorů, vedle posuzování veřejné prospěšnosti dané akce je to i snaha o časovou koordinaci podporovaných aktivit, vyhodnocování síly či trvalosti efektu dané aktivity, celkové portfolio podporovaných aktivit ČT atd.*“ (E-mailová komunikace)

„coming out“²⁶. Předsedou sdružení Prague Pride a zároveň ředitelem festivalu byl v roce 2013 Czeslaw Walek a místopředsedkyní a Kateřina Saporová.²⁷

Čtvrtý ročník se konal 11. – 17. srpna 2014 pod záštitou ministra české vlády Jiřího Dientsbiera a primátora hl. m. Prahy Tomáše Hudečka. Tématem tohoto ročníku byla situace LGBT osob za hranicemi ČR, a to s důrazem na země, ve kterých (dle slov organizátorů) dochází k porušování lidských práv LGBT osob, tedy rozdíl mezi Východem a Západem. Cílem bylo ukázat Prahu jako místo pro LGBT osoby přátelské a Prague Pride jako vzor pro LGBT organizace z post komunistických zemí. Festival navštívilo 62 000 návštěvníků, z toho zhruba jednu čtvrtinu tvoří zahraniční návštěvníci. Asi 17 000 lidí se účastnilo průvodu a 25 000 dorazilo do Letenských sadů na odpolední hudební festival, který byl ve stejný den, tedy 16. srpna. Průvod hrdosti směřoval městem od sochy sv. Václava přes ulici Na Příkopěch, nám. Republiky, Revoluční ulici, Dvořákovo nábřeží a Čechův most na Letnou. Průvodu se zúčastnilo 14 alegorických vozů a mnoho spolků a organizací, a to včetně několika zahraničních velvyslanectví. Součástí průvodu byla i iniciativa, která upozorňovala na země, které stále trestají homosexualitu odnětím svobody nebo trestem smrti. Profil návštěvníků festivalu je vcelku neměnný – téměř polovinu návštěvníků tvoří gayové, čtvrtinu pak heterosexuální muži a ženy. O festivalu vyšlo 520 zpráv v českých médiích a asi 120 článků v zahraničních. Zvláštností je, že přestože byla novela zákona o registrovaném partnerství načtená v srpnu 2014, Český parlament ji z důvodu zaneprázdněnosti nezařadil na program svého jednání. Ředitelem je Czeslaw Walek.²⁸

5. ročník festivalu Prague Pride 2015 proběhl od 10. do 16. srpna 2015, s tím, že 15. srpna se konal pochod. Akci zaštitila primátorka hlavního města Adriana Krnáčová a ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu Jiří Dienstbier. Téma festivalu se sloganem „*Všichni jsme stejně teplí, 36,5 °C*“ upozorňovalo právě na to, co mají lidi společné. V médiích, českých i zahraničních, vyšlo celkem přes 600 článků a televizních a rozhlasových reportáží. Prague Pride navštívilo rekordně celkem 76 tisíc návštěvníků, sobotního průvodu se dle odhadů zúčastnilo až 35 tisíc a na hudební program na Letné dorazilo 22 500 účastníků. Profil návštěvníků je stále vcelku neměnný, většina jsou gayové, lesby, bisexuální nebo transgender

---

²⁶ V souvislosti s coming outem lze zjednodušeně hovořit o jeho dvou podobách: vnitřní, kdy jedinec objevuje a přijímá svou menšinovou sexuální orientaci a coming out vnější, kdy se svou orientací seznamuje své okolí či veřejnost. Úspěšný průběh coming outu je důležitý pro vytváření stabilní identity a sociálních vazeb. (Lörincová, Pechová, 2010)

²⁷ Tyto informace jsou uvedeny ve Výroční zprávě Prague Pride 2013 (<https://www.praguepride.cz/cs/onas/prague-pride/>)

²⁸ Tyto informace jsou uvedeny ve Výroční zprávě Prague Pride 2014 (<https://www.praguepride.cz/cs/onas/prague-pride/>)

osoby, z toho pětina účastníků byli cizinci, většinou z Polska, Slovenska a Německa. Průvod, který se konal 15. srpna, směřoval z horní části Václavského náměstí průvod Prague Pride a prošel ulicí Na Příkopě, Náměstím Republiky, Revoluční ulicí a Dvořákovým nábřežím, dále přes Čechův most a schodištěm nahoru do Letenských sadů. V průvodu šly osobnosti politického, společenského a kulturního života, jako například primátorka hl. m. Prahy Adriana Krnáčová, herečky Jitka Smutná, Nela Boudová, Jana Bernášková, dále aktivista Jiří Hromada či moderátorky Ester Janečková a Lejla Abbasová, dále v průvodu šli členové organizací jako například Mladí socialisté a Strana zelených. Současnou výkonnou ředitelkou festivalu je Kateřina Saporová.²⁹

4.2 Identifikace textu

Pro sémiotickou analýzu je důležité nejprve si identifikovat text, který je jejím předmětem. Důraz je kladen zejména na údaje, jež je možno kvantifikovat či srovnávat mezi sebou prostřednictvím grafů. Jedná se především o stopáž reportáží, jejich pořadí a citované zdroje. Stopáž i pořadí nám řekne, jakou důležitost jednotlivá média události přikládala, analýzou citovaných zdrojů se pak dozvíme, komu bylo dovoleno o účastnících hovořit, jakou zastává funkci a jaký vztah k průvodu PP i LGBT menšinám zaujímá.

4.2.1 Prague Pride 2012

Průvod Prague Pride 2012 se uskutečnil v sobotu 18. srpna 2012, ve stejný den všechny analyzované televizní stanice zařadily reportáže o tomto pochodu do svých hlavních zpravodajských relací. Zatímco Česká televize i Prima tuto událost zařadily jako první v celé relaci, televize Nova ji zařadila až jako jedenáctou. Prima této události věnovala 3 minuty a 58 vteřin, Nova pouze minutu a 47 vteřin. Česká televize tématu věnovala nejvíce prostoru, 4 minuty a 19 vteřin samotné reportáži, posléze ještě další minutu a 52 vteřin rozhovoru s tehdejším primátorem hlavního města Prahy Bohuslavem Svobodou, který akci dal svou záštitu. Co se týče zmínky v headline, u ČT1 i Novy se reportáž objevila, u Primy nikoliv. Prima v reportáži citovala celkem 12 osob, z toho bylo 7 osob účastníky a podporovateli pochodu. Výslovně v titulku zprávy jmenovali pouze dva, a to Czesława Walka jako ředitele festivalu a Jiřinu Šiklovou jako socioložku. Jednu osobu lze považovat za nestrannou, a to mluvčího pražské policie Tomáše Hulana, jehož jméno bylo uvedeno v titulku. Ze strany odpůrců PP byly citovány 4 osoby, z toho byl v titulcích uveden Michal Semín jako předseda občanského

---

²⁹ Tyto informace jsou uvedeny v závěrečné zprávě Prague Pride 2015 (<https://www.praguepride.cz/cs/press/tiskove-zpravy/>)

sdužení D.O.S.T.³⁰ a Petr Hájek jako vicekancléř (tehdejšího prezidenta Václava Klause). Nova citovala pouze 2 osoby, a to v obou případech z řad účastníků PP. Oba tyto citované zdroje opatřila i titulkem – Michal Pařízek byl označen jako účastník PP a Chi chi Tornado jako transvestita³¹. Veřejnoprávní ČT1 citovala celkem 12 zdrojů, stejně jako Prima. Celkem citovala 6 osob ze strany účastníků a podporovatelů PP, všechny tyto osoby také označila titulky: Tereza Mikšanová (zde chybělo uvedení, o koho se jedná, nicméně z kontextu vyplynulo, že se jedná o jedince spadajícího do LGBT komunity, jež chce adoptovat dítě), Frederik – návštěvník ze Švédska, Czeslaw Walek – ředitel Prague Pride, Lenka a Jarmila – lesbický pár a nakonec v samostatné reportáži Bohuslav Svoboda – ODS, primátor hlavního města Prahy. Nestranní citovaní byli celkem 3 a opět byli všichni označeni titulkem: Petr Weiss – psycholog, Rudolf Žimulák – majitel gay klubu v Ostravě³², Tomáš Hulan – mluvčí pražské policie. Přestože citovaní ze strany odpůrců byli 3, označeni titulkem byli pouze dva: Michal Semín – předseda akce D.O.S.T. a Petr Hájek – vicekancléř prezidenta.

4.2.2 Prague Pride 2013

Třetí ročník Prague Pride se uskutečnil v sobotu 17. srpna 2013, všechny analyzované televizní stanice reportáž o události opět ve stejný den zařadily do svých hlavních večerních relací. Prima ji zařadila jako 7. v celém zpravodajském bloku, Nova jako 1. a ČT1 jako 6. Všechny stanice ji také zmínily v headline. Prima pochodu věnovala celkem minutu a 50 vteřin, Nova 2 minuty a 37 vteřin a ČT1 2 minuty a 35 vteřin. ČT1 navíc po odvysílané reportáži o Prague Pride seznámila diváky s výzkumem zabývajícím se tolerancí homosexuálů u nás trvající 36 vteřin a poté ještě následovala reportáž o 7 letech registrovaného partnerství u nás trvající 2 minuty a 23 vteřiny. Prima citovala celkem 6 zdrojů, z toho 5 bylo z řad účastníků pochodu. Všechny označila titulkem, jméno však uvedla jen u Petra Tomáše, označeného jako spoluorganizátor Prague Pride. Zbývající 4 označila jen jako účastníky Prague Pride, přičemž 2 z nich jako zahraniční účastníky. Dále byl citován jeden odpůrce, u něj však nebylo uvedeno, o koho se jedná. Nova citovala celkem 5 zdrojů, všichni byli z řad účastníků PP. Titulek byl jen u 1 účastníka, a to u Martina C. Putny označeného jako literární historik. Mezi citovanými byl i Czeslaw Walek, avšak z neznámých důvodů nebyl nijak označen. ČT1 citovala celkem 9 zdrojů v reportáži týkající se pochodu Prague Pride a 3 zdroje v reportáži o registrovaném

---

³¹ Toto označení však není úplně přesné, Chi chi Tornado se označuje za Drag Queen, což je specifický, tzv. americký styl travestie.

³² Přestože se svým způsobem nabízí zařadit jej jako majitele gay klubu k přívržencům Prague Pride, z kontextu celé reportáže to nebylo znát, neboť k této tematice se nevyjadřoval. To, že vlastní gay klub, jej ještě nedeterminuje jako souhlasícího s průvodem PP.

partnerství. V reportáži o PP vystupovalo 6 podporovatelů PP, z toho byli 4 uvedeni v titulku: Jiří a Jaromír, u nichž nebylo napsáno, o koho se jedná, Martin C. Putna označený jako vysokoškolský profesor a Czeslaw Walek označený jako organizátor Prague Pride. Odpůrce byl v této reportáži citován jen 1, a to Jiří Čunek, v titulku uveden jako KDU-ČSL, senátor. Co se týče reportáže o registrovaném partnerství, ze strany podporovatelů registrovaného partnerství a adopce dětí byly citovány celkem 3 osoby, Veronika Dvořáková a Kateřina Burešová, které nebyly uvedeny titulkem, jakou funkci zastávají, ovšem z kontextu bylo jasné, že se jedná o registrovaný pár³³, a Zdeněk Sloboda, označený jako sociolog a člen iniciativy PROUD. Jako nestrannou lze chápat citovanou Václavu Masákovou, uvedenou jako dětskou psychologku. Prostor byl dán i 1 odpůrci osvojování si partnerova dítěte homosexuály, konkrétně zde byl citován Michal Semín označen jako předseda sdružení D.O.S.T.

4.2.3 Prague Pride 2014

Reportáže ze čtvrtého ročníku pochodu, který se konal 16. srpna 2014, byly opět všemi analyzovanými televizními stanicemi zařazeny ještě tentýž den do hlavního večerního zpravodajství. V headline ji zmínila jen ČT1, která reportáž zařadila jako první ze všech událostí ve zpravodajské relaci. Nova ani Prima reportáž v headline neuvedly, Prima reportáž zařadila až jako 12., Nova jako 6. Reportáž televizní stanice Prima měla stopáž 2 minuty a 28 vteřin, na Nově 2 minuty a 2 vteřiny a na ČT1 2 minuty a 45 vteřin. ČT1 navíc ještě zařadila ihned po reportáži o PP reportáž o problematice homosexuálních párů a adopce, jež měla 3 minuty a 18 vteřin. Prima citovala celkem 3 zdroje, všechny z řad účastníků a podporovatelů PP, nicméně nikoho neoznačila titulkem. Nova citovala celkem 6 zdrojů, 3 ze strany účastníků či sympatizantů PP, které zároveň označila titulky: Šárka a Tereza – lesbický pár a Radka Maxová – ANO, poslankyně a hlavní předkladatelka novely o registrovaném partnerství. Dále citovala 1 z kategorie nestranných označeného titulkem Jeroným Klimeš³⁴ – psycholog a 2 spadající do kategorie odpůrců. Tito dva odpůrci ovšem nebyli opatřeni titulkem, o koho se jedná. ČT1 v reportáži o Prague Pride citovala celkem 3 účastníky a podporovatele PP, u kterých i uvedla titulky: Martin Kámen – účastník Prague Pride, Ralph E. De Chabert – účastník Prague Pride a Czeslaw Walek – ředitel Prague Pride. Nestranní zde citováni nebyli, z řad odpůrců pak Pavel Bělobrádek titulkem označený jako KDU-ČSL, vicepremiér, předseda

---

³³ Registrovaný pár ve smyslu pár, který uzavřel registrované partnerství. To je ustálený termín pro označení úředně uzavřeného svazku dvou spolu žijících osob, jež je podobný manželství. Od roku 2006 je takto oficiálně nazván veřejnoprávně institucionalizovaný svazek dvojic stejného pohlaví podle českého práva. (Stenozáznam jednání Poslanecké sněmovny PČR, 45. schůze, 24. června 2005)

³⁴ Přestože má Jeroným Klimeš netolerantní názory vůči LGBT, v reportáži jako odpůrce označen nebyl ani nevyjádřil explicitně nesouhlasné názory s LGBT. V analýze pak bude provedena dekonstrukce jeho sdělení.

strany. ČT1 citovala taktéž další 3 osoby, dva z řad odpůrců a 1 z řad účastníků PP. Nicméně tyto osoby byly citovány nepřímou, myšleno ve smyslu, že jejich projev nebyl projevem přímo na kameru, ale směrem k dalším účastníkům a veřejnosti. V reportáži o homosexuálních párech a adopci pak byly citovány 2 osoby, které byly rovněž označeny titulky: Jiří Ambrož zastupující kategorii homosexuálních jedinců a Marek Vácha – přednosta ústavu etiky 3. LF UK v Praze.

4.2.4 Prague Pride 2015

Poslední ročník, který zatím proběhl, se uskutečnil 15. srpna 2015. Stejně jako v předchozích letech i nyní byla všemi televizními stanicemi odvysílána reportáž z tohoto průvodu ve stejný den. Zmínka v headline se objevila jen u televize Prima. Zde byla odvysílána jako 4. z celého zpravodajského bloku, na Nově 8. a na ČT1 až 18. Co se týče času, který těmto reportážím konkrétní televize věnovaly, Prima událost rozdělila na reportáž o průvodu Prague Pride a jeho účastnících, která trvala minutu a 47 vteřin a reportáž o odpůrcích průvodu i celé LGBT komunity, která trvala 3 minuty a 5 vteřin. Reportáž televize Nova trvala jen 26 vteřin, reportáž ČT1 pak 3 minuty a 33 vteřin, po této reportáži zařadila opět reportáž týkající se osvojení partnerova dítěte v registrovaném svazku, jejíž stopáž byla 3 minuty a 23 vteřin. Prima celkem citovala 9 zdrojů, a to 5 ze strany účastníků PP, 1 nestranného a 3 odpůrce. Z účastníků uvedla titulek jen u 2: Kateřina Saporová – ředitelka festivalu Prague Pride a Andrea Krnáčová – ANO, primátorka hlavního města Prahy. Nestranný zdroj byl uveden v titulku jako Tomáš Pešínský – liberálně smýšlející aktivista. Všichni odpůrci pochodu byli označeni titulky: Jiří Čunek – KDU-ČSL, senátor, Pavel Matějný – Národní demokracie, organizátor pochodu proti PP a Adam Bartoš – Národní demokracie, předseda strany. Co se týče Novy, ta ve své krátké reportáži nikoho neuvedla, respektive pouze nepřímou citovala podporu popové zpěvačky Madonny, jež vyjádřila pražskému průvodu Prague Pride podporu na sociální síti Twitter. ČT1 citovala celkem 6 osob v reportáži o PP, z toho 5 účastníků či podporovatelů PP a 1 odpůrce. Uvedeni titulkem byli 4 účastníci PP: Mujdat – účastník Prague Pride z Turecka, Jiří Hromada – herec, gay aktivista, Czeslaw Walek – organizátor Prague Pride a Josef – účastník Prague Pride. Odpůrce byl v titulku uveden rovněž: Jan Wolf – KDU-ČSL, předseda pražské organizace strany. V reportáži o osvojení partnerova dítěte v registrovaném svazku vystupovalo celkem 5 citovaných osob, z toho 4 zastánci osvojení a 1 odpůrce. Všichni zastánci PP byli titulkem označeni: Petr Kalla – advokát spolupracující s iniciativou PROUD, Radka Maxová – ANO, poslankyně, předkladatelka návrhu³⁵, dále Šárka Gregorová a Tereza Gregorová,

---

³⁵ Jedná se o návrh zákona, který by umožňoval, aby si partnerky nebo partneři mohli osvojit dítě toho druhého z registrovaného páru.

kterých se problematika osvojení týká. Odpůrce uveden titulkem nebyl, ačkoliv se jednalo o veřejně známou osobu Jiřího Čunka.

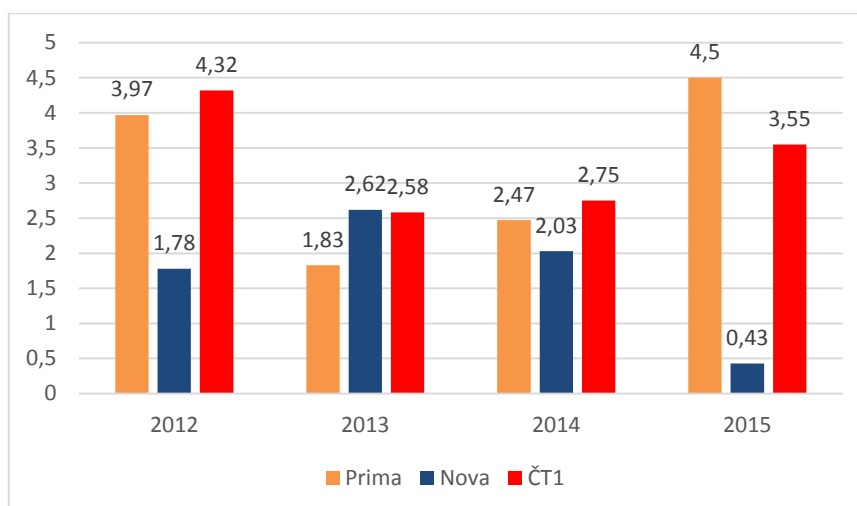
4.2.5 Srovnání kvantitativních údajů PP 2012 – 2015

Podle teorie agenda setting (nastolování témat) je mediální prostor věnovaný konkrétnímu tématu ukazatelem významnosti, jež je médiu této události připisována. Pro přehlednost byl vytvořen Graf 1 zachycující čas věnovaný konkrétními televizními stanicemi napříč lety 2012 – 2015. Z grafu č. Graf 1 vyplývá, že nejmenší zájem o událost všeobecně zaujímá televize Nova, která poslednímu ročníku nevěnovala ani celou minutu. Největší část mediálního prostoru celkem poskytla ČT1, z jejich strany je to však svým způsobem povinnost vzhledem k poslání veřejnoprávního média. ČT1 navíc po odvysílání reportáže z průvodu zařadila v roce 2012 krátký rozhovor s Bohuslavem Svobodou, který akci dal záštitu, a v letech 2013 – 2015 o problematice nemožnosti adopce partnerova dítěte párům v registrovaném svazku. Tyto reportáže jsme ale do těchto kvantitativních měření nezahrnuli, neboť jsme měřili čas, který byl věnován průvodu PP a jeho účastníkům. V grafu nelze vysledovat nějaký jednoznačný trend, jen co se týče televize Prima a ČT1, vidíme větší zájem v roce 2012, mírný pokles v roce 2013 i 2014 a opětovný vzrůst v roce 2015, kdy se Prima rozhodla věnovat akci nejvíce času ze všech stanic celkově i napříč lety.³⁶ Osa televize Nova je v tomto případě zcela opačná – zatímco v roce 2012 věnuje akci méně času, v roce 2013 zájem trochu narůstá, v roce 2014 mírně klesne, v roce 2015 je pak minimální. Samozřejmě je třeba brát v potaz i ostatní témata zpravodajského bloku, která byla v tento den či období pro média nejzajímavější. V roce 2013 to byla revoluce v Egyptě, v roce 2014 to byly například nepokoje v Ukrajině, v roce 2015 to pak byla imigrantská krize. I z toho důvodu mohli mediální pracovníci zvolit úspornější stopáž reportáží. Zajímavý je však 2. ročník (čili rok 2012) a 5. ročník (2015) – ač je stopáž v podání televizních stanic Prima a ČT1 vcelku vyrovnaná, Nova za nimi co do délky reportáže značně pokulhává.

---

³⁶ Na druhou stranu, mnohem více času zde bylo věnováno odpůrcům Prague Pride (3:05), nežli účastníkům pochodu (1:47).

Graf 1: Prostor věnovaný reportážím o PP v jednotlivých letech jednotlivými televizními stanicemi (v minutách)³⁷

Další důležitou proměnnou je uvedení zprávy v headline, neboť to uvozuje vybrané zprávy jako nejdůležitější zprávy celé relace. Ze 4 reportáží Prima uvedla PP v headline dvakrát³⁸, a to v letech 2013 a 2015, Nova dvakrát, a to v letech 2012 a 2013. ČT1 událost uvedla třikrát, a to ve všech letech kromě posledního, 2015. Všechny televize tedy považovaly zprávu za důležitou v roce 2013. V tomto roce byl tématem „*coming out*“, nicméně z obsahu všech reportáží nelze říci, že by se tomuto tématu nějak věnovaly. U Novy lze předpokládat, že vzhledem k tomu, že zprávu uvedla do headline v dřívějších letech a v posledních dvou letech nikoliv, považuje tuto akci již za něco, čemu není třeba věnovat velikou pozornost, kdežto když byla událost nová, považovali ji za zajímavou a výjimečnou, svým způsobem možná až zvláštní. Tomu ostatně odpovídá i postupné zkracování stopáže reportáže z této události v posledních letech.

Důležitost zprávy lze také vysledovat prostřednictvím pořadí, kdy byla vysílána. V Tabulka 1 si lze všimnout, že v roce 2012 události přikládaly největší význam televizní stanice Prima a ČT1, které o události referovaly jako o prvním zpravodajském příspěvku z celého bloku. Nova událost zmínila až jako 11. a stejně tak jí oproti televizím ČT1 a Prima věnovala nejméně času (viz Graf 1). V roce 2013 se toto obrátilo a Nova o události hovořila jako o 1., kdežto Prima i ČT1 zařadily reportáž obdobně, a to na 7. a 6. pořadí. Nova tomuto ročníku věnovala i nejvíce času, i když jen o pár vteřin více, než ČT1 (viz Graf 1). V roce 2014 bylo o události referováno

³⁷ Do grafu nebyla započítána délka reportáží ČT1, které odvysílala ihned po reportáži o Prague Pride, ale které se PP nezabývaly (řešily například nemožnost adopce homosexuálními páry apod.), a to z toho důvodu, že zde nešlo o reprezentaci účastníků PP. V sémiotické analýze ale budou tyto reportáže zahrnuty, neboť dotváří kontext celkové reprezentace účastníků PP.

³⁸ V dostupném videu se Zprávami FTV Prima v roce 2012 chybí veškeré headlines. Nelze určit ani zpětně dohledat, jestli v roce 2012 Prima headlines ještě neměla, nebo měla, ale v záznamu nejsou zachyceny.

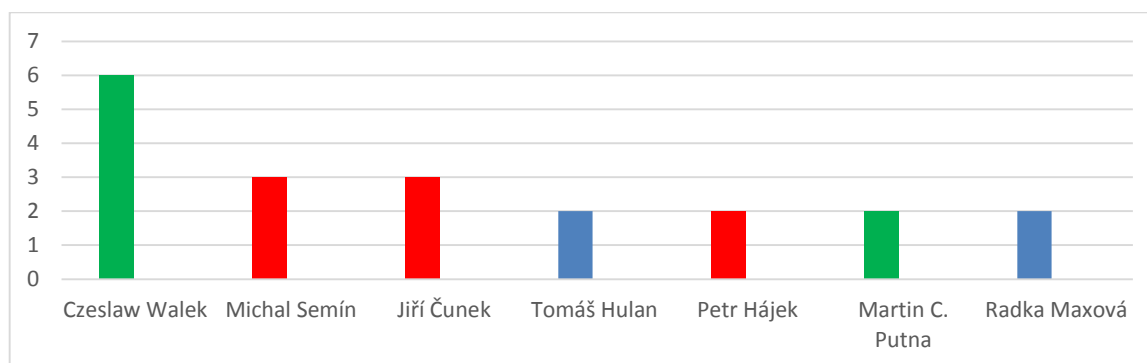
v podobné míře jako v roce 2013, ovšem s tím rozdílem, že pořadí se mezi ČT1 a Novou prohodily – ČT1 jej zařadila jako 1. a Nova jako 6. Prima příspěvek zařadila až jako 12. ČT1 reportáž z posledního ročníku, který proběhl v roce 2015, zařadila až jako 18, čemuž odpovídá i nezařazení události do headline, Prima pak jako 4. a Nova jako 8.

Tabulka 1: Pořadí zpravodajských příspěvků v jednotlivých zpravodajských blocích

	Prima	Nova	ČT1
2012	1.	11.	1.
2013	7.	1.	6.
2014	12.	6.	1.
2015	4.	8.	18.

Protože v kapitole 1.1.3 se zabýváme výběrem aktérů ve zpravodajství, kde mimo jiné upozorňujeme na fakt, že pro některé osobnosti či organizace je snadnější dostat se do médií než pro jiné, pozornost zde soustředíme právě na to, komu byl v průvodech Prague Pride analyzovaných televizních stanic poskytnut prostor k vyjádření, kolikrát, jakou funkci tento člověk plní a zda patří ke stoupencům či odpůrcům akce, případně jej lze hodnotit jako nestranného. Nejčastěji se do médií dostanou ti, kteří mají určitý společenský vliv, postavení či moc, někdy je však důležitost té dané osoby dána i neustálým opakovaným umožněním projevu.

Graf 2: Počet citací jednotlivých zdrojů³⁹⁴⁰

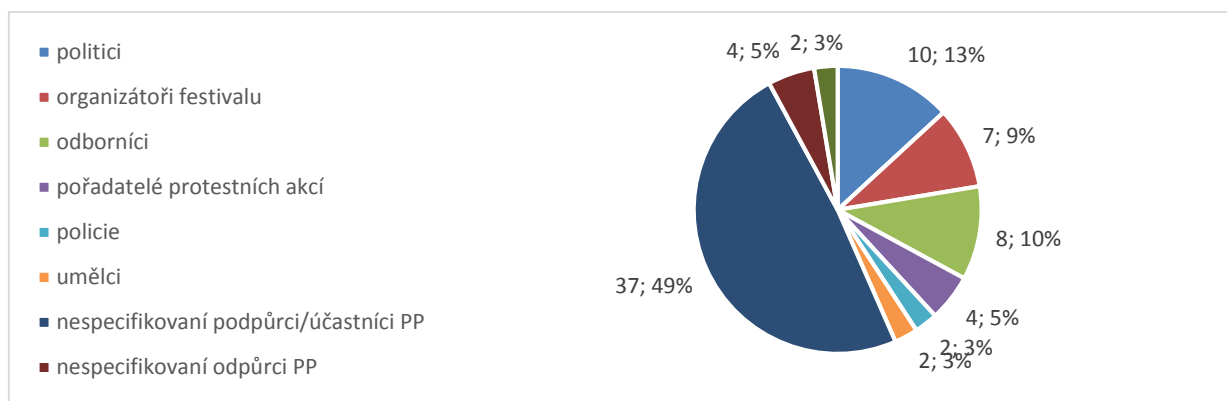

³⁹ Celkový výskyt těchto zdrojů v reportážích byl více než jednou.

⁴⁰ Zeleně jsou znázorněni účastníci či podporovatelé průvodu, červeně jsou znázorněni odpůrci, modře jsou znázorněni nestranní.

V Graf 2 si lze všimnout, že nejvíce prostoru dostal Czeslaw Walek, jakožto organizátor a ředitel festivalu Prague Pride. Ten byl pouze jednou citovaný na Primě (2012) a jednou na Nově (2013), na ČT1 každoročně. Poloviční prostor dostali oba odpůrci události, Michal Semín, předseda sdružení D.O.S.T. a Jiří Čunek, senátor KDU-ČSL. Semín byl citován v roce 2012 na Primě i na ČT1, v roce 2013 pak jen na ČT1. Čunek byl citován v roce 2013 na ČT1, v roce 2015 na Primě i ČT1. Dvakrát se do těchto médií dostal i Tomáš Hulan, mluvčí pražské policie, jehož vyjádření lze hodnotit jako nestranné, vicekancléř prezidenta Petr Hájek, který je známý jako odpůrce PP, literární historik Martin C. Putna jako účastník a zastánce PP a Radka Maxová, poslankyně ze strany ANO. Radku Maxovou lze zařadit do nestranných z toho důvodu, že explicitně akci nepodpořila. Ta podporovala jak zákon o registrovaném partnerství, tak předkládala novelu zákona o možnosti adopce partnerova dítěte v registrovaném páru, z toho důvodu by jí bylo možno přiřknout pozici jako podporovatelky. Samozřejmě v médiích byly citovány i další zdroje, nicméně prostor jim byl dán vždy jen jednou. Vidíme, že zastoupení odpůrců i stoupců akce je vyvážené. Lze si rovněž povšimnout, že slovo většinou dostali právě politici. V následujícím grafu je proto vyobrazeno zastoupení citovaných zdrojů v souvislosti s jejich funkcí.

Graf 3: Poměr citací jednotlivých zdrojů na základě uvedené funkce⁴¹

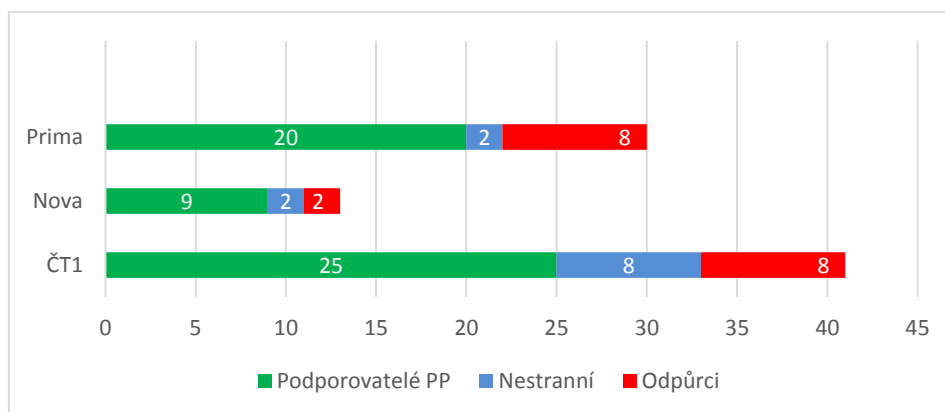
V Graf 3 vidíme, že suverénně nejvíce mediálního prostoru bylo dáno k vyjádření účastníkům PP a zastáncům této události, což může vyvracet tezi o zpřístupnění mediálního prostoru jen většinové společnosti a elitám (viz kapitola 1.1.3). Někteří tito účastníci byli zcela anonymní, u některých však bylo napsáno i jméno. V souladu s tvrzením, že do médií je umožněn vstup převážně těm, kteří jsou držiteli moci, jsou jako druzí nejcitovanější politici. Ti byli častěji z řad odpůrců než těch, kteří by akci podporovali. To znamená, že přestože byl prostor nejčastěji

⁴¹ Funkce byly kategorizovány na základě podobnosti. Některé zdroje se překrývaly (tzn. měly více funkcí, např. organizátor a zároveň účastník akce), proto byla vybrána ta důležitější.

věnován účastníkům, nejednalo se o elity, a tedy jejich výpovědi neměly takovou kredibilitu jako vyjádření politiků. Jako třetí nejcitovanější jsou pak odborníci, kteří byli především z kategorie „*nestranní*“ a také samotní organizátoři festivalu. Zvláštní je, že právě organizátoři festivalu dostávají o něco menší prostor než politici, avšak jak už jsme zmiňovali, média jsou přístupná především elitám. Organizátoři festivalu, jakožto festivalu LGBT, pak mohou být vnímání jako „*oni*“, kdežto politici zastupují především většinovou společnost a její hodnoty.

Pro lepší možnost porovnání jednotlivých televizních stanic jsme si v následujícím grafu sečetli počty citací podporovatelů PP, nestranných a odpůrců, abychom je mohli srovnat napříč televizními stanicemi. V Graf 4 vidíme, že nejvíce citovaných zdrojů uvedla ČT1. U všech analyzovaných zdrojů převládá citace účastníků a podporovatelů PP. Opět vidíme, že Nova prostor k vyjádření neposkytovala ve velkém měřítku, její počet uvedených zdrojů je menší než polovina citovaných zdrojů Primy nebo ČT1. To je částečně způsobeno velmi krátkou reportáží z posledního ročníku, která byla jen čtená a neobsahovala žádný citovaný zdroj. Stejně tak stojí za povšimnutí, že televize Nova nedávala velký prostor odpůrcům pochodu, respektive prostor odpůrcům dala jen v roce 2014. Co se týče reprezentace názorů nestranných, ČT1 velmi často citovala názor některých odborníků, jako například sociologů či psychologů.

Graf 4: Celkové počty citovaných zdrojů jednotlivými TV stanicemi

Zajímavé také je, že zatímco účastníci PP citovaní na komerčních stanicích byli často anonymní, bez jakékoliv identifikace, odpůrci bývali většinou opatřeni titulkem. Důvodem může být i ten, že zatímco účastníci byli z běžných řad obyvatelstva, citovaní odpůrci patřili většinou do nějaké elity a byly to mediálně známější osobnosti. Divák ale tímto způsobem reprezentace může nabýt dojmu, že zatímco LGBT jsou nezřízená masa lidí bez identity a bez práva na ni, odpůrci se skládají spíše z elit a jejich názor je ten správný. Tento problém se nejvíce týká televize Prima, například v posledním ročníku citovala 5 účastníků pochodu

a jen 2 z nich označila titulkem, zatímco odpůrce citovala 3 a titulkem opatřila téměř všechny, navíc všichni pocházeli z politických kruhů. Nova dokonce v roce 2013 neopatřila titulkem se jménem citovaného ředitele PP Czeslawa Waleka ani jej neuvedla slovně. ČT1 se pro změnu snažila identifikovat jménem všechny citované zdroje, aktéry PP i odpůrce, včetně těch neelitních. V roce 2015 dokonce ČT1 neuvedla titulkem citovaného odpůrce Jiřího Čunka, ani jej v reportáži neuvedla slovně.

4.3 První a druhá rovina sdělení

Protože práce rozsahem nenabízí prostor pro prezentaci celé sémiotické analýzy ani taková prezentace není relevantní, v následujícím textu uvedeme jen konkrétní poznatky vztahující se k reprezentaci LGBT v průvodu PP, které nám ve výzkumu vzešly. Celá sémiotická analýza je k nahlédnutí v kapitole Přílohy.⁴²

4.3.1 Stereotypy

Můžeme si všimnout, že v prvních ročnících byli všemi televizními stanicemi zabírání spíše extravagantněji⁴³ oděni účastníci festivalu, což podporuje stereotypy o jejich jinakosti, nenormálnosti a přehnanost, což společnost ještě více dělí na „*nás a je*“. Zatímco ale televize Prima i Nova v tomto trendu pokračovaly i v dalších ročnících, ČT1 se zaměřila na účastníky v civilních oděvech. Nutno ale podotknout, že i v roce 2012, přestože ČT1 zabírala extravagantní účastníky, poměrně vyrovnaně zabírala i ty civilně oděné. Reprezentací extravagantně oděných osob pak mohly televize Prima i Nova dávat najevo, že tito účastníci jsou mezi většinovou společností nezařaditelní a zkrátka jiní, než jaká je společnost většinová. V jednom případě⁴⁴ dokonce sama účastnice PP řekla, že je pro každou zvláštnost. Ač to zcela jistě nemyslela špatně a její výpověď byla pravděpodobně zkrácena, a tedy vytažena z kontextu, právě zvýznamnění zvláštnosti LGBT stereotypizuje, o to více, když to řekne člověk, který není odpůrcem, ale přišel je podpořit. Ve stejné reportáži se ještě objeví muž, který řekne, že přišel ze zvědavosti, tedy i to implikuje exotičnost LGBT komunity.

Označování průvodu jako průvodu homosexuálů bylo evergreenem všech analyzovaných televizí. Tímto způsobem média ignorovala diverzitu LGBT komunity a podporovala veřejnou nevědomost o odlišnosti jednotlivých LGBT komunit mezi sebou, čímž jim upírala právo na vlastní identitu. Poprvé průvod jako „*festival gayů, leseb, bisexuálů a transsexuálů*“

---

⁴² Na CD vloženém k práci jsou přílohy, kde máme celý transkript reportáží včetně obrazové části.

⁴³ Viz Příloha č. 13: Typická reprezentace účastníků PP na Primě, Příloha č. 14: Typická reprezentace účastníků PP na Nově a Příloha č. 15: Typická reprezentace účastníků PP na ČT1.

⁴⁴ Viz Příloha č. 5: Sémiotická analýza Nova 2013

označila až televize Prima v roce 2014⁴⁵, stejné označení zvolila i v roce následujícím⁴⁶. Můžeme namítnout, že se nezabývala asexuály či intersexuály, nicméně zkratka LGBT je zažitější a zahrnuje i ostatní -sexuály. Všechny televize dávaly prostor k vyjádření jen homosexuálům, případně heterosexuálům, nikoliv ovšem dalším LGBT identitám. Pouze v roce 2012⁴⁷ Nova zvolila jako citovaný zdroj transvestitu Chi Chi Tornado⁴⁸, můžeme se ale domnívat že více než názor a snaha reprezentovat někoho jiného než homosexuály televizi zajímala extravagantní vizáž této osoby. Citovaní homosexuálové byli nejčastěji z řad „obyčejných“ účastníků, kteří nespádali mezi tzv. elity. Pokud šlo o vyjádření elit, ty byly nejčastěji z heterosexuální společnosti. Co se týče odpůrců, „obyčejní“ účastníci protestů prostor většinou nedostávali, mnohem více šlo o názory některých elit či organizátorů protestů, kteří byli také mediálně známější. Šíření stereotypů o LGBT tak bylo účinnější, neboť bylo vyjádřeno někým, kdo je mediálně známý, a jeho slovo tak nabývá u veřejnosti na důležitosti.

Velmi výrazným a problematickým stereotypem, který se s homosexualitou často pojí, je redukce odlišné sexuální orientace na čistě sexuální a fyzickou záležitost (Kuhar, 2003 str. 74). Tato redukce může nastat už kvůli označení homosexuál, které v sobě ukrývá sexuální apel. Všechny analyzované televize původ označovaly jako festival sexuálních menšin, což konotuje důraz na sexuální stránku a může tak podporovat stereotypy o možné promiskuitě či možném sexuálním podtextu. V souvislosti s homosexuály ČT1⁴⁹ poměrně nelogicky zmíní i gay kluby, což na LGBT komunitu vrhá stereotypní pohled ve smyslu, že všichni musí nutně takové kluby navštěvovat. Zároveň gay kluby v mnohých lidech konotují nezřízenou zábavu, tedy prostřednictvím této reprezentace může být na homosexuály nahlíženo jako na promiskuitní. Homosexuály, tedy speciálně muže, také doslova jako promiskuitnější označuje v reportáži televize Nova⁵⁰ psycholog Jeroným Klimeš, který však patří mezi poměrně homofobní odborníky. Nicméně jakožto sdělení odborníka má toto tvrzení punc pravdivosti, tedy jej mohou diváci přejímat. Na sexualitu u gayů klade důraz i bezejmenný odpůrce na Primě⁵¹, a to explicitně: „*aby strkal svoje přirození do řitního otvoru jiného muže, jiného samce*“. Právě pouze tento zmíněný úryvek byl televizí Prima odvysílán. Můžeme se domnívat, že kvůli své kontroverzi. Avšak právě tyto výroky podporují zažité stereotypní vnímání,

---

⁴⁵ Viz Příloha č. 7: Sémiotická analýza Prima 2014.

⁴⁶ Viz Příloha č. 10: Sémiotická analýza Prima 2015.

⁴⁷ Viz Příloha č. 2: Sémiotická analýza Nova 2012.

⁴⁸ Viz Příloha č. 14: Typická reprezentace účastníků PP na Nově

⁴⁹ Viz Příloha č. 3: Sémiotická analýza ČT1 2012

⁵⁰ Viz Příloha č. 8: Sémiotická analýza Nova 2014

⁵¹ Viz Příloha č. 7: Sémiotická analýza Prima 2014

v tomto případě vnímání homosexuálů právě v rovině sexuální. Výrazem „jiného samce“ zde pak odpůrce očividně zvýznamňuje nepřírozenost takové situace. Sexualita je také zdůrazňována obrazovým doprovodem reportáže. Například na Nově⁵² reportérka zdůrazňuje bizarnost kostýmů, přičemž kamera zabírá výjev, kdy dominantní žena nutí muže kleknout si,⁵³ což evokuje BDSM sexuální praktiky, které jsou v naší společnosti stále ještě poměrně tabuizované a netypické. Stejně tak Prima v roce 2013 zabírala například účastníky v kostýmech typických pro tyto sexuální aktivity. Prima sexuální stereotypy o LGBT reprezentuje především v roce 2014, kdy během části výpovědi o těžko uvěřitelných kostýmech kamera zabírá ženu, která má velmi hluboký výstřih a téměř jí vidíme obnažená ňadra⁵⁴, ve stejné reportáži ještě kamera zabírala nahou dívku s přelepenými primárními a sekundárními pohlavními znaky.⁵⁵ Toto může podporovat postoj části společnosti, jež si o LGBT myslí, že pohoršují a mohou mravně ohrožovat společnost a děti pak především. Diváci mohou mít pocit, že se takových individuů v průvodu vyskytuje většina, neboť ti, jež kamera reprezentuje v záběrech, pak reprezentují celou LGBT komunitu. Důrazem na fyzickou a sexuální stránku také na Primě⁵⁶ podporuje reportérka „*líbá každý s každým, holky s holkama, kluci s klukama.*“, a to přestože kamera nic takového nezobrazuje. Zmínkou toho, kdo se s kým líbá, navíc zdůrazňuje, že homosexualita je netypická, a je tedy dle televize Prima potřeba zvýznamnit fakt, že se líbají lidé stejného pohlaví.

4.3.2 My versus oni

Ze strany televizí lze rozpoznat distanci nejen od účastníků LGBT, ale také od odpůrců. Tímto se televize ztotožňuje s rolí „*nestranného mluvčího*“, což je ideálem masových médií, i když nedosažitelným. I u této nestrannosti lze totiž vyjádřit dělení společnosti na my versus oni, a to v rámci analyzovaných reportáží hned ve dvou rovinách: 1) my mediální pracovníci (a většinová veřejnost) versus oni LGBT a 2) my mediální pracovníci (a většinová veřejnost) versus oni odpůrci LGBT. O LGBT se moderátoři (či reportéři) často vyjadřují jako o „*nich*“, akci označují jako „*jejich*“ akci, sympatizanty s akcí pak jako „*jejich*“ sympatizanty.

Velmi často⁵⁷ je v komentářích reportérů i moderátorů zdůrazňováno výrazné oblečení účastníků, čímž může být posilována jejich jinakost, vzhledem k faktu, že běžně se typ oděvu

---

⁵² Viz Příloha č. 8: Sémiotická analýza Nova 2014

⁵³ Viz Příloha č. 14: Typická reprezentace účastníků PP na Nově

⁵⁴ Viz Příloha č. 13: Typická reprezentace účastníků PP na Primě

⁵⁵ Tamtéž.

⁵⁶ Viz Příloha č. 1: Sémiotická analýza Prima 2012

⁵⁷ Viz Příloha č. 1: Sémiotická analýza Prima 2012, Příloha č. 2: Sémiotická analýza Nova 2012, Příloha č. 8: Sémiotická analýza Nova 2014

ve zpravodajství nezdůrazňuje, pokud není nějak netypický. Výběr aktérů, kteří jsou v reportáži snímáni, podtrhují slova reportérů, účastníci mají velmi barevné a extravagantní kostýmy, zdůrazněna je jejich „bizarlost“. Zmiňovaná barevnost však může konotovat jinakost a nemožnost adaptace do „našeho“ prostředí, zvláště v případě, když je neustále opakována.

Dělení společnosti na dva tábory podporuje také například reportérka Primy⁵⁸, kdy zmiňuje: „*pro někoho znamenal karnevalový průvod pouze omezení dopravy a hluk v ulicích, sami účastníci popisují jeho význam jinak.*“ Tedy vidíme dělení na ty, kteří karneval uznávali a na ty, které omezoval. Sdělení o hluku a omezení dopravy je navíc podporováno záběry z průvodu s velmi extravagantními kostýmy, což působí, jako by kamera zabrala pravé viníky. Obdobně je tomu na Nově⁵⁹, kdy reportér jasně rozlišuje postoje společnosti na dvě strany: „*i když akce řadu lidí pohoršuje a kritizoval ji i prezident republiky, pořadatelé jsou spokojeni.*“ Navíc v tomto kontextu zmínka o prezidentovi a řadě lidí v opozici vůči pořadatelům, kterých je rozhodně méně, konotuje, že proti akci je většina.

Z pohledu my versus oni je také v mnohých případech veden záběr kamery. Například v reportáži Primy⁶⁰ s poměrně obnaženou ženou způsob práce s kamerou evokuje, že kamera je vedena právě z heterosexuálního mužského pohledu jakožto my (viz Hartley, 1982) a snímaná osoba je tak degradována ze subjektu na objekt. Tento typ záběru je pak veden ještě ve stejné reportáži na ženu, která má velice hluboký výstřih. Nova⁶¹ tento způsob nazírání, tzv. male gaze,⁶² užila také. Kamera muže v ženských šatech⁶³ zabírá zdola nahoru po křivkách, což evokuje opět pohled heterosexuálního muže na ženu. Tímto způsobem je snímaný subjekt degradován na podřadnější objekt, naopak způsob nazírání kamery evokuje nadřazenost, což opět podporuje dělení na „my“, co máme právo nazírat tímto pohledem na „ně“.

Všechny televize také zvýznamňovaly roli policie během průvodu. Z kontextu vyplývá, že policie byla chápána jako součást nás, většinové společnosti, kdežto účastníci PP i odpůrci stáli mimo naši společnost. Přítomnost policie byla dávana do kontextu jak s odpůrci, tak i s účastníky PP. Její účastí pak televize zvýznamňovala opozici vůči druhé straně. V případě policistů a odpůrců se jednalo o konotované binární opozice dobro versus zlo, pořádek versus chaos, racionalita versus impulsivita, mírnost versus agrese a ochrana versus ohrožení.

---

⁵⁸ Viz Příloha č. 1: Sémiotická analýza Prima 2012

⁵⁹ Viz Příloha č. 2: Sémiotická analýza Nova 2012

⁶⁰ Viz Příloha č. 13: Typická reprezentace účastníků PP na Primě

⁶¹ Viz Příloha č. 5: Sémiotická analýza Nova 2013

⁶² Koncept male gaze odkazuje ke způsobu nazírání (například u filmu) prostřednictvím mužského pohledu (viz Laura Mulvey: Visual Pleasure and Narrative Cinema, 1975).

⁶³ Viz Příloha č. 14: Typická reprezentace účastníků PP na Nově

V souvislosti s reprezentací policistů a účastníků PP zase můžeme vidět binární opozice racionalita versus impulzivita, konzervatismus versus liberalismus, klid versus veselí, formálnost versus uvolněnost. Binární opozice se ale poměrně liší u reprezentace LGBT vůči policistům ČT1. Menšiny vůči policistům nejsou reprezentovány nijak opozičně. V jednom případě ČT1⁶⁴ sděluje, že „*netolerantní jsou především lidé s nižším vzděláním, z menších měst a věřící.*“ Tímto tedy tvoří binární opozici odpůrci – ti méně vzdělaní, z menších měst a věřící a sympatizanti LGBT – ti vzdělaní, z větších měst a nevěřící.

Všeobecně v souvislosti s reprezentací účastníků pochodu a odpůrců na televizi Prima i Nova vidíme barevnost účastníků pochodu versus šedost a nebarevnost odpůrců pochodu, extravagance účastníků versus konzervatismus, bezstarostnost odpůrců a nakonec i veselí a radost účastníků PP versus našťvanost a negativita odpůrců. V souvislosti s reprezentací účastníků pochodu a odpůrců reprezentovaných na ČT1 můžeme binární opozice definovat poměrně jinak: boj za práva LGBT versus boj za heteronormativní společnost, důraz na individuální rodinný život versus důraz na národní hodnoty, důraz na šťastnou rodinu versus důraz na mužský a ženský vzor v rodině a racionalita homosexuálů versus impulzivita odpůrců. V reprezentaci Novy z roku 2014 také vidíme binární opozici mezi účastníky PP. Divákům jsou v této reportáži představeny dvě skupiny LGBT komunit – jedni jsou ti extravagantní, bavící se, veselí a bezstarostní, druhé skupině pak jde o rodičovská práva a právě o dobro dětí a vlastní rodiny. Vidíme zde kontrast, že zatímco první skupina se prezentuje jako jiná, druhá skupina chce být naopak vnímána stejně jako každý člen většinové společnosti. Tato reprezentace může divákům pomoci překonat stereotyp o existenci jednoho typu LGBT, a to ten první zmíněný, extravagantní.

4.3.3 Morální panika

Prima i ČT1 v reportáži z roku 2012⁶⁵ průvod PP uvedly jako: homosexuálové/festival homosexuálních menšin „*ovlád(i)*“ Prahu. Přestože se jedná o menšinu, divák může mít pocit, že Praha byla plná příslušníků LGBT, což může vést ke strachu z narušení heteronormativního řádu, lidé se mohou obávat „*nadvlády*“ LGBT. Tyto záběry v souvislosti s častými záběry z pohledu mohou konotovat moc a sílu LGBT. Přestože lze tento způsob snímání vnímat i pozitivně, v souvislosti se zarámováním události moderátorem jako „*ovládnutí*“ Prahy mohou diváci nabýt pocitu ohrožení a nadvlády LGBT. Ve stejné reportáži také Prima během rozhovoru s policií o zadržených osobách během průvodu ukazuje záběry na účastníky průvodu,

---

⁶⁴ Viz Příloha č. 3: Sémiotická analýza ČT1 2012.

⁶⁵ Viz Příloha č. 1: Sémiotická analýza Prima 2012 a Příloha č. 3: Sémiotická analýza ČT1 2012

což opět konotuje, že nebezpečí hrozí právě od nich. „*Blížící se katastrofu*“ může také konotovat cedule odpůrců „*Globální oteplování*“, která se objevila v roce 2012 na Nově. Tímto způsobem je pravý význam pojmu nahrazen významem novým, stejně ale jako původní význam značí katastrofu. Stejně tak je to s titulkem v reportáži Novy⁶⁶: „*Průvod až 17 000 lidí zaplavil ulice Prahy.*“, který byl po celou dobu přítomen v levém dolním rohu. Slovo „*zaplavit*“ se v souvislosti s menšinami užívá velmi často, například jej ve své reportáži z roku 2015 uvedla Prima. Nese velmi negativní konotace spojované s přírodními katastrofami. Evokuje také pocit, že se jednalo o opravdu vysoký počet lidí, přestože počet účastníků se rovná zhruba 1,5 % počtu obyvatel Prahy. Pokud je něco zaplaveno, bývá to často zničeno. V divákovi tímto způsobem může být vzbuzen pocit strachu a ohrožení.

Morální paniku podporují i výroky odpůrců, kteří zdůrazňují „*boření základního civilizačního hodnotového rámce.*“⁶⁷ To může divákům konotovat hrozbu spojenou s ohrožením tradiční rodiny, tedy takové, ve které většina diváků žije. Zároveň se v tomto případě jedná o vyjádření slov Václava Klause (prostřednictvím kancléře Hájka), elity a hlavy státu, tudíž by tento názor měl být správný a následováníhodný. Záběry policie v reportážích pak mohly konotovat ochranu společenského řádu a kontrolu nad situací.

4.4 Ideologie, mýty

Můžeme tvrdit, že žádná z televizí nekladla v reportážích o průvodu veliký důraz na témata, která provázela každý ročník. První ročník s tématem „*Dáme barvy dohromady*“, který měl upozornit na rozličnost LGBT menšin pojaly komerční televize tak, že nepoukázaly na rozličnosti LGBT, ale na jejich celkovou jinakost od většinové společnosti. Zcela opačně, než bylo cílem průvodu, média průvod chápala jako průvod homosexuálů, tedy zcela popřela existenci bisexuálů, intersexuálů, transsexuálů, asexuálů či queer jedinců. Hartley v této souvislosti hovoří o mýtu marginalizace, což je mediální zpracování, které přehlíží složitosti existence menšin a reprezentuje dané menšiny a události s nimi spojené všeobecnými představami majoritní společnosti. (Sedláková, 2007, s. 173)

Ve zmíněných reportážích se objevovaly ideologie a mýty především ze strany odpůrců. Heteronormativní postoje byly podporovány mýtem přirozenosti a tradiční rodiny. S tím souvisí také velmi časté redukování homosexuality na fyzický projev a opírání se o nepřirozenost tohoto projevu a jeho nepatřičnost až možnou mravní újmu. Velmi zajímavým uchopením

---

⁶⁶ Viz Příloha č. 14: Typická reprezentace účastníků PP na Nově

⁶⁷ Viz Příloha č. 1: Sémiotická analýza Prima 2012

argumentů proti LGBT bylo užití pojmu „heterosexualismu“ jako ideologie. Většina projevů ze strany odpůrců také postrádala vysvětlení těchto postojů a větší argumentaci ohledně předložených tvrzení, je ale možné, že tomuto vysvětlení média jen nedala prostor. Často odpůrci například kritizovali možnost, že by LGBT měli adoptovat a vychovávat děti. Už však většinou neřekli, proč by to mělo být špatně, případně jen argumentovali, že takové děti nemohou být vychovány dobře. Stále však chybí rozvedení tak zásadního tvrzení. Prostor těmto demagogickým projevům dávala nejčastěji televize Prima, a to v letech 2013 a 2015. Samozřejmě, že média nemohou být explicitně homofobní, ale už právě poskytnutím prostoru k takovým projevům daná média šíří či podporují mýty, které upevňují heteronormativní hegemonii.

4.4.1 Vyjádření odpůrců

Odpůrci pochodu i LGBT minorit se velmi často vyjadřují proti nim s argumentem, že jejich odlišná sexuální orientace, je zcela nepřírozené a nenormální. Na základě vyjádření se o této nepřírozenosti pak slovy utváří, v podstatě naturalizují⁶⁸ heteronormativitu jako jedinou správnou hegemonii. Například nejmenovaný účastník protestu proti Prague Pride se vyjádřil: „*Myslím si, že by normální lidi taky měli ukázat, co je normální.*“⁶⁹ Jako normální tedy explicitně označil je, jako odpůrce. Z toho vyplývá také to, že LGBT označil jako nenormální lidi. Jiný odpůrce pochodu zase sdělil: „*Toto není normální, že prostě chlap je s chlapem a ženská je s ženskou, prostě mi to připadá hnusný docela.*“⁷⁰ Zde ani tázaný nesdělil, kvůli čemu mu muž s mužem či žena s ženou připadají „*hnusní*“. Nicméně vzhledem k volbě slov lze říci, že tázaný bral v potaz opět fyzicko-sexuální rovinu LGBT. Opět se tu navíc dovolává správnosti argumentu sdělením, co je a co není normální. Jako „*ohavnou*“⁷¹ tuto akci ohodnotila bez dalšího vysvětlení i jiná účastnice protestů proti PP. Všechna tato tvrzení pak u diváka mohou budovat pocit, že LGBT nejsou normální (přírození), když je tento názor v médiích tak často zprostředkováván a to přesto, že argumentace ve výpovědi, proč by LGBT neměli být normální a odpůrci ano, zcela chybí. Pokud tyto argumenty odpůrci nesdělili (je možné, že sdělili, ale kvůli stopáži reportáže je tam mediální pracovníci nezahrnuli), sami reportéři se měli na argumenty, či důkazy o nenormálnosti LGBT sami zeptat.

---

⁶⁸ Naturalizace jako proces, který vydává zamýšlený význam za význam původní a přirozený (více v Roland Barthes: Mýtus dnes, 2004).

⁶⁹ Viz Příloha č. 3: Sémiotická analýza ČT1 2012.

⁷⁰ Viz Příloha č. 4: Sémiotická analýza Prima 2013

⁷¹ Viz Příloha č. 1: Sémiotická analýza Prima 2012

Dalším mýtem, který se v jednom případě v argumentu odpůrce Petra Hájka, vicekancléře bývalého prezidenta Václava Klause, objevil, byl boj proti *homosexualismu*. Doslovně se Hájek vyjádřil: „*Nikdo nic nemá proti pochodě homosexuálů. Myslím, že i toto shromáždění jasně říká, že je protestem proti homosexualismu, proti ideologii.*“⁷² Výraz *homosexualismus* je slovem, které poprvé použil právě Václav Klaus během kritiky Prague Pride.⁷³ Tento pojem je také naturalizovaným mýtem. Slovo *homosexualismus* bývalo užíváno například Kertbenym ještě v 19. století jako výraz pro homosexuální orientaci (Garber, 2010). Původní význam byl tedy v Klausově i Hájkově vyjádření vyprázdněn a nahrazen významem ideologie. Vzhledem k tomu, že je všeobecně známo, že Klaus kritizuje spoustu fenoménů ve společnosti, které právě spadají do „-ismů“, je jasné, že „*homosexualismus*“ nebyl zamýšlen pozitivně. Ani Klaus ani Hájek navíc význam tohoto, pro většinu společnosti nového, slova nevysvětlili. Hájek jen označuje, že se jedná o ideologii, kterou má právě většinová společnost spojení s negativními pocity. V obdobném duchu je i použito slovo *homodiktatura*⁷⁴ u transparentu jednoho z odpůrců. Užití takto významově silného a především neexistujícího slova v lidech vzbudí negativní pocity, neboť s diktaturou se pojí negativní konotace způsobené fašisty, každý má tendenci diktatuře se vzepřít a nesouhlasit s ní. Z homosexuality je tímto způsobem uměle vytvořena ideologie, proti které je třeba bojovat.

V reakcích odpůrců, například Mladých křesťanů či Jiřího Čunka jako lidovce, se také často objevoval „*strach*“ z ohrožení tradiční rodiny. Dovolávali se tradiční rodiny, kterou ale lze považovat spíše za poměrně překonaný mýtus. Tradiční rodinu dle odpůrců tvoří muž a žena.⁷⁵ Jiří Čunek se například vyjádřil, že „*dítě by mělo mít maminku a tatínka ve standardním pojetí rodiny*“, zároveň se vyjádřil o škodlivosti LGBT rodiny pro dítě.⁷⁶ Na chybějící vzor jednoho z genderu u LGBT rodin se právě odpůrci často odvolávají.⁷⁷ Například účastnice akce odpůrců prohlásila „*V žádném případě nemám nějaké negativní vztahy k někomu jinému, ale myslím si, že jako rodina je základ všeho.*“⁷⁸ Alarmující je již slovo „*ale*“. Tato osoba sama sebe pokládá za tolerantní, nicméně s výhradami, které jsou dle ní odůvodnitelné, stále však nezdůvodněné. Lze zde vyzorovat obavu z narušení heteronormativního řádu ve společnosti. Dalšími častými tvrzeními bylo „*rodina je základ státu*“ či „*Rodina je základem společnosti a existence národa*“⁷⁹, čímž je opět z významňován mýtus tradiční rodiny, zároveň je těmito argumenty potlačen fakt,

---

⁷² Viz Příloha č. 3: Sémiotická analýza ČT1 2012

⁷³ V plném znění: „*Prague Pride není projevem homosexuality, ale homosexualismu, kterého se – stejně jako řady dalších módních „ismů“ – velmi obávám.*“ (E15, 2011)

⁷⁴ Viz Příloha č. 6: Sémiotická analýza ČT1 2013

⁷⁵ Viz Příloha č. 8: Sémiotická analýza Nova 2014

⁷⁶ Viz Příloha č. 10: Sémiotická analýza Prima 2015 a Příloha č. 12: Sémiotická analýza ČT1 2015

⁷⁷ Viz Příloha č. 8: Sémiotická analýza Nova 2014

⁷⁸ Viz Příloha č. 1: Sémiotická analýza Prima 2012

⁷⁹ Viz Příloha č. 6: Sémiotická analýza ČT1 2013

že i LGBT mohou mít funkční rodiny. V reportáži ČT1 pak Mladí křesťané sdělují „*Bez rodiny si nedovedeme představit fungování tohoto státu, tedy ani tohoto města. Podívejte se na nás, je nás zde pár. Podívejte se o pár metrů doprava, uvidíte tam desítky tisíc lidí. Je to smutná věc.*“⁸⁰ Tímto proslovem se opět opírají o mýtus tradiční rodiny a její hodnoty, zároveň to konotuje ohrožení této instituce a apel na účastníky proslovu i diváky, aby se snažili zmíněnou hrozbu odvrátit, neboť v kontextu řečeného je tato hrozba velmi aktuální a blízká. Především Mladí křesťané, ale i ostatní odpůrci se během svých protestů také často uchýlovali k Bibli a jejímu výkladu homosexuality.⁸¹

Odpůrci také velmi často zaměňují sexuální orientaci se sexuálními projevy, čili degradují homosexualitu na pouhý životní styl, kdy se autor výroku snaží divákovi sdělit, že homosexualita je něco, co si člověk vybírá, tedy lze ji ovlivnit či vymanit se z ní, není to něco, s čím se jedinec narodí. Homosexuální identitu takovým výrokem tak zcela potlačují. Například Pavel Matějny, člen Národní demokracie a organizátor pochodu proti PP se vyjádřil: „*My osobně jsme, dá se říct, jsme demokraté, nemáme nic proti tomu, jo, ať si ti lidé to, doma dělají, co chtějí, ale zdůraznil bych u toho, že jsme zásadně proti adopci dětí. Rodina je muž a žena. Představte si, že by dostali dva buzeranti nebo dvě lesby možnost si vzít dětského domova nějaké dítě a co z něho vychovají.*“⁸² Autor výroku se sám obhazuje jako demokrat, tedy snaží se sdělit, že je tolerantní a jen tak něco mu nevádí. Zdůrazňuje, ať si doma lidé dělají, co chtějí. Lze se tedy domnívat, že hovoří o fyzických sexuálních projevech, neboť žádný jiný projev by nikomu neměl vadit, například na svobodu slova má právo každý. Vyzváním „*představte si*“ také apeluje na diváka, a to s vyzněním v souvislosti s kontextem tohoto sdělení, že tato představa je, mírně řečeno nemilá. Zvolání „*co z něho vychovají*“ pak značí mluvčího přesvědčení, že tato výchova ze strany LGBT páru nemůže dopadnout úspěšně, přestože explicitně nehodnotí a nekomentuje způsob, jakým by adoptované dítě vychovali. Zároveň Matějny opomíjí fakt, že LGBT jde v současnosti především o možnost adopce partnerova či partnerčina dítěte, nikoliv o adopci dítěte z dětského domova. Vyjádření Adama Bartoše, předsedy strany Národní demokracie, bylo v obdobném duchu: „*Je to zvrhlá akce, to snad musí vidět každý soudný člověk. Jestli dnes někdo chtěl jít někdy na Václavské náměstí a viděl tam ty, ty hrozné věci, tak, tak mi dá za pravdu. Je to obscénní, ohrožuje to mravní vývoj*

---

⁸⁰ Viz Příloha č. 12: Sémiotická analýza ČT1 2015

⁸¹ Například „*Bůh řekl: Je to ohavnost! Leviticus 18:22*, dále transparent „*Homo sex je hřích – Římanům 1,18-28*“, který odkazuje k Bibli. Přestože už na ceduli není text z této části Bible, ti, kteří Bibli znají, pak ví, že v této části se o homosexualitě hovoří jako o trestu za bezbožnost.

⁸² Viz Příloha č. 10: Sémiotická analýza Prima 2015

mládeže. “⁸³ Ten se dovolává toho, že všem slušným lidem musí taková akce, a tedy i lidé, kteří se této akce účastní, připadat zvrhle. Každý občan, který sám sebe považuje za slušného, může i na základě této „*nominace*“ změnit názor a stavět se na stranu odpůrců. Označením toho, co se v průvodu dělo, jako „*hrozné věci*“, pak v divákovi může opravdu vyvolávat takový pocit, že se v průvodu dělo něco špatného a nemravního, což je umocněno i nespecifičností tohoto tvrzení. Divák totiž může mít pocit, že to co se na místě dělo, není ani vhodné k publikování a popsání. Nakonec, argumentace ohledně ohrožení mravního vývoje mládeže toto Bartošovo zvolání umocňuje. Bartoš se ve svém tvrzení navíc domáhá souhlasu ze strany recipientů, můžeme hovořit až o persvazivní a agitační promluvě.

Velmi často jsou odpůrci v reportážích vyobrazeni ve spojitosti se sochou sv. Václava, což je jeden ze symbolů národa. Tím, že všechna média jako první záběr při zmínce o odpůrcích volila právě sochu sv. Václava, lze říci, že z ní vytvořila symbol odpůrců pochodu. Tím pádem byli odpůrci mytizováni jako ochranitelé českého národa a jeho hodnot.

---

⁸³ Tamtéž.

ZÁVĚR

Předmětem práce byla analýza způsobů reprezentace pochodu Prague Pride v letech 2012 – 2015 ve zpravodajství veřejnoprávní televize ČT1 a komerčních televizních stanic Nova a Prima s důrazem na jeho LGBT účastníky, cílem pak popsat mediální konstrukci události Prague Pride a jejích účastníků. Jako dílčí cíl z toho vyplývající jsme si kladli odhalit a popsat, jaké významy či ideologie byly konstruovány v analyzovaných zpravodajských příspěvcích. Skrze sémiotickou analýzu jsme se snažili nalézt odpovědi na hlavní výzkumnou otázku: Jak se liší reprezentace pochodu Prague Pride vysílaného ve veřejnoprávní a komerční televizní stanici?

Co je poměrně problematické, je fakt, že zástupci minority, kteří dostanou v médiích prostor, v očích veřejnosti zastupují celou komunitu LGBT menšin a mluví za ni. Média totiž velmi často vybírají ty nejextravagantnější zástupce, což opět může v očích veřejnosti posilovat stereotypy. Extravagantními, podivnými a hravými kostýmy si účastníci PP mnohdy dělali legraci sami ze sebe. To však média nezachytí. Jejich diverzitu chápala po svém a reprezentovala LGBT jako opozitum většinové společnosti. Přitom v průvodu očividně byli i jedinci, kteří byli oblečeni naprosto všedně, ovšem kamera využívala technických kódů tak, že divákově oko bylo navedeno dívat se směrem na extravagantní a jinak netypické kostýmy. K zabírání extravagantnosti a jinakosti se nejčastěji uchýlovala televize Nova, a to ve všech ročnících kromě posledního z roku 2015, kde však LGBT nerepresentovala téměř žádným způsobem. O něco jinak tomu bylo u ČT1, která se především v posledních třech ročnících snažila ukázat, že LGBT jsou lidé jako my, většinová společnost, a mají stejné potřeby, jde jim jen o svá práva. To uskutečňovala i prostřednictvím reportáží navazujících na reportáž o PP, která byla o párech, které čelí problematice nemožnosti adopce dětí svého partnera. Reprezentací těchto párů jako rodin zvýznamnila právě jejich hodnoty totožné s většinovou společností, zároveň v reportáži o PP ukázala, že v komunitě LGBT jsou rozličné typy osobností stejně jako u heterosexuální většiny.

Média jako zástupce často volí lesby či gaye, ovšem jiné osoby spadající do LGBT, jako například transsexuály či intersexuály, neukazuje. Proč? Zatímco gayové a lesby jsou poměrně snadno rozpoznatelní, transsexuálové, intersexuálové, asexuálové a jiní jsou pro média „*neuchopitelní*“. Lze říci, že je to téměř bezvýhodná situace – tito lidé zatím nebyly médiím dostatečně uchopeni, nebyla jim přisouzena stereotypní reprezentace, a proto se do médií ani nedostanou – média neví, jakým způsobem je reprezentovat. A jak známo, co není v médiích, to „*neexistuje*“. Tím pádem nemají dostatečnou šanci dostat se do povědomí většinové

společnosti, neexistují pro ni, případně jejich existence je pro společnost tak okrajová, že ji nebere zcela vážně a jako právoplatnou. Takže zatímco existence gayů a leseb je již v nějakém měřítku ve společnosti legitimizována, existence ostatních LGBT menšin nikoliv. Neexistence jiných členů LGBT komunity než homosexuálů je také podpořena slovně. Průvod bývá označován jako průvod homosexuálů, zastírán je fakt, že se jedná o LGBT průvod, kdy například transsexuálové mohou být heterosexuální či bisexuální, ne nutně homosexuální. Poprvé je průvod jako LGBT označen až televizí Prima v roce 2014, tedy až ve 4. ročníku jej média konečně označila správně. Zvláštní však je, že zatímco komerční televize udává správné informace, veřejnoprávní Česká televize průvod stále redukuje jako průvod homosexuálů, případně gayů a leseb.

Především ČT1 a v jednom případě i Nova (2014) reportáže konstruovaly jako hluboký lidský příběh (Hartley, 1982), což může vést k empatii diváků a lepším ztotožněním s reprezentovanými osobami. Příběh postavila na hlavním homosexuálním aktérovi (či aktérech), kterého reprezentovala jako jedince zcela normálního, a to s posláním, že mu jde jen o vlastní práva. Takto postupovala jak v reportážích z průvodu PP, tak i v následných reportážích, které se zabývaly nemožností osvojení si dítěte partnera. Tato personalizace zpráv dovoluje aktérům vyprávět příběh z vlastního pohledu. Vzhledem k příběhovosti, kdy má reportáž hlavního hrdinu, pak diváka zajímá osud těchto protagonistů a celkově mu jsou bližší.

Subtémata spojená s LGBT menšinami, kterými by se televize v rámci reportáží zabývaly, u Novy a Primy nebyly. ČT1 se opakovaně ve všech ročnících zabývala nemožností homosexuálních párů adoptovat si dítě partnera a následně i novelou zákona o registrovaném partnerství, která upravovala možnost adopce dětí homosexuálů. Toto subtéma bylo zmíněno přímo v reportážích o PP v roce 2012, v ostatních letech neprovázelo samotné reportáže o PP, nýbrž mělo svou vlastní reportáž, která byla uvedena ihned po odvysílání reportáže o PP. Tímto způsobem tak ČT1 reprezentovala skutečné problémy LGBT a v této reprezentaci jsme také mohli zaznamenat apel na umožnění těchto práv, neboť byly zdůrazněny komplikace, které se k nemožnosti adopce vztahují. V obrazové části pak byly prezentovány spokojené homosexuální rodiny se spokojenými dětmi, a to způsobem, jakým bývají prezentovány heterosexuální rodiny, bez jakýchkoliv odlišností, což podporovalo absurditu nynější situace. Stejně tak každoročním opakováním tohoto tématu upozorňovala na zmiňovaný problém a dávala tak najevo, že je třeba jej řešit.

V reportážích se objevovali jak účastníci PP, tak i jejich odpůrci. Často zvýznamňovaná byla role policistů, která byla užívána nejen v souvislosti s odpůrci, ale právě i účastníky PP. ČT1 se pak velmi často uchylovala k reprezentaci vyjádření odborníků. Z výběru těchto odborníků, kteří ač ne explicitně, tak v kontextu sdělení LGBT podporovali, vyplývá, že i ČT1 zastává vůči LGBT souhlasný názor. Můžeme si povšimnout, že ČT1 své aktéry téměř vždy označila titulkem se jménem, a to i ty, kteří nespádali do elitní skupiny. To se však nedá říci o Nově ani o Primě. Nova tyto aktéry opatřila titulkem jen v polovině případů, především Prima ale aktéry průvodu, jež nezastávali významnou funkci ve společnosti, titulkem neoznačovala, což implikuje nedůležitost jejich názoru a chápání skupiny LGBT jako homogenní masu bez individuálních názorů. Pokud by televize uvedla jejich jméno, jako to dělávala ČT1, diváci by se mohli s danou osobou lépe identifikovat, byla by jim bližší.

Z výzkumu jasně vyplývá, že reportáži o PP věnovala největší pozornost ČT1 i Prima, ČT1 se navíc posléze věnovala problematice LGBT i v následující reportáži, kdy v ročníku proběhl rozhovor se zastáncem průvodu PP a v letech 2013 – 2015 právě reportáž spojená s problematikou adopce. U ČT1 i Primy také vidíme, že události věnovaly větší pozornost ze začátku, kdy ještě průvod nebyl tradicí, tedy v roce 2012. Poté zájem trochu ustal a výjimečnou pozornost zase událost získala v roce 2015. Nova události věnovala pozornost nejmenší, u posledního ročníku téměř žádnou. Vzhledem k faktu, že se jedná u Televizních novin televize Nova o nejsledovanější zpravodajský pořad, marginalizací reprezentace této události může u svých diváků vzbuzovat dojem neexistence této komunity, z čehož pramení nazírání na LGBT jako na něco nenormálního, případně vnímání jí jako nedůležité.

V pojetí události televizními stanicemi můžeme vysledovat, že ČT1 inklinuje k podpoře LGBT. Snaží se podpořit pozitivní smýšlení o jejích členech, předložit divákům problémy, se kterými se musí potýkat a vyvarovat se stereotypům s ní spojených, čímž naplňuje poslání veřejnoprávní televize. Co se týče Novy a Primy, dlouhodobě menšinu reprezentují poměrně stereotypně s důrazem na její jinakost. V jejich pojetí je tedy událost chápána jako zajímavý zpravodajský příspěvek, kdežto ČT1 událost chápe jako příležitost osvěty ohledně homosexuálů a jejich práv. Ještě vhodnější by ale bylo, pokud by se ČT1 v příštím roce soustředila vedle práv a strastí homosexuálů také na diverzitu LGBT a její jednotlivé aspekty.

Přestože poslední ročníky Prague Pride nejsou provázeny až takovými výrazy odporu a strana odpůrců je ve valné menšině, stále není možné mluvit o úplném přijetí LGBT menšiny do většinové společnosti. Nezájem a přehlížení je zatím ještě na půli cesty k úplné akceptaci. LGBT aktivista a prezident Herecké asociace Jiří Hromada se k této problematice vyjádřil:

„Tolerovat znamená mít alibi zakrývající nadřazenost - ve smyslu jsem něco víc, ale blahosklonně toleruji.“ (Šilhan, 2013) Čili skutečný problém se ukrývá v samotném požadavku tolerance. Pokud budou LGBT či aktivisté sympatizující s LGBT požadovat toleranci, nikoliv akceptaci, vždy budou tyto menšiny vnímány méněcenně.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

- ATO-NIELSEN ADMOSPHERE. Na co se díváme: Sledovanost televizních pořadů 8. 4. 2016. *Mediamania.tyden.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: http://mediamania.tyden.cz/rubriky/statistiky/top-porady/sledovanost-televiznich-poradu-8-4-2016_379080.html
- BARTHES, Roland. *Mytologie*. 1. vyd. v českém jazyce. Praha: Dokořán, 2004. Bod (Dokořán). ISBN 80-86569-73-X.
- BASTL, Martin. *Krajní pravice a krajní levice v ČR*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2011. Politologie (Grada). ISBN 978-80-247-3797-3.
- BEAUVOIR, Simone. *Druhé pohlaví*. Orbis: Praha, 1966, 412 s. ISBN 11-071-66.
- BECKER, Howard S. *Outsiders : studies in the sociology of deviance*. 1st ed. New York, N.Y. : Free Press, c1963. viii, 215 s. ISBN 0-684-83635-1.
- BEŇOVÁ, Kateřina. *Jaký obraz o sobě vytvářejí lesby a gayové v České republice*. In KOUT, Jan; RUMPEL, Aleš; STRACHOŇ, Martin (eds). *Mediální obraz leseb a gayů*. 1. vyd. Brno : Občanské sdružení STUD, 2006, s. 30-34. ISBN 80-239-8120-X.
- BERGER, Peter L a Thomas LUCKMANN. *Sociální konstrukce reality: pojednání o sociologii vědění*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 1999, 214 s. ISBN 80-85959-46-1.
- BERGER, Peter L a Thomas LUCKMANN. *Pozvání do sociologie*. 1. vyd. Praha: Správa sociálního řízení FMO, 1991, 157 s. ISBN 80-85469-08-01
- BOURDIEU, Pierre. *O televizi*. V nakl. Doplněk 1. vyd. Brno: Doplněk, 2002, 104 s. Edice světových autorů (Doplněk). ISBN 80-7239-122-4.
- BRICKELL, Chris. Heroes and Invaders: Gay and Lesbian pride parades and the public/private distinction in *New Zealand media accounts*. *Gender, Place & Culture* [online]. 2010, 7(2), 163-178 [cit. 2016-03-20]. DOI: 10.1080/713668868. ISSN 0966-369x. Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/713668868>
- BURTON, Graeme. *Úvod do studia médií*. 1. vyd. Brno: Barrister & Principal, 2001, 391 s. Studium. ISBN 80-85947-67-6.
- BUTLER, Judith. *Trampoty s rodem: feminizmus a podryvanie identity*. 1. vyd. Bratislava: Aspekt, 2003, 222 s. Knižná edícia feministického kultúrneho časopisu Aspekt. ISBN 80-85549-41-7.

- COHEN, Stanley. *Folk devils and moral panics: the creation of the Mods and Rockers*. London: MacGibbon and Kee, 1972. ISBN 0261100211.
- CONNELL, R.W. *A Very Straight Gay: Masculinity, Homosexual Experience, and the Dynamics of Gender*. *American Sociological Review*, 57(6), December (Also in Connell, R.W. (1995). *Masculinities*. Sydney: Allen & Unwin). 1992, 16 s. Dostupné z: <http://www.jstor.org/stable/2096120>
- CVVM. Postoje veřejnosti k právům homosexuálů – květen 2015. *Cvvm.soc.cas.cz* [online]. 2015 [cit. 2016-04-01]. Dostupné z: <http://cvvm.soc.cas.cz/vztahy-a-zivotni-postoje/postoje-verejnosti-k-pravum-homosexualu-kveten-2015>
- ČESKÁ TELEVIZE. Experiment: O homosexualitě. *Ceskatelevize.cz* [online]. 2008 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10211487240-experiment/208572233190007-4/2813-o-homosexualite/>
- ČT24. Podle novely mají mít homosexuální páry možnost adoptovat dítě svého protějšku. *Českatelevize.cz* [online]. 2016 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1727520-podle-novely-maji-mit-homosexualni-pary-moznost-adoptovat-dite-sveho-protejsku>
- DEFLEUR, Melvin L a Sandra J BALL-ROKEACH. *Teorie masové komunikace*. 1. čes. vyd. Praha: Karolinum, 1996, 363 s. ISBN 80-7184-099-8.
- DOUBRAVOVÁ, Jarmila. *Sémiotika v teorii a praxi: proměny a stav oboru do konce 20. století*. 1. vyd. Praha: Portál, 2002, 160 s. ISBN 80-7178-566-0
- DUBERMAN, Martin B. *Stonewall*. New York, N.Y., U.S.A.: Dutton, 1993, xx, 330 p. ISBN 0525936025.
- E15. Klaus má strach. Tentokrát z homosexualismu. *E15.cz: Zprávy* [online]. 2011 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://zpravy.e15.cz/domaci/udalosti/klaus-ma-strach-tentokrat-z-homosexualismu-688320>
- EXODUS. Dopis politikům. *Homosexualita.cz: Exodus: Občanské sdružení EXODUS pomáhá lidem trpícím homosexualitou prostřednictvím terapie či podpory života v čistotě žít plnohodnotným životem*. [online]. 2001 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.homosexualita.cz/?m=4&mm=>
- FAY, Brian. *Současná filosofie sociálních věd: multikulturní přístup*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 2002, 324 s. ISBN 80-86429-10-5.
- FAFEJTA, Martin. *Úvod do sociologie pohlaví a sexuality*. Ve Věrovanech: Jan Piszkiwicz, 2004, 159 s. ISBN 80-86768-06-6.

- FAUSTO-STERLING, Anne. *Sexing the body: gender politics and the construction of sexuality*. 1st ed. New York, NY: Basic Books, 2000, xii, 473 p. ISBN 0465077145.
- FOJTOVÁ, Věra a SOKOLOVÁ, Simona. *Strategies of Inclusion and Shifting Attitudes towards Visibility in the Gay, Lesbian, and Queer Discourses in the Czech Republic after 1989*. in Fejes, Narcisz. *Queer Visibility in Post-Socialist Cultures*. Bristol: Intellect Books, 2012, s. 215 – 242. ISBN 9781841506302.
- FOUCAULT, Michel. *Dějiny sexuality*. V Praze: Herrmann & synové, 1999, 189 s. ISBN 80-238-5090-3.
- GARBER, Lin. Welcome to Dialogue: Historical Perspectives Booklet #2: Homosexual, Homosexuality. *Welcome-committee.info: Mennonites Working to Increase Dialogue on Gay and Lesbian Inclusion* [online]. 2010 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.welcome-committee.info/booklet-2-garber2.html>
- GERBNER, George, Larry P GROSS a William H MELODY. *Communications technology and social policy: understanding the new "cultural revolution,"*. New York: Wiley, 1973, xxviii, 573 p. ISBN 04-712-9670-8.
- GOFFMAN, Erving. *Stigma: poznámky k problému zvládnutí narušené identity*. Vyd. 1. Překlad Tomáš Prášek. Praha: Sociologické nakladatelství, 2003, 167 s., sv. 3. ISBN 80-864-2921-0.
- HALL, Stuart (ed.). *Representation: cultural representations and signifying practices*. 1st pub. London: SAGE Publications, 1997, 400 s. Culture, media and identities. ISBN 0-7619-5432-5.
- HARTLEY, John. *Understanding news*. London: Routledge, 1982, xiii, 203 s. Studies in culture and communication. ISBN 0-415-03933-9.
- HUBÍK, Stanislav. *Sociologie vědění: základní koncepce a paradigmatata*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství, 1999, 224 s. Základy sociologie. ISBN 80-85850-58-3.
- JANOŠOVÁ, Pavlína. *Homosexualita v názorech současné společnosti*. Vyd. 1. V Praze: Karolinum, 2000. ISBN 80-7184-954-5.
- KORDA, Jakub. *Úvod do studia televize 2*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2013. ISBN 978-80-244-3611-1.
- KOUCKÁ, Pavla. Existuje bisexualita?. *Psychologie dnes*. 2006, roč. 12, čís. 7/8, s. 29. ISSN 1212-9607. Dostupné z: <http://www.worldcat.org/title/psychologie-dnes/oclc/502284008>
- KRONICK, J.: *Alternativní metodologie pro analýzu kvalitativních dat*. Sociologický

časopis. [online]. 1997, s. 57 – 67 [cit. 2016-03-15].
Dostupné z: http://sreview.soc.cas.cz/uploads/d9ea8b94ec58c839306f61835d149215d1a90b3f_276_057KRONI.pdf

- KUHAR, Roman. *Media Representations of Homosexuality: An Analysis of the Print Media in Slovenia, 1970-2000*. [online]. Ljubljana, 2003 [cit. 8. 3. 2016]. Dostupný z <http://pdc.ceu.hu/archive/00001509/>
- LAPČÍK, Marek. *Televizní zpravodajství jako paradox: jak (ne)rozumět zpravodajství*. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci pro Centrum kulturních mediálních a komunikačních studií při Filozofické fakultě Univerzity Palackého, 2012. ISBN 978-80-244-3326-4.
- LINKOVÁ, Anna in SPENCEROVÁ, Tereza. *Jsem transd'ák!*. Vyd. 1. Praha: G plus G, 2003. 128 s. ISBN 80-86103-64-1.
- LÖRINCOVÁ, Linda a Olga PECHOVÁ. *Identita lesbických žien v holandsku* in MARKOVÁ, D. (Ed.). *Sexuality IV: Zborník vedeckých príspevkov*. Bratislava: Univerzita Komenského, 2010, 377 s. ISBN 978-80-223-2960-6.
- MATONOHA, Jan. *Psaní vně logocentrismu: (diskurz, gender, text)*. Vyd. 1. Praha: Academia, 2009. Literární řada. ISBN 978-80-200-1749-9.
- McCOMBS, Maxwell. *Setting the agenda: The mass media and public opinion*. Malden: Blackwell, 2004. 198 s. ISBN 978-0-7456-2313-9.
- MCQUAIL, Denis. *Úvod do teorie masové komunikace*. Vyd. 1. Praha: Portál, 1999. 448 s. ISBN 80-7178-200-9.
- MCROBBIE, Angela. *Aktuální témata kulturních studií*. Vyd. 1. Překlad Denisa Šmejkalová. Praha: Portál, 2006, 236 s. ISBN 80-736-7156-5.
- NENKOVSKÁ, Martina. *Homosexualita v médiích aneb jaký obraz média o homosexuálech utvářejí?*. Olomouc, 2010. bakalářská práce (Bc.). Univerzita Palackého v Olomouci. Filozofická fakulta.
- NETZLEY, Sara. *Visibility That Demystifies Gays, Gender, and Sex on Television*. *Journal of Homosexuality* 57 (8), 2010, s. 968–986.
DOI:10.1080/00918369.2010.503505.
Dostupné z: <http://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1080/00918369.2010.503505>
- O'BRIEN, John (ed.). *Encyclopedia of gender and society*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, c2009. ISBN 978-1-4129-0916-7.

- PETRUSEK, M. a kol. *Velký sociologický slovník*. Vyd. 1. Praha: Karolinum, 1996. ISBN 80-7184-310-5.
- PAŽOUREK ŠTRÉBLOVÁ, Kateřina. Mediální obraz sexuálních menšin v České republice - vybrané periodikum. Brno, 2014. bakalářská práce (Bc.). Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně. Fakulta humanitních studií
- PETŘÍK, Lukáš. Klausovci útočí: Česká televize je doupe hnusné levičácké propagandy. *ParlamentníListy.cz* [online]. 2012 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.parlamentnilisty.cz/zpravy/Klausovci-utoci-Ceska-televize-je-doupe-hnusne-levicacke-propagandy-241026>
- POUPEROVÁ, Olga. *Regulace médií*. Praha: Leges, 2010, 272 s. Student (Leges). ISBN 978-80-87212-48-6.
- PRAGUE PRIDE. Prague Pride: o nás. *Praguepride.cz* [online]. 2015 [cit. 2016-01-26]. Dostupné z: <https://www.praguepride.cz/cs/o-nas/prague-pride/>
- PROCHÁZKA, I., JANÍK, D., HROMADA, J. *Společenská diskriminace lesbických žen, gay mužů a bisexuálů v ČR*. Praha: Gay iniciativa v ČR, 2003
- ROZEHNAL, Aleš. *Zákon č. 231/2001 Sb., o provozování rozhlasového a televizního vysílání a o změně dalších zákonů: Zákon č. 132/2010 Sb., o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání a o změně některých zákonů (zákon o audiovizuálních mediálních službách na vyžádání) : komentář*. Vyd. 2. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2011, ix, 289 s. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7357-628-8.
- ROZEHNAL, Aleš. *Mediální zákony: komentář*. Vyd. 1. Praha: ASPI, 2007, ix, 272 s. Komentáře (ASPI). ISBN 978-80-7357-304-1.
- ROZEHNAL, Aleš. *Mediální právo*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2004, 295 s. Právnícké učebnice (Aleš Čeněk). ISBN 80-86473-79-1.
- SIROVÁTKA, Tomáš (ed.). *Menšiny a marginalizované skupiny v České republice*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2002. Rubikon (Masarykova univerzita). ISBN 80-86251-13-6.
- SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Vyd. 1. Praha: Grada, 2014, 539 s., [4] s. obr. příl. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.
- SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Mediální konstrukce reality - reprezentace druhých*. In Foret, M. - Lapčík, M. - Orság, P. (eds.) *Média dnes – reflexe mediality, médií*

a mediálních obsahů. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2008, s. 145-161. Sborníky-UPmedia. ISBN 978-802-4420-233.

- SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Obraz Romů v televizním zpravodajství - příklad mediální konstrukce reality*. Brno, 2007. Disertační práce. Masarykova univerzita. Fakulta sociálních studií.
- SEIDL, Jan. *Od žaláře k oltáři: emancipace homosexuality v českých zemích od roku 1867 do současnosti*. 1. vyd. Brno: Host, 2012. ISBN 978-80-7294-585-6.
- SPARGO, Tamsin. *Foucault a teorie podivného*. Vyd. 1. Praha: Triton, 2001, 73 s. Postmodernistická setkávání. ISBN 80-7254-210-9.
- STRAIGHT, Tegra. Gender and Sexuality Center: Symbols of Pride of the LGBTQ Community. *Carleton.edu* [online]. 4. 11. 2015 [cit. 2016-01-25]. Dostupné z <http://apps.carleton.edu/campus/gsc/students/ally/lgbtsymbols/>
- ŠILHAN, Jan. Česko jako duhový ráj? Tolerance se schovává za čísla a má limity. *Ceskatelevize.cz* [online]. 2013 [cit. 2016-04-09]. Dostupné z: <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1080955-cesko-jako-duhovy-raj-tolerance-se-schovava-za-cisla-a-ma-limity>
- ŠMÍDOVÁ, Olga. *Jak zkoumat „utváření nerovností slovy“*. In ŠANDEROVÁ, Jadwiga a Olga ŠMÍDOVÁ. *Sociální konstrukce nerovností pod kvalitativní lupou*. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2009. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-015-5.
- ŠMAUSOVÁ, Gerlinda. *Proti tvrdošijné představě o ontické povaze gender a pohlaví*. Sociální studia. 2002, č. 7, s. 15-27.
- ŠUDŘICH, František. Mediální reprezentace festivalu Prague Pride 2011. Brno, 2012. Bakalářská práce. Masarykova univerzita, Fakulta sociálních studií.
- THE KINSEY INSTITUTE. Kinsey's Heterosexual-Homosexual Rating Scale. *Kinseyinstitute.org* [online]. 2016 [cit. 2016-04-10]. Dostupné z: <http://www.kinseyinstitute.org/research/ak-hhscale.html>
- TRAMPOTA, Tomáš. *Zpravodajství*. Vyd. 1. Praha: Portál, 2006, 191 s. ISBN 80-7367-096-8.
- UNITED STATES HOLOCAUST MEMORIAL MUSEUM. Holocaust Encyclopedia: Lesbians and the Third Reich. *Ushmm.org: United States*

Holocaust memorial museum [online]. 18. 8. 2015 [cit. 2016-01-25]. Dostupné z: <http://www.ushmm.org/wlc/en/article.php?ModuleId=10005478>

- VAN DIJK, Teun A. *New(s) Racism: A discourse analytical approach*. In Cottle, Simon (ed.). *Ethnic minorities and the media: changing cultural boundaries*. 1st pub. Buckingham: Open University Press, 2000. Issues in cultural and media studies. ISBN 0-335-20271-3.
- VAN DIJK, Teun A. *Ideology: a multidisciplinary approach*. Thousand Oaks, Calif.: Sage Publications, 1998, x, 374 p. ISBN 07-619-5655-7.
- VAN DIJK, Teun A. *News Analysis: Case Studies of international and national News in the Press* [online]. New Jersey: Lawrence Erlbaum Associates, 1988 [cit. 2016-01-24]. Dostupné z : <http://www.discourses.org/OldBooks/Teun%20A%20van%20Dijk%20-%20News%20Analysis.pdf>
- VAN LEEUWEN, Theo a Carey JEWITT. *Handbook of visual analysis*. London: Sage publications, 2001, 210 s. ISBN 0-7619-6476-2

- *Televizní noviny*. TV, Nova, 18. 8. 2012, 19:57:46-19:58:31.
- *Televizní noviny*. TV, Nova, 17. 8. 2013, 19:30:45-19:33:20.
- *Televizní noviny*. TV, Nova, 16. 8. 2014, 19:40:30-19:42:29.
- *Televizní noviny*. TV, Nova, 15. 8. 2015, 19:45:15-19:45:40.
- *Události*. TV, Česká televize 1, 18. 8. 2012, 19:04:14-19:10:39.
- *Události*. TV, Česká televize 1, 17. 8. 2013, 19:06:29-19:12:07.
- *Události*. TV, Česká televize 1, 16. 8. 2012, 19:00:35-19:06:34.
- *Události*. TV, Česká televize 1, 15. 8. 2015, 19:28:10-19:35:04.
- *Zprávy FTV Prima*. TV, Prima, 18. 8. 2012, 18:55:07-18:59:16.
- *Zprávy FTV Prima*. TV, Prima, 17. 8. 2013, 19:07:10-19:09:03.
- *Zprávy FTV Prima*. TV, Prima, 16. 8. 2014, 19:17:07-19:18:55.
- *Zprávy FTV Prima*. TV, Prima, 15. 8. 2015, 19:03:00-19:07:56.

SEZNAM OBRÁZKŮ, GRAFŮ A TABULEK

Graf 1: Prostor věnovaný reportážím o PP v jednotlivých letech jednotlivými televizními stanicemi (v minutách).....	45
Graf 2: Počet citací jednotlivých zdrojů.....	46
Graf 3: Poměr citací jednotlivých zdrojů na základě uvedené funkce.....	47
Graf 4: Celkové počty citovaných zdrojů jednotlivými TV stanicemi	48
Tabulka 1: Pořadí zpravodajských příspěvků v jednotlivých zpravodajských blocích.....	46

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1: Sémiotická analýza Prima 2012.....	72
Příloha č. 2: Sémiotická analýza Nova 2012.....	74
Příloha č. 3: Sémiotická analýza ČT1 2012	76
Příloha č. 4: Sémiotická analýza Prima 2013.....	81
Příloha č. 5: Sémiotická analýza Nova 2013.....	82
Příloha č. 6: Sémiotická analýza ČT1 2013	84
Příloha č. 7: Sémiotická analýza Prima 2014.....	89
Příloha č. 8: Sémiotická analýza Nova 2014.....	91
Příloha č. 9: Sémiotická analýza ČT1 2014	94
Příloha č. 10: Sémiotická analýza Prima 2015.....	99
Příloha č. 11: Sémiotická analýza Nova 2015.....	105
Příloha č. 12: Sémiotická analýza ČT1 2015	106
Příloha č. 13: Typická reprezentace účastníků PP na Primě	113
Příloha č. 14: Typická reprezentace účastníků PP na Nově	114
Příloha č. 15: Typická reprezentace účastníků PP na ČT1.....	115
Příloha č. 16: Transkript reportáží FTV Prima PP 2012 – 2015	CD
Příloha č. 17: Transkript reportáží TV Nova PP 2012 – 2015	CD
Příloha č. 18: Transkript reportáží ČT1 PP 2012 – 2015	CD

PŘÍLOHY

Příloha č. 1: Sémiotická analýza Prima 2012⁸⁴

V zarámování události moderátorem, který sděluje, že Prahu ovládly alegorické vozy, hudba, tanec a výrazné oblečení vidíme možnou negativní konotaci, která se pojí právě s výrazem „ovládly“. Přestože se jedná o menšinu, divák může mít pocit, že Praha byla plná příslušníků LGBT, což může vést ke strachu z narušení heteronormativního řádu, lidé se mohou obávat nadvlády LGBT. Nechybí zde ani důraz na výrazné oblečení účastníků, čímž může být posilována jejich jinakost, vzhledem k faktu, že běžně se typ oděvu ve zpravodajství nezdůrazňuje, pokud není nějak netypický. O barevném průvodu, zřejmě právě na základě oděvu a jiných rekvizit, dále referuje i reportérka, která přebírá slovo. Výběr aktérů, kteří jsou v reportáži snímáni, podtrhuje její slova, účastníci mají velmi barevné a extravagantní kostýmy, často jsou spoře odění. V reportáži jsou účastníci průvodu zabíráni zdálky, když je mluveno o vyšší účasti než té loňské, neboť takovým způsobem lze zabrat větší množství osob. Detailní záběry obličejů jsou poté voleny v případě zaměření se na extravagantní vizáž účastníků. V této reportáži lze nalézt i slovní dělení společnosti na dva tábory. Reportérka zmiňuje: „*pro někoho znamenal karnevalový průvod pouze omezení dopravy a hluk v ulicích, sami účastníci popisují jeho význam jinak.*“ Z tohoto tvrzení lze vyvodit, že ti, co se karnevalu neúčastní, jím musí být bezpodmínečně omezováni, neboť jen účastníci vidí jeho pozitivní význam. Reportérka tedy již sama počítá s tím, že v této problematice existují jen dva přístupy a divák se tak musí rozhodnout, ke kterému se přikloní. Sdělení o hluku a omezení dopravy je navíc podporováno záběry z průvodu s velmi extravagantními kostýmy, což působí, jako by kamera zabrala pravé viníky. Velmi zajímavý výrok je jednoho z aktérů, který tvrdí, že je hrdý na to, že je gay, protože je to normální a naopak nebýt gay je nenormální. Výběr této výpovědi byl televizí vybrán zřejmě kvůli své kontroverzi, neboť v heteronormativní společnosti je velmi odvážné tvrdit, že nebýt gay, tedy homosexuální, není normální. U většinové společnosti však tento výrok může budit značné pohoršení či snad dokonce strach z napadení heteronormativního řádu. Reportérka také uvádí, že podobné průvody mají v jiných zemích dlouhou tradici, ale v Česku je to poměrně čerstvý „trend“. Přestože slovo trend má význam vývojové tendence, může konotovat něco, co je krátkodobé, případně dokonce módní. I kvůli označení trend tak diváci LGBT problematiku nemusí brát vážně, ale jen jako přechodný trend. Co se týče úhlu záběru, v reportáži bývá často využíváno podhledu, ze kterého aktér působí mocně a silně. Přestože lze

---

⁸⁴ Viz Příloha č. 16

tento způsob snímání vnímat i pozitivně, v souvislosti se zarámováním události moderátorem jako „*ovládnutí*“ Prahy mohou diváci nabýt pocitu ohrožení a nadvlády LGBT. V souvislosti s odpůrci reportéři zmiňují konflikty a toto tvrzení podporují záběrem odpůrce zapalujícího duhovou vlajku. To může v divácích vyvolat pocit nebezpečnosti a agrese těchto lidí. Duhová vlajka zde symbolizuje LGBT, proto může tento čin konotovat i ubližování LGBT komunitě ze strany odpůrce. Zároveň ale diváka o bezpečí ubezpečují policejní hlídky, které nad událostí dohlíží, což posilují 3 záběry policejních hlídek na různých místech Prahy, potvrzuje to i rozhovor s mluvčím pražské policie Tomášem Hulanem jakožto autoritou. Ten zastupuje instituci – policii České republiky, skrze kterou jeho sdělení nabývá na důvěryhodnosti. Na 1 ze záběrů jsou navíc policisté zabíráni z pohledu, čímž umocňují jejich potenciální moc nad situací. Nešťastně je zvolen ilustrační záběr během promluvy o zadržených lidech policií – zobrazení jsou účastníci Prague Pride, což v divácích může konotovat myšlenku, že zadržení byli právě účastníci Prague Pride a byli vinni za veškeré konflikty. Tímto způsobem byla reportáž reportérkou uzavřena a byl tak připsán preferovaný význam říkající, že za veškeré problémy i konflikty mohou tito lidé, kteří jsou jiní než „*my*“.

Při živém vstupu na Letnou, místo závěru průvodu, se sama reportérka zprvu distancuje od hodnocení akce, neboť dle jejích slov z toho, co divák vidí a slyší, si může názor udělat sám. Posléze ale událost sama komentuje, tedy divák může nabýt dojmu, že následující komentář je vlastně jeho vlastní názor, jelikož byl předtím vybídnut k zhodnocení situace. Reportérka navazuje na zarámování události moderátorkou a zdůrazňuje extravagantní a pestrobarevné kostýmy, komentuje, že někdo je na místě nahý, někdo se potácí a bojuje s rovnováhou (čili je opilý). Také je tu kladen důraz na fyzické projevy LGBT, neboť reportérka oznamuje, že se tu „*líbá každý s každým, holky s holkama, kluci s klukama.*“ Žádné z těchto tvrzení není podpořeno obrazovou stránkou, neboť účastníci jsou oblečeni zcela běžně, zřídka nemá některý z mužských aktérů vrchní díl oděvu, což je ale vzhledem k faktu, že se průvod odehrává v horký letní den, běžné. Také se v záběrech nikdo s nikým nelíbá ani si neprojevuje jiné city, nikdo nepůsobí nadměru opile tak, že by se potácel. Reportérka také zmíní, že proti akci na Letné nikdo neprotestuje, nicméně odkáže na příspěvek své kolegyně z odpoledne, kdy se protestovalo. Následují záběry z akce odpůrců. Většinou se jedná o záběr většího hloučku lidí, dále záběry protestních cedulí. Reportérka hovoří, že protestní akci zorganizovalo hnutí D.O.S.T., které je svými „*netolerantními postoji známé*“. Během této výpovědi je vyslán záběr, kde odpůrce drží ceduli „*Dost bylo homosexualismu*“, což podporuje reportérčina slova o netoleranci. V této reportáži vystupuje i tehdejší vicekancléř Petr Hájek, který se jménem

prezidenta Václava Klause opřel do médií, tedy že jsou v pojetí události Prague Pride „*po bolševicku*“ jednotná. Slovní spojení „*po bolševicku*“ bylo záměrně vybráno, neboť konotuje negativní významy. Hájek se tak naváží do faktu, že média se o PP nevyjadřují negativně a jejich názor je jednostranný. Dále jménem prezidenta zdůraznil, že při události PP jde o „*boření základního civilizačního hodnotového rámce*“, zde tedy v kontextu boření heteronormativního prostoru a ohrožení tradiční rodiny⁸⁵. Tímto zvoláním může docílit vyvolání paniky u diváků, a to už proto, že se jedná o slova hlavy státu, tedy elity, jejíž názor by měl být důležitý a správný. Celá tato reportáž je moderátorkou uzavřena tvrzením, že kromě slovních potyček se zastánci Prague Pride se protestní akce obešla bez problémů. Tímto uzavřením opět divákovi nabízí preferované čtení, že účastníci pochodu byli ti problémoví, neboť ze zvoleného pořadí slov to může vyplývat. Reportáž je o průvodu Prague Pride, tudíž by bylo vhodnější, kdyby reportérka reportáž ukončila tvrzením, že akce Prague Pride se obešla kromě slovních potyček s odpůrci pochodu bez problémů.

V reportáži vidíme také binární opozice účastníci pochodu versus odpůrci pochodu, dále barevnost (účastníků pochodu) versus šedost, nebarevnost (odpůrců pochodu), extravagance versus konzervatismus a nakonec i veselí a radost účastníků PP versus našťvanost, negativita odpůrců.

Příloha č. 2: Sémiotická analýza Nova 2012⁸⁶

V pojetí televize Nova byla událost moderátorkou zářímována s důrazem na množství účastníků. Moderátor poté ještě dodal, že účastníci byli „*zahaleni do barev duhy*“, tedy opět kladl důraz na barevnost, kterou lze také konotačně číst jako jinakost účastníků. Následuje 13 vteřin nekomentovaných krátkých záběrů, během kterých si může divák udělat o akci vlastní představu. Jako podkres hraje píseň popové zpěvačky Madonny, jež je známa nejen svou extravagantností, ale právě také podporou LGBT minorit. Vystřídá se celkem 9 záběrů, které zabírají velmi extravagantně oděné účastníky. Většinou jsou zabírání v detailu nebo polocelku. Tímto způsobem se snaží kameraman navést pohled diváka tam, kam je třeba, tedy právě na extravagantní kostým, v případě detailu pak na přehnané líčení či polibky, které si aktéři v jedné scéně dávají.

Následuje krátká anketa s dvěma účastníky. Zde by bylo především v případě dotazované Chi Chi Tornado vhodné ponechat dotaz kladený ze strany reportérky pro lepší pochopení

---

⁸⁵ V běžném chápání je tradiční rodinou rozuměn tzv. měšťánský model nukleární rodiny, která je složená z obou biologických rodičů a jejich dětí (Možný Ivo: Rodina a společnost, 2008).

⁸⁶ Viz Příloha č. 17

výpovědi. Metaforické sdělení „*Otevřeš svoje srdce a tím pádem ostatní tě budou milovat, ať jsi jakýkoliv*“ může totiž v některých divácích spíše vzbudit posměch či zmatení nad patetičností příspěvku, než vážné zamyšlení nad sdělením. Navíc se lze domnívat, že tato věta byla vytržena z delší promluvy. Chi Chi Tornado patří mezi nejznámější travesti umělce v Česku. I z toho důvodu, že byla tato osoba zvolena jako jedna ze zástupců LGBT minorit, vzhledem ke své popularitě navíc elitní, by měla dostat větší prostor k vyjádření. Výběr Chi Chi Tornado jako mluvčí je zřejmé právě kvůli extravaganci této osoby. I to podporuje stereotypní náhled na všechny LGBT menšiny.

Následuje reportáž o odpůrcích pochodu. Kamera opět zabírá menší hloučky těchto aktérů. Zajímavá je také práce reportérů s pomníkem sv. Václava na Václavském náměstí. Protože se jedná o jeden ze symbolů Prahy, pojí se s ním takové pojmy jako „*národní hrdost*“, „*češství*“. Vzhledem k zabírání odpůrců u této sochy může divák nabýt dojmu, že odpůrci drží tradiční české hodnoty a jde jim tak především o dobro vlasti, „*dohlíží*“ nad nimi právě sv. Václav. Česká televize na svém webu před pochodem zmiňuje, že některým odpůrcům vadí právě fakt, že průvod PP bude vyrážet od sv. Václava, neboť je to „*znesvěcení symbolu české státnosti*.“⁸⁷ Zajímavé jsou také některé z cedulí odpůrců, které Nova zabírala. Například nápis „*Stop globálnímu oteplování*“ v sobě nese odkaz na lidstvu hrozící katastrofu. Tímto způsobem jsou pak homosexuálové vzhledem k hovorovému označení jako „*teplí*“ nepřímě označeni jako katastrofa, která většinové společnosti hrozí, a to v globálním měřítku. Odpůrci navíc na místě srazu poslouchají husitské chorály, které jsou v reportáži autenticky zachyceny, což opět konotuje důraz na český národ a jeho hodnoty, tedy myšlenku, že odpůrci se snaží tyto hodnoty ochránit. Když si pak divák spojí význam cedule o globálním oteplování s konotacemi spojenými s pomníkem sv. Václava, může mít pocit, že je Česko s jeho hodnotami ohrožené.

Následné záběry průvodu jsou opět velmi barevné. Často se zde záběr kamery z detailu osoby, většinou extravagantně oděné, oddálí na celý průvod. Tímto způsobem je divákovi zprostředkováno, že účastníků, nejčastěji extravagantních, je opravdu spousta.

V reportáži opět vidíme i policisty, kteří nad akcí a potenciálními problémy dohlíží, dále ale i rekvizity jako policejní auta či auta záchranné služby. V reportáži mají policisté roli nestranných, udržujících veřejný pořádek. V divákovi může toto evokovat potenciální konflikt a hrozbu, kterou policisté vzhledem ke své přítomnosti očekávají. Že byli policisté na akci zapotřebí, dokazuje reportérovo konstatování, že za sebou mají perný den a na služebnách

---

⁸⁷ Česká televize, 13. 8. 2012

skončilo 7 lidí. Přitom tato slova dokreslují záběry policistů řešících něco s holohlavým člověkem, kterého lze kvůli tomuto účesu, znaku, jež často nosí pravicoví extremisté, identifikovat jako odpůrce. Následně reportér sděluje: „*i když akce řadu lidí pohoršuje a kritizoval ji i prezident republiky, pořadatelé jsou spokojeni.*“ Toto kontrastní spojení v jedné větě může konotovat, že LGBT jdou zcela proti proudu, jsou jiní a hrdí na svou jinakost a jsou spokojení s akcí, i když ji kritizuje nejvyšší elita - hlava státu a pohoršuje spoustu lidí. Většinová společnost samozřejmě bude myšlenkově následovat svého prezidenta, čímž se ještě více posiluje její nepřijetí LGBT právě kvůli výše zmíněné kritice.

Příloha č. 3: Sémiotická analýza ČT1 2012⁸⁸

Moderátor ČT1 účastníky Prague Pride redukuje jen na osoby gay a lesbické orientace, což je velmi nevhodné, neboť tímto minorizuje ostatní z LGBT menšin, svým způsobem až ignoruje jejich existenci a podporuje tak nevědomí většinové společnosti o nich. Moderátor také informuje jak o účastnících PP, tak i odpůrcích, stejně tak i o účasti policie. Můžeme zde tedy rozklíčovat potenciální boj dobra, jakožto policistů, proti zlu, které je tu reprezentováno v souvislosti s odpůrci, neboť kvůli narušování pochodu policie zadržela 7 osob. Je tedy logickým předpokladem, že narušiteli pochodu byli odpůrci. V souvislosti se zastánci akce hovoří o primátoru Bohuslavu Svobodovi, zatímco v souvislosti se zaštitěním aktivit odpůrců o kardinálu Dukovi. Tímto způsobem se tedy moderátor snaží poskytovat všestranné informace pokrývající rozmanitost názorů, což je úkolem veřejnoprávní televize. I v pojetí události ČT1 je kladen důraz na barevnost průvodu, a to pomocí obrazovky, která je za moderátorem. Na ní je promítnut obličej ženy s barevnou ozdobou z peří na hlavě a vedle nápis „Barevný pochod Prahou“.

Následuje reportáž, ve které reportérka popisuje, že od roku 1989⁸⁹, tedy po Sametové revoluci, jsou Češi stále tolerantnější. Výběr slova „*tolerance*“ může být sporné v tom smyslu, že stále svým způsobem LGBT degraduje na něco, co musí být nejprve schváleno většinovou společností a až poté má právo na svou existenci. Tolerováno může nést význam i jako „*přetrpěno*“, „*nelibě snášeno*“. Reportérka opět redukuje LGBT minority na lesby a gaye: „*Muž s mužem nebo žena s ženou*“. Tímto zcela popírá existenci intersexuálů, asexuálů,

---

⁸⁸ Viz Příloha č. 18

⁸⁹ Do Sametové revoluce byl sex a jeho projevy tabuizován. Homosexualita nebyla tolerována většinou, byla chápána jako něco zvráceného a nehodícího se do slušné společnosti. (více <http://www.vice.com/cs/read/zivot-gayu-za-komunismu-v-cechach>)

transsexuálů a jiných. Sdělení podporují záběry na gay pár vedoucí se za ruce a následný detail na držící se ženské ruce. Tyto záběry konotují jejich vzájemnou lásku i jejich normálnost.

ČT1 zvolila pro reportáž i krátký rozhovor s odborníkem na tematiku homosexuálů, Petrem Weissem, sexuologem a psychologem. Právě on se zabýval výzkumy vnímání homosexuálů českými obyvateli před revolucí i po ní. Ten jako elita a odborník potvrzuje tvrzení reportérky o čím dál větší toleranci. Reportérka poměrně persvazivně a bez podložených zdrojů uvádí, že netolerantní jsou především lidé s nižším vzděláním, z menších měst a věřící. Osoby s nižším vzděláním mohou někteří diváci chápat jako ty hloupější. Čili ti, jež si připadají na vyšší inteligenční úrovni, mohou kvůli tomuto tvrzení přehodnotit názor a stát se tolerantnějšími. Obrazová stránka je silně kontrastní, neboť během výpovědi reportérky se vystřídá obraz láskyplně se držícího gay páru s nenávisným transparentem odpůrce pochodu „*Homosex. = cesta do pekla*“. I zde tedy vidíme boj lásky a dobra proti zlu a nenávisti.

Téma větší tolerance homosexuálů prostupuje celou reportáží, reportérka uvádí, že Praha dle Lonely Planet patří mezi 10 nejvstřícnějších měst na světě. Po záběrech zachycujících všeobecné veselí průvodu se kamera přesune zcela nelogicky do ostravského gay klubu. Reportáž se nyní zabývá gay turistikou v Ostravě a hojném navštěvování těchto podniků ze strany Poláků, k čemuž se vyjadřuje i majitel gay klubu. Tato „*vsuvka*“ do reportáže o Prague Pride je velmi zvláštní a svým způsobem i nevhodná. Opět se zabývá jen homosexuály, navíc automaticky předpokládá, že každý gay musí nutně chodit do gay klubů. Nakonec i kvůli jiným médiím, jako jsou například filmy, si většinové obyvatelstvo v rámci stereotypní reprezentace „*umí*“ představit, co se v takových klubech děje a homosexuály si tak ihned spojí s promiskuitou, kterou v souvislosti s nimi zmiňují často i odpůrci.

Jak reportérka přiznává, tolerance má i své limity, což následně dokazuje pomocí části reportáže, jež je postavena na příběhu lesbického páru. Jako ve správném narativu se tu vyskytuje i konflikt. Aktérka by si se svou partnerkou přála dítě, ovšem není možné, aby si to dítě osvojila i druhá z páru. Poměrně persvazivně na kameru sděluje, že jí stát neumožňuje mít děti, přestože víme, že jí to stát explicitně nezakazuje. Vzhledem k narativu s hlubokým lidským příběhem v této části reportáže se divák může lépe ztotožnit s reprezentovanými osobami, na druhou stranu někteří jedinci nemusí pochopit rozhodnutí této ženy nemít děti, dokud se legislativa neupraví. Mohou nabýt dojmu, že její nespokojenost není oprávněná. Reportérka ještě uvádí informace na pravou míru a podotýká, že české zákony adopci gayům a lesbám stále neumožňují. Během této promluvy jsou vysílány záběry na spokojený gay pár, který se láskyplně drží za ruce. Divák si tak může klást otázku, proč těmto lidem není umožněna

adopce, když působí harmonicky, vyrovnaně a mohli by být ideálními rodiči. S tímto se reportérka rozloučí a následuje reportáž jiné reportérky o průběhu pochodu. Zde je již kladen důraz na extravagantní převleky, což také jak sama redaktorka zmiňuje, tak i kamera zabírá. V této reportáži také hraje autentická hudba přímo z akce. Reportérka sděluje, že „*festival sexuálních menšin ovládl centrum Prahy*.“ Toto sdělení s sebou však nese negativní konotaci v souvislosti se slovem „*ovládl*“, proto by bylo vhodnější užít například slovo „*prošel*“, případně pokud je nutné zmínit vysoký počet účastníků, lze to říci explicitně namísto mocensky znějících výrazů.

Následně reportérka sděluje, že na akci dorazili i účastníci z nejrůznějších míst Česka i ze světa. To podporuje záběr na afroamericky vypadajícího jedince. Tento výběr je zcela stereotypní, pokud média chtějí zobrazit cizince, často se uchylují právě ke zcela odlišně vypadajícím zástupcům, aby bylo na první pohled jasné, že jde o cizince. Krátký rozhovor je pak ale realizován s Evropany, konkrétně Švédy. Rozhovor je také realizován s ředitelem Prague Pride Czeslawem Walekem. Ten tvrdí, že tento den je o oslavě města, ve kterém chtějí žít. To podporuje i následná odpověď lesbického páru, který říká, že je tento den oslavou homosexuálů. I zde tedy můžeme zaznamenat redukci účastníků PP jen na homosexuály, a to samotnými homosexuály. V ostrém kontrastu s pozitivními záběry dotazovaných je následný záběr vlajky akce D.O.S.T. Reportérka sděluje, že „*i oni měli své barvy*“. V záběru pak je, jak jeden z odpůrců hovoří do mikrofonu, názorně parodicky míchá barvy dohromady, čímž odkazuje k tématu tohoto pochodu „*Dáme barvy dohromady*“. Samozřejmě vzniká neestetický flek, což komentuje „*Dali barvy dohromady. Líbí se vám? Nám ne.*“ Zde tedy také vidíme persvazivní apel, který vybízí k nesouhlasu s LGBT prostřednictvím vizuální a především nesouvisející a zjednodušující rekvizity. Vzhledem k tomu, že tento slogan odkazuje k různorodosti LGBT komunity, odpůrce takto sděluje, že se mu tato různorodost nelíbí a prostřednictvím rekvizity s barvami lidem demonstruje, že z této různorodosti nemůže vzniknout nic dobrého. Svým způsobem lze toto vyložit i tak, že pokud se tito lidé dají dohromady, vyústí to v něco nepěkného až zničujícího. Prostor k vyjádření dostal i Michal Semín, předseda akce D.O.S.T. Ten sděluje: „*Ten homosexuální životní styl požaduje, aby společnost uznala hodnotu toho homosexuálního životního stylu a rovnocennost toho stylu s manželství. A to je něco, co považujeme za hodno protestu.*“ Už degradací homosexuality na pouhý životní styl se autor výroku snaží divákovi sdělit, že homosexualita je něco, co si člověk vybírá, tedy lze ji ovlivnit či vymanit se z ní, není to něco, s čím se jedinec narodí. Homosexuálním životním stylem lze spíše rozumět projevy, které odpůrci právě nejčastěji

spojují s rizikovým chováním, jako je například promiskuita. Semín se všeobecně netají výroky, že tato akce připomíná „*karneval homoerotického či pornografického charakteru*“⁹⁰ Navíc každý ví, že považovat všeobecně životní styl rovný instituci, jako je rodina či manželství, je nesmysl, tedy tvrzení Semína musí v divácích nutně vzbuzovat nesouhlas s požadavkem „*homosexuálního životního stylu*“ jako rovnocenného s manželstvím. Organizátoři akce PP ale samozřejmě nechtějí srovnávat „*životní styl*“ s manželstvím, neboť být LGBT není pouhým životním stylem. Posléze kamera zabírá protestující a převážně jejich protestní cedule, což redaktorka komentuje „*Morální krize, zvrácený stát, ostuda pražského primátora, i těmito hesly se protestovalo*“ Nepozorný divák si tak může myslet, že těmito výrazy Prague Pride častuje sama reportérka, neboť na ně sama dává slovní důraz. Tato hesla také konotují morální ohrožení společnosti. Petr Hájek, vicekancléř prezidenta, se vyhrazuje nikoliv proti homosexualitě, ale proti „*homosexualismu jakožto ideologii*“. Spojit ideologii s homosexualitou, sexuální orientací, je velmi persvazivní prvek, kterým může docílit skutečného strachu diváků z „*homosexuální ideologie*“. Slovo ideologie totiž v českých končinách neevokuje pozitivní konotace. Zmíněný je i nesouhlas Mladých křesťanů s akcí, kteří si na protest uspořádali vlastní pochod. Oproti agresivní agitaci ze strany D.O.S.T. jsou Mladí křesťané vyobrazení poklidně, v záběrech hrají na housle, v jiném záběru je matka s malým dítětem sledující situaci.

Reportérka také zmíní konflikt mezi tábory odpůrců a účastníků PP, metaforicky označen jako „*tábory se na chvíli promíchaly*“, což značí, že se žádná vážná potyčka nestala. V souvislosti s pochodem Prague Pride, který po zmíněné potyčce pokračoval, jsou pak vyobrazení účastníci PP v pestrých barvách. Kamera zabírá veliké skupiny lidí jdoucí v průvodu, což evokuje fakt, že účastníků byla spousta. V průvodu jsou i známé elity, reportérka jmenuje amerického velvyslance Normana Eisena, nicméně když kamera zabírá mediálně známého politika Jiřího Paroubka, reportérka jen sdělí, že v průvodu byli i „*někteří politici*“. Lze vyvrátit tu možnost, že reportérka neví, o koho se jedná. Můžeme se domnívat, že jméno politika neřekla právě kvůli jeho mediální známosti, kdy každý divák ví, o koho jde. Na druhou stranu za tímto mohl být skryt záměr, kdy ČT1 nechtěla sdělit podporu ze strany tohoto konkrétního českého politika. ČT1 tímto způsobem posiluje častý názor, že je velmi proamerická a v zásadě proti některým politikům, jako je právě Paroubek, který Českou televizi právě za její stranění Americe kdysi sám kritizoval.

---

⁹⁰ Česká televize, 13. 8. 2012, více <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/domaci/1152836-homosexualove-davaji-barvy-dohromady-dost-pise-protestni-noty>

V záběrech také nechybí policie, jež má úlohu strážců pořádku. Její přítomnost může mít konotaci, že se počítá s tím, že bude během akce nějaký konflikt, zároveň ale může u diváka vzbuzovat pocit bezpečí, v souvislosti s ochranou, kterou policisté poskytují. Sám mluvčí potvrdí, že policisté museli zatknout celkem 7 osob. Neříká nám však explicitně, zda se jednalo o účastníky pochodu či odpůrce, jen sděluje, že se jednalo o osoby neschopné předložit doklad totožnosti, jiné zase verbálně narušovaly průvod. V souvislosti s narušiteli průvodu lze předpokládat, že se jednalo o odpůrce, nicméně u osob neschopných předložit doklad totožnosti nikoliv. Navíc v předchozím záběru byli policisté zobrazení vedle účastníků průvodu, tedy tyto záběry mohou divákovi nabízet interpretaci, že policie tyto účastníky někam odvádí či nad nimi musí konat dohled. Vzhledem k tomu, že se jedná o mluvčího policie, který zastupuje policie, dostává jeho výpověď punc pravdy a důvěryhodnosti. Reportáž pokračuje informací o koncertech na Střeleckém ostrově a s touto informací se reportérka loučí.

Následuje rozhovor ze studia s primátorem Prahy Bohuslavem Svobodou, jež pochod zaštitil. Moderátor se ptá na důvod udělení záštity „*průvodu osob s gay a lesbickou orientací*“, tedy opět vidíme zjednodušení LGBT problematiky ze strany moderátora, který klade důraz na odlišnou sexuální orientaci. Primátor se následně ve své odpovědi opírá především o zdůraznění demokracie, a tedy akceptaci práv lidských a osobních. Moderátor nicméně zdůrazňuje, že přestože se jedná o nepolitickou akci, zaštituje ji politik. Trochu persvazivně primátorovi sděluje, že v této „*záštitě je možná jakási politizace obsažená*“, což může konotovat, že moderátor tuto záštitu považuje za Svobodův politický populismus. Toto tvrzení však Svoboda odmítá s tím, že mu jde jen o práva homosexuálů. Vzhledem k tomu, že se jedná nejen o politika, ale zároveň i lékaře v oboru porodnictví, lze se domnívat, že dané problematice rozumí a ví tak o složitosti lidského chromozomu a v jeho záštitě tedy opravdu není politický úmysl. Lze si povšimnout, že postoj moderátora Jakuba Železného je proti Svobodovi poměrně útočný. Zpochybňuje to, co Svoboda říká a v dotazu, co si o záštitě myslí ostatní politici ze Svobodovy politické strany (Občanské demokratické strany) lze z intonace poznat, že si sám nemyslí, že by ostatní tuto záštitu podporovali, neboť spousta politiků z ODS tento krok v roce 2011 kritizovala. Svoboda opět oponuje s tím, že se neshledal s kritikou a významná většina, odhadem více jako 80 %, je stejného názoru jako on. Pokud by se ale mýlil, zmírňuje své tvrzení doplněním, že nemá žádný průzkum ohledně této podpory. Co se týče kritiky, byla jeho záštita tento rok kritizována ze strany konzervativců, to ale v reportáži zmíněno není.

Příloha č. 4: Sémiotická analýza Prima 2013⁹¹

Moderátor na Primě pochod zarámuje jako veselý, čímž navazuje na předchozí reportáž o atletovi Vítězslavu Veselém. Zmíní i fakt, že žádné incidenty podle policie nebyly, čímž odkazuje na minulý ročník, kdy incidenty byly nejen předpokládáné, ale i realizované. Zároveň se opírá o autoritu policie, tudíž by její komentář měl být důvěryhodný. Následuje reportáž v terénu, kdy reportér hovoří o tom, že pochod je oslavou různorodosti. To může odkazovat k tématu minulého ročníku, kdy byla různorodost LGBT ústředním tématem. Tématem tohoto ročníku je „*coming out*“, což však reportér nezmíní. Tato slova doprovází obraz, ve kterém jsou dva účastníci v extravagantních maskách. Je zde volena středová kompozice zabírající polocelek, tedy oko diváka je vedeno přímo na tyto extravagantní kostýmy. Lze si ale všimnout, že všichni okolo jsou oblečeni zcela všedně a je jich většina. Na ty se však kamera nezaměřila, neboť by takový záběr nepodpořil zmíněnou „*různorodost*“. Takto ale může televize předat divákovi informaci o tom, jak jsou tito lidé jiní, což však opět podporuje nemožnost diváka ztotožnit se s touto skupinou obyvatel. O čím dál barevnějším průvodu se také vyjadřuje jeden z organizátorů PP Petr Tomáš. Jeho slova podporuje i obrazová stránka reportáže, která zabírá další barevně a extravagantně oděné účastníky. V jednotlivých záběrech se pak občas v reflexní žluté vestě objeví příslušník policie, který na diváka může symbolicky působit, že celý průvod je pod kontrolou a nikomu tak nic nehrozí. Divák skrze přítomnost policie může mít také pocit, že je třeba policejního dohledu nad těmito osobami, aby neprovedly nějaký přestupek či snad dokonce nenarušily společenský heteronormativní řád. Racionální příslušník policie je pak v ostrém kontrastu s veselými a pokřikujícími účastníky průvodu.

V reportáži jsou také velmi často zabíráni účastníci, kteří jsou velmi spoře oděni, případně mají kostýmy, které evokují oděvy typické pro BDSM.⁹² Těchto účastníků je očividně pár, kolem nich jsou účastníci oblečeni obyčejně, ale úhel kamery navádí divákovu oko právě na extravagantní účastníky. Reportér také zmiňuje, že na PP je spousta zahraničních účastníků, což jako odborník na toto téma potvrzuje i spoluorganizátor PP. Následují krátké rozhovory se zahraničními účastníky, ve kterých tito účastníci PP chválí.

Prostor dostávají také odpůrci pochodu, po vizuální stránce pak především jejich protestní cedule, jako například „*Homosexualita nemá budoucnost.*“ V tomto tvrzení můžeme vidět dva významy – 1) že homosexualita bude vždy méněcenná a v heteronormativní společnosti nemá

---

⁹¹ Viz Příloha č. 16

⁹² BDSM jako specifické a netradiční sexuální praktiky často využívající speciální kostýmy.

šanci na existenci 2) stále je méně homosexuálů, kteří mají děti než těch, kteří děti nemají,⁹³ tedy ve smýšlení odpůrců homosexuálové nemohou zajistit další generace. Následuje krátký rozhovor s odpůrcem, který sděluje, že „*homosexualita není přirozená a je hnusná*“. Tato tvrzení ale dále nerozvádí argumenty podpůrnými argumenty, přestože v celé reportáži zastupuje odpůrce jen tento člověk. Můžeme se domnívat, že odpůrce tímto sdělením komentuje spíše sexuální stránku homosexuality. I proto, že je zvolen jen jeden zástupce odpůrců, což je v kontrastu s více osobami ze strany PP, které se v reportáži objevují, může mít divák pocit, že odpůrci jsou v menšině. Reportér se pak opět vrací k účastníkům PP a uzavírá reportáž informacemi o večerním programu. Zabírány jsou přitom velké hloučky účastníků civilně oděných.

Příloha č. 5: Sémiotická analýza Nova 2013⁹⁴

I v zarámování události moderátorkou televize Nova vidíme důraz na barevnost, a to prostřednictvím obrazovky za moderátorkou, kde je promítnutý obraz muže držícího barevnou duhovou vlajku. Barevná duhová vlajka je zde opět užita jako symbol LGBT. Účastníky pochodu také opět chybně označuje jen jako gaye a lesby, dále jejich přátele a sympatizanty. Již užití slova „*jejich*“ naznačuje jakousi distanci od této komunity a dělení na „*my a oni*“. Následuje nekomentovaná reportáž vyobrazující v polocelku či detailu účastníky pochodu, ovšem jen ty, kteří mají nějaký extravagantní kostým. Lidé v reportáži působí velmi přátelským dojmem, často se objímají, dávají si polibky či „*posílají*“ polibky na kameru. Tahle veselost až rozjívenost může ale na diváka působit lehkovážně, až moc rozverně a posilovat i jinakost těchto osob. Celou tuto část reportáže doprovází příjemná kytarová hudba navozující pohodu, která však není autentická, ale je až postprodukčně do reportáže přidána. V jedné ze scén je vidět, že zabíraná osoba, účastník pochodu v převleku, na kameru něco říká, nicméně zde chybí zvuk. Nelze určit, co osoba sděluje, nicméně tento způsob reprezentace, tedy reprezentace bez zvuku, svým způsobem působí jako cenzura. Zajímavé také je, že se v reportáži dvakrát objeví stejná scéna, a to záběr na muže v ženských šatech. Kamera tuto osobu zabírá zdola nahoru, což evokuje pohled heterosexuálního muže na ženu, tzv. male gaze.⁹⁵ Tímto způsobem je snímáný subjekt na podřadnější objekt.⁹⁶ Nova tímto způsobem divákovi zprostředkovává reportáž z pohledu heterosexuálního muže, což

---

⁹³ Tento fakt ale může být způsoben nevstřícností zákona vůči homoparentalitě (rodičovství leseb a gayů).

⁹⁴ Příloha č. 17

⁹⁵ Koncept male gaze odkazuje ke způsobu nazírání (například u filmu) prostřednictvím mužského pohledu (viz Laura Mulvey: *Visual Pleasure and Narrative Cinema*, 1975).

⁹⁶ Kritikou mocensky konstruované duality „*Já – objekt, Druhý – subjekt*“ se zabývala Beauvoir, a to v kontextu genderových rolí (viz Simone de Beauvoir: *Druhé pohlaví*, 1966).

koresponduje s Hartleyho tezí o zpravodajství jakožto reprezentaci světa perspektivou bílého heterosexuálního muže (Hartley, 1982). Zařazení dvakrát stejného záběru do reportáže může být výsledkem nepozornosti stříhače, ale také snahou o divákovy zapamatování vyobrazovaných jedinců s důrazem na jejich jinakost. Nekomentovanou reportáží dává televize divákovi možnost jakékoliv interpretace, avšak ta je prostřednictvím technických kódů, jako je zvolený úhel kamery a také prostřednictvím výběru záběrů s extravagantními účastníky usměrňována v preferované čtení. Po této nekomentované reportáži se vracíme do televizního studia, kde nás moderátorka odkáže na reportáž mapující průběh celého dne. V ní nám opět zprostředkovává záběry těch nejbarevnějších a nejextravagantnějších masek. Je zde i krátká anketa se třemi účastníky průvodu. Jedním z nich je Czeslaw Walek, což je ředitel PP, nicméně v reportáži jako ředitel průvodu uveden není. Není jasné, jestli Nova neví, o koho jde, nebo je neuvedení této informace záměrem. Nicméně vzhledem k faktu, že Czeslaw Walek festival v této době organizoval již potřetí, byla tato informace velmi snadno dohledatelná. Můžeme se tedy jen spekulovat, zda šlo o záměr či pouhé laxní zpracování reportáže. Dalším dotazovaným je postarší žena. Výběr této respondentky je možný z toho důvodu, že přestože by se od staršího ročníku očekával konzervativní názor, respondentka je pro mnohé překvapivě velmi tolerantní. Poměrně nešťastné je ale její tvrzení, že je pro každou „zvláštnost“, čímž potvrzuje médii stále vyzdvihovanou jinakost LGBT komunit. Třetím dotazovaným je pak muž s dítětem. Trochu zarážející je jeho zdůraznění, že je tu poprvé. Tato informace může vyznívat, že se za svou účast svým způsobem stydí a obává se, aby si reportérka nemyslela, že patří mezi LGBT. Uvádí na pravou míru, že má spoustu LGBT kamarádů, tak je přišel podpořit a také přišel „ze zvědavosti“. To zas podporuje „exotičnost“ a neobvyklost LGBT, nikoliv jejich normálnost.

V souvislosti se zmínkou vyššího počtu účastníků je také zmíněno větší množství policistů než minule. U diváka může tato zmínka vzbudit pocit, že vyšší počet policistů byl potřeba právě kvůli vyššímu počtu účastníků, tedy že ze strany účastníků se očekává nějaký problém. Velmi okrajově jsou zmíněni i odpůrci. Kamera stejně jako televize Prima zabírá ceduli „*Homosex. = cesta do pekla*“. O odpůrcích ale reportérka nic neřekne. Zmíněna je i účast Martina c. Putny, katolíka a historika, kterého nechtěl právě údajně kvůli loňskému transparentu⁹⁷ jmenovat

---

⁹⁷ Objevují se i spekulace, že nejmenování Putny profesorem je z důvodu homosexuální orientace, to však prezident Miloš Zeman odmítá: „Já plně respektuji právo na sexuální orientaci. Ale něco jiného je pochodovat v Praze s nápisem, cituji - katolické buzny zdraví Bátoru“ (Kopecký, 2013, více http://zpravy.idnes.cz/zeman-respektuje-putnovu-sexualni-orientaci-vadi-mu-jeho-stransparent-1n8-/domaci.aspx?c=A130520_124238_domaci_kop). Putna již dříve označil Zemana jako nedůvěryhodnou osobu.

profesorem současný prezident Miloš Zeman. Nova však tyto informace sděluje nepřesně, neboť transparent, který byl důvodem mnoha pří, byl Putnou použit už v roce 2011, tedy během prvního průvodu PP. Onen transparent nesl text „*katolické buzny zdraví Bátoru*“, což byla provokace velice netolerantního politika Bátoru, který s pochody LGBT výrazně nesouhlasí. Pro současný ročník ale Putna zvolil mírný transparent „*Všichni jsme děti Boží*“, čímž jasně dává najevo, že všichni lidé jsou si rovni. Reportérka také zmiňuje současný Putnův profesorský titul.

Následují poslední záběry na barevný průvod a účastníky v extravagantních růžových maskách, což reportérka podporuje slovy „*je jasné, že za rok Praha opět zružoví*.“ Reportérka zvolila slovo „*zružoví*“ záměrně, neboť růžová barva je jedním ze symbolů homosexuality. Toto označení však bohužel opět podtrhuje stereotyp o LGBT menšinách, konkrétněji o gay komunitě. Média často reprezentují gay muže jako femininní, což často podporují rekvizitami jako je růžové oblečení. Přitom nelze říci, že by v záběrech z PP převládala růžová barva, sám pochod je označován jako duhový, nikoliv růžový. Na posledním záběru je pak účastnice průvodu držící transparent „*Na pohlaví nezáleží*“, což může být jako poslání a uzavření celé reportáže s apelem, aby byli lidé tolerantnější.

Příloha č. 6: Sémiotická analýza ČT1 2013⁹⁸

Reportérka událost rámuje tvrzením, že na průvod kvůli možným konfliktům dohlížela policie. Toto tvrzení může u diváků o LGBT vypovídat jako o problematických a konfliktních, jako by bylo třeba dohlížet nad touto skupinou. Poté také dodává, že byl omezen kvůli průvodu provoz, tedy diváci si LGBT komunitu mohou skutečně spojovat jen s problémy a komplikacemi.

Realizaci reportáže ČT staví na příběhu, jehož hlavními hrdiny je gay pár. Reportérka tvrdí, že tento pár má „*důvod jít na pochod hrdosti více než ostatní*“, a to z toho důvodu, že jeden z páru propůjčil svou tvář propagačním plakátům Prague Pride. Toto tvrzení je však poměrně nelogické, neboť fakt, že je obličej jednoho aktéra z tohoto páru na propagačních materiálech implicitně neznačí, že jeho účast na akci je oprávněnější než kohokoliv jiného. Lze říci, že i tímto reportérka zlehčuje situaci, pokud si myslí, že poskytnutí tváře pro propagaci festivalu je oprávněnějším důvodem pro účast než kterékoli jiné důvody.

(ČT24, 2013 více <http://www.ceskatelevize.cz/ct24/archiv/1111182-milosovi-zemanovi-neverim-jedine-slovo-rika-martin-c-putna>)

⁹⁸ Viz Příloha č. 18

Následují záběry zabírající začátky pochodu. Přestože se v záběrech vyskytují barevně oblečení lidé, jsou v běžném oděvu a opravdu velmi výjimečně si lze v průvodu všimnout někoho extravagantně oblečeného. Kamera většinou zabírá celek, nejčastěji skupinky účastníků pochodu, vesměs se jedná o mladé lidi. Narace reportáže pokračuje i prostřednictvím krátké zповědi účastníka, proč je v průvodu. Ten sděluje: „*Hlavně bych chtěl dokázat tatínkovi, že jsem opravdu normální.*“ Jasným sdělením zde je, aby měla společnost pro tuto komunitu pochopení, neboť stejně jako většinová společnost ctí rodinu a přeje si s ní mít funkční vztahy. Zpovídaný chlapec je mladý a vypadá jako každý průměrný jedinec, tedy ztotožnění s ním může být snadné. Dalším zpovídaným je člověk patřící do většinové společnosti, tedy nečlen LGBT komunity. Lze jej tak chápat ze slov, která značí, že původním úmyslem nebylo přijet na tento pochod: „*Šli jsme na výlet, ale když to tady vidíme, tak se nám to líbí a jdeme se taky zúčastnit.*“ Zde tedy ČT1 divákovi předkládá fakt, že pochod má podporu nejen zcela logicky u LGBT lidí, ale také u těch, kterých se tato problematika netýká.

I ČT1 zmíní účast Martina C. Putny v průvodu a připomene „*loňský transparent, kvůli kterému jej údajně prezident nechtěl jmenovat profesorem*“. Opět zde nalézáme nesrovnalost v časovém určení, kdy měl Putna nést zmiňovaný transparent. Přitom například na internetu lze velmi snadno dohledat, že transparent „*Katolické buzny zdraví Bátoru*“ byl Putnou použit v roce 2011. Putna nyní v reportáži zdůrazňuje „*všichni jsme děti Boží. Všichni homosexuálové, heterosexuálové.*“ Pravdivost tohoto tvrzení podkládá faktem, že on sám je školený teolog a řadový křesťan a tedy by měl vědět, o čem mluví. Vyjmenováním homosexuálů i heterosexuálů pak demonstruje, že sexuální orientace nerozhoduje o tom, kdo je jaký člověk.

Zmíněni jsou také odpůrci pochodu a především jejich protestní transparenty, jako například obrázek ženy, muže a dítěte s popiskem „*Normální rodina*“, namalovaný červenou a modrou fixou na bílém papíře. Užití barvy, jež jsou zároveň barvami státní vlajky, pak mohou evokovat, symboliku národních hodnot. Další transparent pak říká „*Ne homodiktatuře*“. Užití takto významově silného a především neexistujícího slova v lidech vzbudí negativní pocity, neboť s diktaturou se pojí negativní konotace způsobené fašisty, každý má tendenci diktatuře se vzepřít a nesouhlasit s ní. Na protest proti PP se vydali i Mladí křesťanští demokraté. V záběru jsou pak s bannerem „*Rodina je základem společnosti a existence národa*“, čímž se snaží dát najevo, že lidé by se měli snažit chránit instituci rodiny, neboť nebude-li rodiny, nebude existovat ani národ. Rodina je zde samozřejmě v kontextu s křesťany myšlena tradiční konzervativní rodina – muž a žena. Tyto protesty měly podporu u Jiřího Čunka, senátora a člena strany KDU-ČSL, který podporuje slova na banneru: „*Já jsem přesvědčen, že rodina je, jak*

jsme se všichni učili, základem státu.“ Tímto apelem se snaží v lidech povzbudit myšlenku, že je všeobecně známo nahlížení na rodinu jako základ státu a není tak třeba o tom polemizovat a přít se, neboť jsme se tuto informaci všichni učili. Zároveň zde hovoří za celou společnost, nehovoří jen za sebe. Reportérka také zdůrazňuje, že Pochod pro rodinu⁹⁹, který organizují Mladí křesťané, byl naplánován tak, aby se s průvodem PP nesetkal. Z této informace se lze tedy domnívat, že Mladí křesťané nejsou radikální ani nijak konfliktní skupinou a jejich protest se odehrál v poklidu. Jakmile se reportérka zmiňuje o průvodu Prague Pride, doplňuje ji záběry především barevných vlajek, v jednom záběru tyto vlajky drží malé děti, které jsou rozesmáté. Účast dětí může vzbuzovat u diváků nesouhlas, že si někdo dovoluje brát děti na akci, která je dle slov odpůrců nemravná. Nicméně ČT1 zřejmě tímto výběrem chtěla naznačit, že děti jsou v této komunitě a na tomto průvodu šťastné, a tedy patří do LGBT rodin. Reportérka podotýká, že během průvodu LGBT došlo jen k menším protestům jednotlivců, což ilustruje záběrem na člověka křičícího „hanba“ a držícího v ruce karikaturu LGBT rodiny, kterou na svém webu zveřejnil Václav Klaus.¹⁰⁰ Zmínění těchto odpůrců jako pár jednotlivců ale může divákovi konotovat většinový souhlas s touto akcí.

Reportérka podotýká, že většina lidí se dobře baví. Následuje záběr na muže, zřejmě gaye, kteří volají „*Hledáme náhradní matku*“. Ač hledání náhradní matky mohou tito muži myslet vážně, reportérčino předešlé tvrzení, že se většina lidí dobře baví, může v souvislosti s tímto výjevem působit tak, že si dotyční dělají jen legraci, a tedy může být zlehčována skutečná problematika adopce dítěte homosexuálními páry. V reportáži je dán také prostor Czeslawu Walekovi, označenému jako organizátor akce, mnohem lepší by však bylo označit jej jako ředitele akce. Ten sám přiznává, že 1. ročník vyvolal trochu odpor, nicméně nyní se jedná o tradici. Reportérka pak také zmiňuje, jak bude průvod pokračovat, během této promluvy je ukázán jeden z prvních extravagantnějších kostýmů. Zmiňuje také fakt, že s letošním ročníkem se žádné politické protesty, na rozdíl od těch minulých, nepojí. To podporuje informace, že zatímco s minulými ročníky tehdy současný prezident Václav Klaus nesouhlasil, k tomuto ročníku se nynější prezident Miloš Zeman nevyjádřil. Vzhledem k tomu, že hlava státu průvodu

---

⁹⁹ Pochod pro rodinu je akce pořádaná v reakci na průvody Prague Pride, poukazující na údajné nedostatečné hájení zájmů tradiční rodiny a ztrátu významu slova rodina jako hodnotového pojmu ve společnosti. Dle Mladých křesťanských demokratů zájmy většinové tradiční rodiny nehájí nikdo. (Mladí křesťanští demokraté, 2014, více <http://www.mladikd.cz/vize.php>)

¹⁰⁰ Exprezident Václav Klaus na svém webu zveřejnil před pochodem Prague Pride 2013 karikaturu s homosexuálními rodinami. Děvčátko se na ní ptá, který z jejich dvou otců je jeho matka. Podobně se dotazuje kreslený syn páru lesbických matek, který z nich je jeho otec. Tímto způsobem Klaus však reprodukuje stereotypy spojenými s tradičním chápáním rodiny. Václav Klaus také v roce 2006 vetoval zákon o registrovaném partnerství a není zastáncem adopce dětí LGBT rodinami.

výrazně neodporovala, mohou se diváci domnívat o jeho toleranci průvodu. Reportáž je pak uzavřena polibkem ústředních postav z prvních vteřin záběrů reportáže, což dotváří naraci této reportáže, polibek si lze vyložit jako „*happy end*“, tečku za celým dnem, který proběhl v poklidu.

Následně se navracíme zpět do studia. Moderátorka reportáž ještě uzavírá informacemi, že Česko patří k nejtolerantnějším zemím v Evropě. Hned v prvním záběru je na obrazovce za moderátorkou veliký nápis „*Tolerance vůči homosexuálům*“. Přestože má titulek funkci uvést následující téma, může na diváka působit agitačně, obdobně jako transparent vybízející k toleranci. Moderátorka uvádí i zdroj těchto informací, agenturu Evropské unie pro základní práva. Její slova pak doprovází obrazová část – graf vyobrazující přesně ty údaje, které sama říká. Tímto vizuálním i slovním zprostředkováním téhož lze docílit lepšího divákového zapamatování. Moderátorka také hovoří o tajení orientace homosexuály či o jejich diskriminaci v zaměstnání. Přestože to moderátorka explicitně nesděljuje, z kontextu vyplývá, že svou orientaci tají právě z obav diskriminace. Následně moderátorka uvádí tematicky navazující reportáž o problematice adopce dětí homosexuály. Do kontrastu zde dává fakt, že přestože už 7 let gayové a lesby smějí uzavírat registrovaná partnerství a po právní stránce se jedná o obdobu manželství, adoptovat či osvojovat děti stále nemohou. Následující reportáž je opět realizována prostřednictvím příběhu o gay páru, který se stal prvním registrovaným párem v České republice. Následně reportérka hovoří o současném počtu registrovaných, což podporuje grafem. Na pozadí grafu je obrázek detailu pevně se držících rukou dvou mužů, což může asociovat stálost takového svazku. To je zřejmě i preferovaným čtením, neboť sama reportérka posléze zmiňuje stále větší toleranci, přičemž se ve svém tvrzení opět opírá o čísla, u nichž však neuvádí zdroj. Zřejmě kvůli důvěryhodnosti tohoto tvrzení v reportáži hovoří i sociolog a člen výkonné rady hnutí PROUD Zdeněk Sloboda a slova reportérky potvrzuje. Reportérka posléze znovu připomíná, že i po 7 letech spolu tyto páry nemohou mít oficiálně děti. Zopakování této informace lze vyložit jako podiv nad stávající situací, tedy že ani po 7 letech od významného kroku jako je registrované partnerství se směřování v problematice LGBT nikam neposunulo a apel na změnu. Slova jsou podpořena obrazovou částí, kde jsou promítnuty archivní záběry ze „*svatby*“ dříve zmíněného prvního registrovaného páru. V jednom záběru jsou například vidět prstýnky, které konotují, že tato „*svatba*“ je jako jakákoliv jiná. Reportérka následně hovoří, že v Česku fungují i tak homosexuální rodiny. V souvislosti s předchozím tvrzením, že oficiálně toto není možné lze vyvodit, že tyto rodiny fungují neoficiální cestou. Následně je v reportáži představen druhý příběh týkající se lesbické

rodiny. Během představování jsou voleny záběry zachycující tuto rodinu u běžných aktivit. Tímto způsobem se lze s reprezentovanými ženami ztotožnit, neboť působí jako jakákoliv jiná heterosexuální rodina. Detailně jsou zabírány i děti, které vypadají šťastně. Tento výjev tedy navozuje příjemné pocity a divák může nabývat dojmu, že taková rodina je v naprostém pořádku a měla by mít možnost fungovat oficiálně. Reportérka pak předkládá informaci, že zatímco v každodenním životě fungují jako běžná rodina, v právním smyslu je matkou vždy jen biologická rodička. Ženy následně reportérce sdělují, jakým problémům musí čelit právě kvůli nemožnosti osvojení si partnerčina dítěte. Divák na základě obrazu s ženami soucítí, neboť vidí, že se o děti vzorně starají a mohou být i lepší rodinou, než některý heterosexuální pár. Reportérka pak ještě zdůrazňuje, že kvůli zmíněným problémům chtějí možnost osvojení dítěte z druhého páru, čili mezi řádky sděluje, že společnost nemá důvod myslet si, že by chtěli adoptovat dítě z dětského domova. K tomuto se vyjadřuje i dětská psychologka, která zastává názor: *„Pokud to dítě se tam cítí dobře a je to stabilní pár, musí ten pár být opravdu stabilní, tak je to určitě lepší, než když vychovává to dítě jeden rodič a druhý mu dělá nějaký zmatek.“* Klade veliký důraz na slovo „*stabilní*“, což může u diváka navodit pocit, že sama nevěří ve stabilitu homosexuálního páru. Tímto i utvrzuje diváka ve stereotypním nahlížení na homosexualitu jakožto spojenou s promiskuitním chováním.

K vyjádření názoru dostal prostor odpůrce adopce dětí homosexuály Michal Semín ze sdružení D.O.S.T., čímž chce zřejmě Česká televize naplnit požadavek plurality názorů, kterou má jakožto veřejnoprávní médium poskytovat. Výběr Semína je však diskutabilní, neboť tato osoba je známá svými netolerantními názory, avšak nejedná se o žádného odborníka, který by mohl určit, co je pro dítě nejlepší. Semín argumentuje tím, že dítěti v homosexuální rodině musí nutně něco podstatného scházet, z kontextu vyplývá, že má na mysli mužský či ženský vzor. Tento argument je však velice stereotypní a nepodložený. O dětech v takových domácnostech se vyjadřuje, že jsou „*nuceny*“ v takové domácnosti vyrůstat. Volba tohoto slova je záměrně taková, aby budila negativní konotace a podpořila jeho nelibost. Ovšem lze říci, že i děti v heterosexuálních rodinách jsou nuceny v takových rodinách vyrůstat, mnohdy v rodinách, které pro to dítě nejsou vhodné. Semínův argument je navíc poměrně zbytečný, neboť osvojovat dítě si homosexuálové teoreticky mohou, paradoxně nemohou jen ti, kteří jsou registrovaní. Reportérka také zmiňuje navrhovanou novelu zákona o registrovaném partnerství, která by osvojení umožňovala, zároveň ale dodává, že se již nestačí projednat. Jaké jsou k tomu důvody, však již zmíněno není.

Jako „*vzduchoprázdno*“ pak reportérka označuje právní mezeru, která nutí tyto rodiny fungovat v ne zcela uzákoněné rodině. Sděluje tak, že tyto podmínky jsou nepřijatelné, neboť ve vzduchoprázdnu, tedy nikde, nemůže nikdo komfortně fungovat. Jedná se tedy o metaforu nezařaditelnosti takové rodiny. Uzavření reportáže podtrhuje ironii celé situace: zatímco reportérka sděluje, že registrované rodiny si nemohou osvojovat partnerovo dítě, kamera snímá spokojenou rodinu hrající si s dětmi. Divák si zde skrze toto sdělení může sám uvědomit, že tento zákon je svým způsobem diskriminační, neboť rodina se chová spořádaně a podmínky k dobré výchově dítěte tak splňuje.

Příloha č. 7: Sémiotická analýza Prima 2014¹⁰¹

Reportérka událost označí jako festival gayů, leseb, bisexuálů a transsexuálů (LGBT), což je poprvé ze všech televizních stanic. Druhý moderátor zmiňuje i odpůrce, tedy rámuje událost jako stále kontroverzní a společensky ne zcela přijatou. Zmiňuje také, že několik agresivních protestujících policie zadržela, a to s velikým důrazem na slovo „*agresivní*“, což konotuje závažnost situace a konflikt větších rozměrů. Lze říci, že tímto označením moderátor vytvořil binární opozici „*zlí odpůrci*“ versus „*mírumilovní LGBT*“. Následuje 10 vteřin nekomentovaných záběrů průvodu, kde slyšíme autentickou hudbu hrající přímo na místě a všeobecné veselí a radost, což je opět v ostrém kontrastu s předešlou zmínkou agresivních odpůrců a posiluje tak binární opozici dobro a zlo. Tyto nekomentované záběry opět ukazují ty nejextravagantnější kostýmy a jiné barevné rekvizity jako balonky či alegorické vozy. Následně po těchto 10 vteřinách, kdy je podvědomě divák vybízen k tomu, aby si udělal o akci vlastní představu, reportér redukuje divákovu možnou interpretaci vlastním komentářem akce a nabízí tak preferovanou verzi interpretace: „*Hudba, tanec, duhové vlaječky a mnohdy jen těžko uvěřitelné kostýmy.*“ Během části výpovědi o těžko uvěřitelných kostýmech pak kamera zabírá ženu, která má velmi hluboký výstřih a téměř jí vidíme obnažená ňadra. Záběr je veden tak, že kamera nejprve zabere detailně tento výstřih a až poté se oddálí. Divákovo oko je tedy vedeno kamerou, která mu tímto způsobem sděluje, co ze záběru je důležité, zatímco komentář divákovi sděluje, co si o tomto záběru myslet. Důležitost vybraného výjevu je pak podpořena rozostřením okolí této ženy. Způsob tohoto záběru kamery lze rozklíčovat jako z pohledu heterosexuálního muže, opět je tedy na místě zmínit koncept *male gaze* i Hartleyho tezi o zpravodajství, které je vedeno optikou bílého heterosexuálního muže. O pár vteřin později kamera zabírá nahou dívku s přelepenými primárními a sekundárními pohlavními znaky. Lze se domnívat, že tento záběr by byl zabírán déle, nicméně do obrazu nečekaně vstoupí jiný

---

¹⁰¹ Viz Příloha č. 16

účastník průvodu, již oblečený. Záběr kamery opět evokuje, že kamera je vedena právě z heterosexuálního mužského pohledu. Tyto typy záběrů, zaměřené na sexualitu, pak v divácích opět mohou podporovat stereotypní smýšlení o LGBT, a to s důrazem na jejich fyzické projevy a také možné mravní pohoršování veřejnosti. V jiném záběru je pak zabírán polibek dvou mužů, čímž je podpořeno preferované čtení z předchozích záběrů opět s důrazem na fyzické projevy LGBT.

Reportér také zmíní odpůrce pochodu. Kamera přitom zabírá část protestní řeči jednoho z odpůrců, stejně tak slyšíme autentický komentář: „*aby strkal svoje přirození do řitního otvoru jiného muže, jiného samce.*“ Je otázkou, proč televize zvolila právě tento úryvek z proslovu vedeného odpůrcem, je očividně zcela vytrhnut z kontextu. Můžeme se domnívat, že Prima jej zvolila kvůli kontroverzi. Nicméně zrovna tato část protestního monologu opět redukuje homosexualitu na fyzické sexuální projevy, což je zřejmě i účelem sdělení ze strany odpůrce. Z tohoto sdělení můžeme také vyčíst, že zdůrazněním pohlavního styku mezi samci dává najevo nepřirozenost takové situace, a tedy svůj nesouhlas. Reportér také dodává, že odpůrců byla výrazná menšina, která ale uspořádala vlastní pochod. Zároveň říká, že podle odpůrců „*česká společnost dostatečně nehájí zájmy tradiční rodiny*“. Toto tvrzení může v divácích vzbuzovat potenciální paniku, že je rodina, která je dle mnohých základem státu, ohrožena. Vzhledem ke zmíněným obavám ze strany odpůrců je pak zřejmé, že oni hodnoty tradiční rodiny naopak ctí. Divák tedy může nabýt dojmu, že odpůrci jsou ti kladní, kteří si jen nepřejí zánik tradiční rodiny. Tato slova dokreslují záběry na monument sv. Václava jakožto symbol českého národa, kde mají tito odpůrci místo setkání, divák se tedy může domnívat, že tato skupina navíc ctí český národ a jde mu o jeho dobro.

Redaktor poté doplňuje informace o průvodu, záběry odpůrců střídají další velmi barevné záběry zabírající účastníky v kostýmech, tančící a veselé, svým způsobem až bezstarostné, což může značit i značnou nezodpovědnost v kontrastu s konzervativními racionálními odpůrci ctícími tradiční rodinu. Zmíněna je i informace o přítomnosti policistů, kteří akci hlídali právě kvůli očekávanému konfliktu mezi odpůrci a účastníky PP. Policejní zákrok pak zmiňuje v souvislosti se skupinkou lidí, která si „*sedla doprostřed průvodu a odmítala odejít*“. Z této formulace zcela jasně nevyplývá, zda se jednalo o skupinku účastníků průvodu PP nebo o odpůrce, případně mohlo jít o narušitele průvodu odpůrců, nicméně z jiných médií

se dozvídáme, že se jednalo o narušitele průvodu PP.¹⁰² Ze strany Primy by tedy bylo vhodné tuto informaci lépe formulovat, aby nedošlo k omylům.

Následuje krátká anketa se třemi účastníky průvodu PP – všichni tito dotazovaní jsou oděni do extravagantních kostýmů. Jeden z dotazovaných byl již v reportáži z předchozího roku. Výběr tohoto respondenta je zřejmě z důvodu, že má výrazný růžový kostým, což mediální pracovníky jistě zaujalo, neboť to posiluje společensky známý stereotyp o gayích nosících růžovou barvu, a tedy se z tohoto muže stává jakýsi archetyp femininního homosexuála. Jiný respondent pak sděluje „*(Prague) Pride spojuje nejenom světy, ale i národy.*“ Zde vidíme užití metafory slova „světy“, které lze rozklíčovat ve smyslu svět většinové společnosti a svět LGBT. Prague Pride je spojuje právě průvodem, ve kterém nejsou jen LGBT, ale i podporovatelé z většinové heterosexuální společnosti. Druhou částí věty pak tato osoba odkazuje ke globálnímu působení této akce, neboť sem přijíždí cizinci z celého světa. Tímto je zdůrazněna i potřebnost takové akce, kde si jsou zároveň všichni rovni.

Celá reportáž je uzavřena obrazem, ve kterém je zabírána skupinka tří mužů oděných v lascivních BDSM oděvech. Kamera je zabírá ve středové kompozici a z pohledu, což evokuje potenciální moc a sílu této skupinky. Svým způsobem může tato scéna v konzervativně smýšlejících lidech vyvolávat až strach či pocit ohrožení stejně jako ohrožení konzervativních hodnot jako je tradiční rodina.

Příloha č. 8: Sémiotická analýza Nova 2014¹⁰³

Moderátorka ve studiu o akci informuje v souvislosti s vysokým počtem účastníků. Dodává, že na pochod účastníci vyrazili v doprovodu policistů. Neříká však důvod doprovodu policistů, což vyznívá jako by účastníci pochodu byli pro společnost nebezpeční či se očekával z jejich strany konflikt. Zmiňuje i účastníky akce s kočárky, kteří přišli kvůli podpoře novely zákona o registrovaném partnerství. Až po této informaci se zmiňuje o odpůrcích, tedy toto utřídění informací skutečně podporuje fakt, že policisté byli na místě zapotřebí kvůli účastníkům PP, ne kvůli odpůrcům.

Následně je reportáž založena na příběhu lesbického páru. Poměrně persvazivně působí záběry ukazující starostlivé matky starající se o dítě. Děj se odehrává na dětském hřišti, zřejmě v okolí bydliště těchto žen. Divák může mít z těchto záběrů pocit, že se jedná o mimořádně slušnou rodinu, které jde jen o dobro vlastních dětí, a tedy nechápe, proč by neměly mít právo

---

¹⁰² Podrobnosti například zde: <http://www.novinky.cz/domaci/345161-skupina-odpurcu-gayu-narusila-jejich-pochod-policiste-je-odtahli-pryc.html>

¹⁰³ Viz Příloha č. 17

na osvojení dítěte své partnerky. Kontrastní jsou k těmto záběrům slova „*Šárka, Tereza a Jáchym. Podle zákona v podstatě cizí lidé, ve skutečnosti spolu žijí už 4,5 roku.*“ Tento kontrast, kdy divák vidí pečlivě dobře se starající matky, zároveň mu ale reportérka sděluje, že dle zákona se jedná o cizí lidi, pak vzbuzuje pocit zmatení a také soucitu s ženami. Reportérka dále pokračuje v příběhu, kdy objasňuje situaci těchto konkrétních dvou žen s tím, že obě ženy se o dítě starají stejnou měrou, ovšem jeho nebiologická matka na něj nemá žádná práva. Následuje reportáž z průvodu, kde jsou i výše zmíněné ženy s kočárkem a spoustou dalších účastníků. Spojovacím prvkem těchto účastníků jsou modrá trička s nápisem „*Různé rodiny, stejná práva*“, která jsou typická pro hnutí PROUD.¹⁰⁴ Vzhledem k záběrům kočárků a účasti žen z přechodí části reportáže se lze domnívat, že těmto účastníkům pochodu jde hlavně o možnost adopce dětí.

Následuje reportáž z průvodu, kde jsou zabíráni lidé v extravagantních kostýmech, což reportérka komentuje slovy: „*A (průvod) hýřil barvami, občas šlo až o bizarní podívanou.*“ Následuje záběr dvojice, zřejmě ženy a muže, kdy žena projevuje dominanci a držíc muže provazem jej donutí kleknout si na zem. I ostatní záběry zabírají velmi extravagantní a barevné kostýmy, případně kostýmy typické pro pornografický průmysl. Kvůli těmto extravagantním až bizarním projevům pak může mít divák pocit, že LGBT lidé by rozhodně neměli mít právo adoptovat děti, což je zřejmě preferované čtení, neboť posléze se i reportérka zmíněného lesbického páru ptá: „*Nemyslíte si, že právě takovýto typ průvodu by mohl poškodit tu vaši myšlenku?*“, čili ptá se přesně na to, na co by se zeptal i divák. Pár samozřejmě oponuje s tím, že právě proto jsou tady, aby tuto myšlenku vyvrátily a ukázaly, že jsou úplně normální.

Reportérka také zmiňuje přítomnost odpůrců. Ihned prvním záběrem je socha sv. Václava, což je nejen místo srazu odpůrců, ale také místo začátku pochodu PP. Záběry poté směřují na protestní cedule, kde je například napsáno: „*Ne adoptivním právům deviantů a destrukci společnosti*“, tedy opět je ústředním argumentem strach z úpadku národa, pokud by byla homosexuálům povolena adopce dětí. Zmíněna je i informace ohledně policie, která musela řešit 15 přestupků, což je podpořeno obrazem policistů, kteří jsou zabíráni ihned vedle účastníků PP, neboť vidíme duhové vlajky jakožto symbol LGBT. Konotací tedy může být nutný dohled policistů nad účastníky PP a ne nad odpůrci. Následuje krátká anketa s dvěma

---

¹⁰⁴ PROUD je platforma pro rovnoprávnost, uznání a diverzitu. Mezi dlouhodobé cíle PROUDu patří například zlegalizování adopce biologického potomka partnera či partnerky a legalizace individuálních i společných adopcí stejnopohlavních párů v registrovaném partnerství. (PROUD, 2014)

odpůrci, kdy se reportérka ptá, jestli by měly stejnopohlavní páry vychovávat děti. První odpověď je jen „Ne“ bez dalších zdůvodnění, druhý dotazovaný argumentuje stereotypním argumentem o potřebě mužského a ženského vzoru u dětí. Aby nedošlo k záměně dotazovaných osob s běžnými obyvateli Prahy, je zde umístěn i titulček, že se jedná o odpůrce. V následujícím záběru reaguje jedna z lesbických matek právě na argument o chybějícím vzoru u dítěte ve smyslu, že jejich dítě kolem sebe má strejdy a tudíž mu žádný vzor nechybí.

K tématu se vyjadřuje i odborník – psycholog Jeroným Klimeš¹⁰⁵, který je zároveň římskokatolický křesťan. Ten sděluje, že je poměrně problematické určit dopředu, zda bude daný homosexuální pár vhodným rodičem, neboť „*problém s homosexuály, zejména tedy s muži, je ten, že oni jsou mnohem víc promiskuitní.*“ Jeho výpověď je ale poměrně zaujatá, neboť svými názory spadá k odpůrcům. V květnu 2014, tedy čtvrt roku před pochodem byl organizací PROUD oceněn duhovou anticeňou za dlouhodobé neprofesionální a neetické šíření nesnášenlivosti vůči gayům, lesbám a rodičům stejného pohlaví a tvrdí, že „*gayové jsou mužská promiskuita puštěná z řetězu ženského lpění na věrnosti*“ (Vacek, 2014). Nekritičtí a souvislostí neznalí diváci pak mohou mít pocit, že vzhledem k faktu, že se o promiskuitě homosexuálů vyjadřuje odborník, bude tato informace jediná správná a pravdivá. Klimeš je zároveň jediným odborníkem v této reportáži, tedy není zde nabídnuta pluralita názorů mezi odborníky. Během Klimešova komentáře jsou pak promítány záběry zachycující členy PROUDu, soudě dle modrých triček, při přípravách na průvod a ve společnosti malých dětí.

Následují opět záběry z průvodu s duhovými vlajkami a tancujícími lidmi, reportérka zmiňuje novelu zákona o registrovaném partnerství, jež práva homosexuálů upravuje. Během záběrů z průvodu zachycujících LGBT páry s dětmi a členy hnutí PROUD je vysílán telefonický rozhovor s Radkou Maxovou, poslankyní a hlavní předkladatelkou této novely. Ta zmiňuje problém, který by u dětí z homosexuálních rodin nastal, kdyby se něco stalo jejich biologickému rodiči. Vzhledem k tomu, že v obrazové části reportáže vidíme homosexuály, kteří mají děti, víme, že tato obava je reálná, a tedy je třeba ji řešit. Poslední záběry pak ukazují účastníka průvodu a pravděpodobně homosexuála s růžovou parukou a růžovým boa kolem krku. Že je tento člověk zvláštní či odlišný může evokovat i zvolený úhel kamery, který je šikmo nakloněný. Během těchto záběrů reportérka reportáž uzavírá slovy „*Jestli má novela šanci na úspěch se ukáže v říjnu, kdy se o ní bude jednat.*“ Z této věty lze usoudit reportérčino

---

¹⁰⁵ Gay magazínem Lui je Jeroným Klimeš označen jako jedna ze tří nejvíce homofobních osobností České republiky. (Vacek, 2014, více <http://www.lui.cz/co-se-deje/item/3862-seznamte-se-se-tremi-nejvetsimi-homofoby-v-ceske-spolecnosti-klimes-semin-a-hajek-osobnosti-ktere-maji-potrebu-sve-negativni-postoje-sdilet-s-okolim>)

zapochybování nad šancí na úspěch podpořenou obrazem extravagantně oděného účastníka. To konotuje, že šance na úspěch je menší právě kvůli těmto extravagantním účastníkům pochodu.

Divákům jsou tedy v této reportáži představeny dvě skupiny LGBT komunit – jedni jsou ti extravagantní, bavící se, veselí a bezstarostní, druhé skupině pak jde o rodičovská práva a právě o dobro dětí a vlastní rodiny. Vidíme zde kontrast, že zatímco první skupina se prezentuje jako jiná, druhá skupina chce být naopak vnímána stejně jako každý člen většinové společnosti. Tato reprezentace může divákům pomoci překonat stereotyp o existenci jednoho typu LGBT, a to ten první zmíněný, extravagantní.

Důležitým prvkem celé reportáže je také grafika. Do levého dolního rohu byl umístěn titulek „*Průvod až 17 000 lidí zaplavil ulice Prahy.*“ Slovo „*zaplavit*“ se v souvislosti s menšinami užívá velmi často. Nese velmi negativní konotace spojované s přírodními katastrofami. Evokuje také pocit, že se jednalo o opravdu vysoký počet lidí, přestože počet se rovná zhruba 1,5 % počtu obyvatel Prahy. Pokud je něco zaplaveno, bývá to často zničeno. V divákovi tímto způsobem může být vzbuzen pocit strachu a ohrožení, což může vést k morální panice¹⁰⁶. Tento prvek diváka provází po celou dobu vysílání reportáže, takže konotovanou hrozbu má po celou dobu na očích.

Příloha č. 9: Sémiotická analýza ČT1 2014¹⁰⁷

Moderátor festival redukuje na festival gayů a leseb, přestože je takové zjednodušení k faktu, že se jedná o LGBT průvod, nevhodné. Zmiňuje také zadržení 15 odpůrců, kteří se snažili narušit ohlášený pochod. Na obrazovce za moderátorem je pak promítnut obraz ženy a muže v duhových parukách jakožto symbolické znázornění LGBT.

Začátek reportáže připomíná dokumentární žánr, neboť kamera snímá skupinu chlapců připravujících se na karnevalový průvod v jednom z pražských barů observačním mechanismem „*fly on the wall*“¹⁰⁸, což evokuje dojem autenticity, věrohodnosti, zprostředkování „*zkušenosti svědka*“ divákovi, snaha o exkluzivní zprostředkování autentického LGBT světa, do kterého se běžný člověk nedostane. Reportérka do děje nikterak

---

¹⁰⁶ Morální panika je sdělovacími prostředky vyvolaný stav veřejného znepokojení nad určitými jevy, přičemž tento stav znepokojení bývá vyšší, než by bylo úměrné danému jevu, případně tohoto znepokojení není vůbec třeba, neboť panika je vyvolána záměrně či neopodstatněně. (Cohen, 1972, s. 9)

¹⁰⁷ Viz Příloha č. 18

¹⁰⁸ Metafora „*mouchy na stěně*“ evokuje neviditelnou pozici dokumentaristy, který vidí vše z probíhající akce, ale zůstává neviditelný všem jednajícím sociálním aktérům. Tradice byla založena v dokumentu 60. let. (Korda, 2013, s. 15)

nezasahuje, její komentář je v reportáži přidán až postprodukčně. Následně se kamera s aktéry z předchozích záběrů přesouvá na Václavské náměstí, od kterého vyrazí na průvod. Průvod je zachycen z větší dálky, vepředu ale stále vidíme chlapce z předchozích záběrů. Reportérka také zmíní účast Martina Kámena, což je český fotograf. Jeho profesi však nezmíní. V průvodu Česká televize prezentuje všedně oblečené účastníky, některé barevněji, nevidíme zde ale mimořádně extravagantní oděvy. Reportérka zmiňuje, že ruku v ruce s gayi a lesbami šli i heterosexuálové a rodiny. Pojem „*ruku v ruce*“ vyjadřuje vzájemnou provázanost dvou jevů, čili tímto reportérka sděluje podporu a souhlas s průvodem ze strany heterosexuálů, kteří průvod absolvují. Rodinami zde mohou být myšleny jak LGBT rodiny, tak i heterosexuální, což může značit, že ani tradiční rodiny nemají s LGBT problém. Účast ze strany dětí pak možná může některé diváky pobuřovat, na druhou stranu LGBT komunita není v pojetí ČT prezentována nijak obskurně.

Zmíněna je také podpora ze strany Afroameričana Ralpha Chaberta. Přestože se nejedná o homosexuála, pomáhá ve firmách se zaměstnáním menšin. Proto je zřejmě zvolena jeho účast v reportáži jakožto účast experta na problematiku menšin. Reportérka navíc dodává, že on sám jako Afroameričan zažil vyloučení mnohokrát. Během tohoto komentáře jsou promítány záběry na transparenty účastníků PP. Zajímavý je text nápisu „*Prague Pride je boží*“, kdy slovo „*boží*“ bývá ve slovníku mladých užíváno ve smyslu „*skvělý*“. Zároveň ale může být tento transparent provokací, neboť užití slova „*Bůh*“ ve spojení s Prague Pride může být především pro křesťany, jejichž účast je během průvodu každoroční, rouhavé. Chabert také zdůrazňuje důležitost festivalu jako je Prague Pride z toho důvodu, že v některých zemích není úplně bezpečné být LGBT. Přestože nezmíní žádnou konkrétní zemi, divákovi je prostřednictvím záběru cedule z průvodu, na které je vyobrazený Putin v duhových barvách sděleno, že Rusko patří k zemím, kde je nebezpečné být LGBT.¹⁰⁹

Reportáž se vrací opět k Martinu Kámenovi, podle kterého se vnímání homosexuálů ve společnosti zlepšuje. Dozvídáme se také, že se angažuje v nadaci Art for Life, která pomáhá v osvětě HIV a AIDS. Sám nakonec ještě jednou potvrzuje, že i v menším městě, jako jsou Budějovice, už se v současnosti setkává s tolerancí a pochopením, přestože před 15 lety byla právě netolerance důvod, proč z Budějovic odešel.

---

¹⁰⁹ 15. června 2013 byl schválen Ruský zákon proti LGBT propagandě. Jedná se o novelu vytvořenou „*za účelem ochrany dětí a mládeže před informacemi potírajícími tradiční rodinné hodnoty*“. Přijetí zákona se setkalo s mezinárodní kritikou, stejně tak se zvýšil nárůst útoků na LGBT menšiny. (The Guardian, 2013, více <http://www.theguardian.com/world/2013/jun/30/russia-passes-anti-gay-law>)

Prostor dostávají také odpůrci pochodu. Stejně jako u předchozích reportáží je také zabírána socha sv. Václava. Kamera poté zabírá cedule odpůrců, jedna z nich například nese text „*Stop homosexualismu*“, což opět odkazuje k pojmu Václava Klause a konotuje to skrze koncovku „*ismus*“ ideologii. Snímány jsou menší skupinky odpůrců v polocelku, většinou jim vidíme do obličeje. Prostřihy záběrů odpůrců střídá záběr aktivistů se symboly LGBT kteří říkají „*Nejsme žádní devianti*“¹¹⁰. Záběry odpůrců jsou i kvůli své nebarevnosti oděvů v ostré binární opozici vůči barevnosti účastníků PP, což konotuje konzervativní hodnoty odpůrců oproti svobodomyšlnosti účastníků PP. Jeden z odpůrců hlásá heslo „*Kdo nemá syna, nemá život*“, čímž intertextuálně odkazuje k Bibli.¹¹¹ Významem pak je „*bud' uznám, že Ježíš je synem Božím, nebo nemám život věčný*“¹¹². Jinými slovy kdo nevěří v Boha, nemá právo na život. Zde odpůrci pracují se stereotypy, že LGBT nemohou být věřící, přestože se víra v Boha s takovou identitou zcela nevyklučuje a že homosexualita je hřích.

Reportérem je zmíněn také Pochod pro rodinu Mladých křesťanských demokratů. Ti jsou na záběrech v doprovodu policistů, což konotuje očekávaný konflikt. Mladí křesťanští demokraté údajně nemíří proti Prague Pride, dle nich ale zájmy rodin nikdo pořádně nehájí. O tomto problému se vyjadřuje Pavel Bělobrádek, vicepremiér a předseda strany KDU-ČSL. Ten tvrdí, že manželství a rodina by měli mít exkluzivitu. Sám se v roce 2013 v jiných médiích vyjádřil, že je proti adopci dětí homosexuály: „*Na prvním místě musí být právo dítěte na otce a matku.*“ Bělobrádek tedy drží značně konzervativní hodnoty, přičemž má stereotypní argumenty, že dítě musí mít otce a matku. Za tradiční rodinu se také sloužila mše. Kamera zabírá prostory kostela svatého Jiljí na Starém Městě. Tyto prostory i atmosféra kostela pak konotují správnost křesťanských a konzervativních hodnot.

Nakonec reportérka vede krátký rozhovor s Czeslawem Walekem, ředitelem Prague Pride. Ten tvrdí, že v současnosti nejsou negativní reakce proti LGBT a Prague Pride vyostřené. Toto tvrzení ale reportérka zpochybňuje a reportáž uzavírá obrazovým i mluveným sdělením o protestu fanoušků fotbalové Sparty na stadionu na Letné,¹¹³ o jehož závažnosti se prý klub zatím nechtěl vyjádřit. Posledním záběrem pak je detail držících se pravděpodobně ženských rukou, což svou smířlivostí a láskou kontrastuje s nenávistí odpůrců ze Sparty. Zároveň tento

---

¹¹⁰ „*Nejsme žádní devianti*“ je zřejmě reakce na označení LGBT jako devianty vicekancléřem Petrem Hájkem v roce 2011.

¹¹¹ Doslovně se v Bibli píše: „*Kdo má Syna, má život; kdo nemá Syna Božího, nemá život.*“ (Janův 5:12)

¹¹² Apoštolská církev, 2014, více <http://apostolskacirkev.cz/ostatni-nabozenstvi/jezis-neni-synem-boha-islam>

¹¹³ Tato kauza se stala den před pochodem Prague Pride. Fotbaloví fanoušci Sparty drželi v hledišti plachtu s nápisem „*Tři barvy stačí, drahoušku*“. Dále drželi plachtu, která zobrazovala piktogram pohlavního aktu mezi dvěma muži. Tři barvy jsou pak odkazem k oficiálním třem barvám spartánské vlajky.

obraz může být symbolem pro pevnost a odhodlanost LGBT projevit svá práva, nevzdání boje za svá práva i jako vzkaz ostatním z této menšiny, ať se nenechají zastrašit.

Poté se vracíme zpět do studia, kde moderátor hovoří o tolerantnosti českého národa vůči LGBT. To demonstruje pomocí grafu, jehož data pochází z výzkumu CVVM.¹¹⁴ Sděluje, že drtivá většina oslovených souhlasí s právem osob stejného pohlaví, aby mohly uzavírat registrované partnerství. Pokud se však podíváme na graf pozorněji, moderátorem nazvanou „*drtivou většinu*“ je třeba brát s rezervou, neboť s registrovaným partnerstvím rozhodně souhlasí pouhých 29 %, dalších 44 % pak sděluje spíše ano, tedy lze se domnívat, že tento souhlas je s nějakými výhradami. Moderátor tedy očividně sečetly jak vyjádření „*rozhodně ano*“ tak i „*spíše ano*“, čímž chtěl posílit tvrzení o toleranci. Do kontrastu pak zmiňuje, že klasický sňatek homosexuálů polovina veřejnosti podporuje a druhá nikoliv, stejně tak je poměrně vyrovnaný názor ohledně adopce registrovaným párem dětí z ústavů, ač odpůrců je dokonce o 3 % více. Následně moderátor zmíní, že přestože adopci české zákony gayům a lesbám neumožňují, podle odhadů žije v takových rodinách asi 1000 dětí, přičemž někteří gayové vidí svou šanci v náhradní matce. Tímto také jasně uvede téma reportáže, které následuje. Divákovi je tak jasné, že se bude zabývat právě problematikou nemožnosti adopce.

Reportáž začíná opět narativně, kdy hlavními postavami „*příběhu*“ je gay pár. Ten spolu je 11 let a žije ve Spojených státech. Reportérka nám sděluje, že v Praze oslavili svou svatbu, což podporují promítnuté záběry z této svatby. Několik záběrů také detailně zabírá vzájemné navlékání prstýnků. Konotací tohoto procesu je symbol doživotní věrnosti, čímž se možná mediální pracovníci snaží negovat častý názor společnosti o gay promiskuitě. Následně se tento pár také políbí a obejmě se, což u diváka podporuje myšlenku o jejich vzájemné lásce, nikoliv výše zmíněné promiskuitě. Reportérka diváka informuje o tom, že zmíněný pár má dvě děti, které odosila náhradní matka. Během této promluvy je divákovi ukázán statický záběr fotografie šťastné čtyřčlenné rodiny, tedy je podpořeno preferované čtení o prospěšnosti takové rodiny. Následuje rozhovor vedený prostřednictvím Skypu, kde jeden z páru popisuje postup, jakým se k dětem dostali. Výpověď tohoto muže je pak doplněna statickými fotografiemi jeho a dítěte jak si hrají či záběry ze svatby, které se účastnil hojný počet hostů, což evokuje, že tento pár podporuje velká spousta osob a jejich děti jsou v takové rodině šťastné.

Reportérka také objasňuje, že přestože biologicky je každý z páru otcem jednoho z dětí, v rodném listě obou dětí jsou zapsáni oba otcové. Doplnuje, že tento pár chce jít příkladem

---

¹¹⁴ CVVM neboli Centrum pro výzkum veřejného mínění je výzkumným oddělením Sociologického ústavu AV ČR.

a ukázat, že gay páry chtějí to samé co ty heterosexuální – šťastnou rodinu. To je opět umocněno fotografií této šťastné rodiny. Zpovídaný muž z ústředního gay páru ještě dodává, že tyto děti jsou „*vysněný a hrozně chtěný*“, čímž je ještě podpořeno preferované čtení o absurdnosti zákona a nemožnosti homosexuálních párů mít děti touto cestou zcela oficiální cestou či děti adoptovat.

Redaktorka dále zmiňuje, že je v zákonu, co se týče náhradních matek, v zákoníku mezera, neboť náhradní matky v zákoníku zmíněny nejsou. Tato činnost tedy není ani povolená, ani zakázaná. V záběrech je pak jako ilustrační záběr detail těhotenského břicha, poté záběr kočárku. Následně hovoří i expert na problematiku Marek Vácha¹¹⁵, přednosta ústavu etiky 3. LF UK v Praze, který potvrzuje, že se nesetkal s tímto způsobem pořízení dítěte u single matek či gay párů. Dále pokračuje, že tímto způsobem se postupuje důsledně jen u párů a to pouze ze zdravotních důvodů, tedy divák má potvrzenou pravdivost toho, že tímto způsobem homosexuálové dítě získat nemohou.

Následně reportérka zmiňuje mezinárodní server, který zprostředkovává náhradní matky, zároveň je divákům v záběru ukázaný v záběru. Reportérka také doplňuje, že jsou zde registrované i Češky. Tuto část reportáže lze svým způsobem chápat i jako poskytnutí informace gayům, jak si zajistit dítě. Dále reportérka cituje jeden z inzerátů nespecifikovaného českého gay páru, který na výše zmíněném webu hledá náhradní matku. Tento pár ve svém inzerátu zdůrazňuje, že české zákony jim neumožňují adoptovat dítě. Je tedy opět podpořena informace o touze homosexuálního páru být jako normální rodina a mít dítě.

Reportérka následně ještě připomíná, že zákon registrovaným partnerům adopci dětí přímo zakazuje, přičemž skupina poslanců chce zákon upravit na možnost homosexuálů osvojit si partnerovo dítě. Tato slova jsou podpořena obrazovým materiálem, kde vidíme lesbickou rodinu hrající si se svými dětmi na dětském hřišti. Lze si povšimnout, že tato část reportáže byla použita minulý rok, kdy ČT1 vysílala v reportáži právě problémy, které tyto ženy mají kvůli nemožnosti osvojení partnerčina dítěte. Tyto záběry tedy připomínají fakt, že ani po roce se zákon nezměnil ve prospěch homosexuálů, přestože se jedná velmi často právě o slušné rodiny, kterým jde o dobro dětí.

---

¹¹⁵ Marek Vácha je český římskokatolický kněz, teolog, přírodovědec, pedagog a spisovatel, zároveň přednosta Ústavu etiky na 3. lékařské fakultě Univerzity Karlovy. Ten se staví proti pochodům Prague Pride, sňatkům homosexuálů a zdůrazňování LGBT sexuality, proti homosexualitě takové ale nic nemá. (více viz http://www.rozhlas.cz/radiozurnal/dvacetminut/_zprava/marek-vacha-rimskokatolicky-knez--1099062)

Následně se vracíme do studia, kde moderátor sděluje výsledky předběžného průzkumu ohledně podpoření novely, která by dovolila registrovaným párům adopci partnerova či partnerčina dítěte. Konečné výsledky jsou však zcela nejasné, neboť přestože z 200člené Poslanecké sněmovny 78 poslanců s návrhem souhlasí a jen 52 nesouhlasí, 36 poslanců neví a 34 ani neodpovědělo. V kombinaci s ukončením předchozí části reportáže je celá reportáž uzavřena jako apel na souhlas poslanců ohledně adopce.

Vzhledem k faktu, že si Česká televize jako ústřední postavy vybrala pár z Ameriky a divákovi ukazuje, že v Americe je získání dítěte LGBT párem legální a snadné, může být toto sdělení chápáno tak, že je Amerika předkládaná jako vzor pro Českou republiku, přičemž z proamerického stranění byla Česká televize několikrát nařčena. Na druhou stranu by bylo zcela nemožné kontaktovat obdobný pár například v Rusku, neboť tam nejsou příznivé zákony pro LGBT všeobecně. Nicméně zde můžeme vidět binární opozici Amerika – ti liberální a pokročilí a Česká republika – ti zaostalí a konzervativní a tedy jasný apel na to, aby byla právě Česká republika vůči homosexuálním rodinám příznivější a přidala se k pokročilým zemím, jako je právě Amerika. Celá tato reportáž může sloužit také jako apel na politiky, aby už projednali a schválili navrhovanou novelu zákona, která by homosexuálům umožnila adopci, neboť není důvod ji neschválit.

V této reportáži byli účastníci průvodu velmi často snímáni jako velká masa lidí za použití vyšší ohniskové vzdálenosti. To je v kontrastu se záběry odpůrců, kterým bylo vidět do obličeje, bylo možno je rozlišit a byl tak kladen větší důraz na jejich individualitu. V několika záběrech byli navíc účastníci PP vnímáni z nadhledu, což mohla být snaha o zachycení co nejvyššího počtu lidí a ukázka rozsáhlosti průvodu, nicméně tento úhel záběru také konotuje nedůležitost a méněcennost snímaného. Pokud jsou v reportáži jednotlivci, kteří hovoří za sebe, jsou pak snímáni nejčastěji jako polocelek ve středové kompozici, což diváka navádí, jakým směrem se v záběru orientovat.

Příloha č. 10: Sémiotická analýza Prima 2015¹¹⁶

Moderátorka průvod Prague Pride rámuje jako festival sexuálních menšin. Poměrně problematické je pojmenování těchto menšin jako sexuální, neboť je tím způsobem dáván důraz na sexuální stránku celé LGBT menšiny, což v důsledku podporuje zažitě stereotypy a je značně redukující. Dle Slobody je problematické i užívání pojmu menšin, neboť „evokuje dojem, že jde

---

¹¹⁶ Viz Příloha č. 16

*o něco malého, bezvýznamného, co si naši pozornost ani nezaslouží*¹¹⁷. O něco problematičtější pak lze považovat další větu: „*Ulice Prahy tak zaplavily desetitisíce lidí.*“ Konkrétně se jedná o sloveso „*zaplavily*“. To vyvolává negativní konotace, neboť použité sloveso bývá používáno nejčastěji v kontextu přírodních katastrof s destruktivními dopady. Také to evokuje opravdu vysoké množství lidí, což je podpořeno číselným údajem. V lidech tímto může být vyvolána morální panika, že se blíží něco nebezpečného s fatálně destruktivními následky, a je tedy třeba proti tomu bojovat či se jinak ohradit. Tyto konotace jsou zmírněny až v následující větě, kdy moderátorka řekne, že účastníci protančili centrem velkoměsta, tedy divák si může představit spíše veselé a neškodné osoby. Zmíněni jsou i odpůrci a v souvislosti s nimi i nepotřebnost zásahu policie. Lze se tedy domnívat, že odpůrci se ve svých projevech zmírňují, což značí i narůstající toleranci.

Následně v reportáži reportérka pochod uvede jako „*průvod hrlosti lidí s homosexuální či bisexuální orientací, transsexuálů a jejich zastánců.*“ Tímto způsobem tak místo častého označení jako průvod homosexuálů akci označila správně jako průvod LGBT (lesby, gayové, bisexuálové, transsexuálové). Samozřejmě lze namítat, že nezahrnula například i intersexuály či asexuály, nicméně užití označení lze vítat jako posun k uvědomění si rozličnosti LGBT menšin. Reportérka také zmiňuje přítomnost bílorůžového jednorozce. Skrze zmínku této rekvizitu demonstuje jinakost a svým způsobem až infantilnost a bizarnost průvodu. Na jednorozci sedí muž v kroji, což pak konotuje snahu o spojení českých tradic a hodnot se symboly LGBT, jinými slovy také propojením světa LGBT se světem většinové české společnosti. Poté jsou v záběrech snímány alegorické vozy s tančícími účastníky, kteří jsou sice oblečeni barevně, ale jinak zcela obyčejně. Zabírání jsou v polocelku z pohledu. Reportérka také zmiňuje přítomnost policie, jež dohlížela na pořádek, zároveň dodává, že na místě byl i superhrdina, konkrétně „*Kapitán Amerika*“. Zde tedy Prima počítá s divákovou znalostí popkultury. Typickým pro kapitána Ameriku je jeho vlastenectví a ochrana národa. Zde je Kapitán Amerika účastníkem průvodu, konotačně lze tedy říci, že ochraňuje ostatní účastníky průvodu. Pro některé diváky však jeho účast může konotovat ohrožení českých hodnot a snahu o „*amerikanizaci*“ národa. Reportérka také dodává, že zasahovat ale nemusel. V několika záběrech pak vedle Kapitána Ameriky vidíme příslušníky policie, což pak konotuje pocity bezpečí, a to případně i před Kapitánem Amerikou a americkými hodnotami, které by potenciálně mohl chtít propagovat.

---

¹¹⁷ Zdeněk Sloboda: *Metodická příručka „Rozmanitostí proti šikaně“*, 2010.

Zmíněni jsou také odpůrci. V záběrech jsou ukázáni v přítomnosti policie, která dohlíží na klidný průběh akce. V záběrech s odpůrci pak kamera zabírá především protestní cedule. Jedna z nich odkazuje na Bibli: „*Homosexualita = hrozba pro národní bezpečnost. Bůh řekl: Je to ohavnost! Leviticus 18:22.*“¹¹⁸ Odpůrci tedy své argumenty podporují ve své podstatě odborníkem, něčím, co je svaté a všeobecně se tomu neodporuje. Někteří lidé, především věřící, vnímají to, co je v Bibli jako jediné pravdivé a dané. Nicméně dříve zmíněnou informaci, že nebyl žádný konflikt, potvrzuje i ředitelka festivalu Kateřina Saparová.

Reportérka dále v reportáži zmiňuje, že v průvodu, kam všichni účastníci přišli podpořit práva homosexuálů, byly i známé osobnosti vedené pražskou primátorkou „*Andreou*“ Krnáčovou. Jak vidíme, Prima v titulku Krnáčové spletla jméno – místo jména Adriana ji uvedla jako Andreu, což značně vypovídá o nepřikládání důležitosti přípravě reportáže a jejímu ledabylému zpracování. V obrazové části reportáže je nejprve zobrazen celý průvod, a to z nadhledu. Přestože je zřejmě cílem ukázat velký počet lidí a celý průvod, tímto způsobem reprezentace jsou účastníci vyobrazeni jako anonymní a neindividuální masa. Následně je v reportáži ukázána přední část průvodu, kde je v čele právě primátorka Adriana Krnáčová nesoucí oficiální plachtu Prague Pride. V čele lze identifikovat i jiné mediálně známé osobnosti, jako například Czeslawa Waleka, dřívějšího ředitele Prague Pride, moderátorku a bývalou mluvčí ministerstva pro lidská práva Lejlu Abbasovou, herečku Jitku Smutnou¹¹⁹ či moderátorku Ester Janečkovou¹²⁰. Nikdo z těchto osob už však není zmíněný. Můžeme jen spekulovat, zda je to kvůli jejich všeobecné mediální známosti a tedy snadné identifikaci ze strany diváka, nebo naopak nebyly tyto osobnosti ze strany Primy považovány za důležité. Následně Krnáčová sama zdůrazňuje: „*Demonstrace lásky, porozumění a pozitivní energie a to všechno v tom průvodu bylo. A proč jsem tady? Protož si myslím, že tyto věci je potřebné podpořit.*“ „*Těmi věcmi*“ zde můžeme chápat nejen zmíněné hodnoty, ale i práva LGBT menšin, jako je například adopce či právoplatná manželství. Adriana Krnáčová například v rozhovoru pro iDnes.cz totiž říká, že by gayům a lesbám umožnila adopce dětí a umožnila jim také uzavírat oficiální sňatky.¹²¹

---

¹¹⁸ Doslovně se v Bibli píše: „*Nebudeš obcovat s mužem jako s ženou. Je to ohavnost.*“ (Leviticus, 18:22)

¹¹⁹ Herečka Jitka Smutná patří do LGBT menšin, svou homosexualitu tajila až do roku 2012, kdy veřejně udělala coming out.

¹²⁰ Ester Janečková se účastní pochodů Prague Pride a osvěty ohledně homosexuality od roku 2014, kdy její synovec, který byl gay, spáchal sebevraždu. Ester Janečková z jeho smrti obvinila faráře, který mu vštěpoval, že homosexualita je hřích, a celou katolickou církev kvůli její homofobii. Janečková je zároveň věřící a praktikující římská katolička.

¹²¹ Více http://zpravy.idnes.cz/priznala-bych-homosexualum-pravo-adopci-a-umoznila-snatky-rika-krnacova-145-domaci.aspx?c=A150810_154743_domaci_kop

Následuje krátká anketa se třemi účastníky průvodu. Všichni zastávají obdobné názory, jako například „*Každý at' má rád koho chce mít rád*“. Objevuje se i metafora „*láska nezná hranic*“, čímž nám autor tohoto komentáře dává najevo, že člověk si sám nevybírá, do koho se zamiluje, láska je bezpodmínečná bez ohledu na pohlaví. Následuje další záběr, který opět zabírá průvod z vrchu a účastníky tak ukazuje zcela nerozpoznatelně jako neindividuální homogenní masu. Reportáž pak reportérka uzavírá záběrem na dívku držící ceduli „*Free kisses*“ (polibky zdarma) rozdávající polibky náhodným kolemjdoucím. Tímto výjevem je na jednu stranu zdůrazněna jejich láska, nezištnost a všeobecné veselí, na stranu druhou ale touto reprezentací mohou LGBT působit jako nezodpovědní a zcela odlišní než je celá společnost.

V televizním studiu pak moderátor uvádí, že proti Prague Pride protestovalo několik skupin, kromě věřících se jednalo i o extremisty, kteří zároveň protestovali proti Evropské unii a imigrantům. Hned první záběr je nekomentovaný, ale na záběru vidíme muže, který hraje na kytaru a zpívá text: „*Ježíš tě miluje, on je tvůj pán, za tebe zemřel, proto já jemu zpívám*“. Už dle této písně víme, že se jedná o křesťana, preferované čtení posléze podporuje reportérka, která zmíní, že před začátkem pochodu PP protestovali křesťanští demokraté Pochodem pro rodinu. Doplňuje, že cílem pochodu bylo upozornit na to, že by homosexuálové neměli adoptovat děti. Během této promluvy kamera zabírá jeptišku, která symbolizuje církev a konotuje tak její hodnoty. Přítomnost jeptišky pak může ospravedlňovat tuto akci s tím, že když má podporu řeholnice, která je ztělesněním dobra a míru, je tento protest oprávněný. V dalších záběrech jsou pak snímáni členové Průvodu pro rodinu. Všichni mají bílá trička, což může symbolizovat racionalitu, nevinnost či morální čistotu, ale také, že přicházejí v míru a nemají v úmyslu nikomu ublížit. Ohnisková vzdálenost je poměrně blízká, můžeme identifikovat obličej, na rozdíl u účastníků průvodu Prague Pride v předešlé části reportáže. Lze říci, že u křesťanů klade kameraman větší důraz na jejich individualitu. Můžeme zde tedy nalézt binární opozice, kdy tento průvod konotuje pořádek a racionalitu, zatímco průvod Prague Pride chaos a iracionalitu.

Prostor k vyjádření zde dostává i senátor Jiří Čunek, který zastává konzervativní hodnoty. Sděluje, že dítě by mělo mít maminku a tatínka „*v tom standardním pojetí rodiny*“. Standardním zde samozřejmě myslí heterosexuální rodinu, použitím slova „*standardní*“ divákovi sděluje, že heterosexuální rodina je ta obvyklá a jediná normální a správná. Dále pokračuje argumentem „*Já jsem přesvědčen, že to je naprosto škodlivé pro to dítě, protože dnes je hodně neplodných manželství, kteří si mohou osvojit dítě a vychovávat ho ve standardní rodině, takže tohle není potřeba.*“ Už v této výpovědi vidíme, že se silně staví do opozice vůči

LGBT či konkrétně homosexuálům. Z kontextu vyplývá, že je považuje za méněcenné a jejich potřeby a práva nepovažuje za opodstatněné, vzhledem k tomu, že říká, že „*není potřeba*“ aby si mohli adoptovat děti, neboť si tyto děti mohou adoptovat neplodné heterosexuální páry. Hovoří striktně z pohledu my, většinová společnost, a to bez jakékoliv empatie. Zvláštním apelem je také velmi silné vyjádření o škodlivosti homosexuální rodiny, ale následná absence jakéhokoliv zdůvodnění tak silného argumentu.

V dalším záběru pak vidíme policejní auta a informaci reportérky, že podobného názoru jako Čunek byli i extremisté. Vzhledem k faktu, že Čunkův názor je v podstatě přirovnán k názoru extremistů, diváci mohou o správnosti jeho názoru zapochybovat, neboť extremisté zastávají názory, jež jsou mimo hlavní proud společnosti, jsou radikální a jejich názory jsou motivovány konkrétní sociální nenávistí. Navíc označení „*extremisté*“ je v české společnosti většinou protknuto s negativními konotacemi. Tyto negativní konotace ještě posiluje záběr pravděpodobně extremisty, který něco řeší s policistou. Extremistu můžeme identifikovat skrze vyholenou hlavu, což je častým symbolem pravicových extremistů. Na sobě má červené tričko, což konotuje konflikt, boj a agresi. V následujícím záběru je pak potvrzeno, že byl extremistista identifikován správně. V titulku vidíme, že se jedná o Pavla Matějného, organizátora pochodu proti PP a člena Národní demokracie¹²² Ten sděluje, že se mu nelíbí fakt, že se v Praze opakovaně koná Prague Pride. Zdůrazňuje, že jeho strana je demokratická a nemají nic proti tomu, co dělají tito lidé (LGBT) doma, nicméně je proti adopci dětí. Dále tvrdí, že rodina je žena a muž, čímž podporuje mýtus tradiční rodiny. Pokračuje poměrně persvazivně: „*Představte si, že by dostali dva buzeranti nebo dvě lesby možnost vzít si z dětského domova nějaké dítě a co z něho vychovají?*“ Užití hanlivého slova buzerant je tu záměrné, vyjadřuje jím jak odpor a pohrdání vůči této skupině obyvatel, tak i snahu o zesměšnění. Persvazivně zde působí využití řečnické otázky a výzva k představě možnosti výchovy dítěte homosexuály, ve které je už však vzhledem k předchozímu tvrzení zabudované preferované čtení – buď že je taková situace nepředstavitelná, případně že je nevhodná a špatná, a to především pro samotné dítě. Je poměrně zajímavé, že tomuto extremistovi byl k vyjádření poskytnut tak velký mediální prostor, a to více jak 20 vteřin. Je možné, že on sám byl velmi ochotný projevit se, čehož televize Prima například z časových a organizačních důvodů využila. Zároveň jsou názory tohoto extremisty velmi kontroverzní, čímž je podpořena zajímavost reportáže a tím i vyšší

---

¹²² Národní demokracie je česká konzervativní nacionalistická politická strana. Bývá řazena mezi krajně pravicové politické subjekty. Jejím programem je mimo jiné „*ochrana tradiční rodiny, tvořené mužem, ženou a dětmi, odmítnutí lživých „práv“ homosexuálů a dalších sexuálních menšin, „zbraň do každé rodiny*“ (Národní demokracie, 2016, více <http://narodnidemokracie.cz/strana/program-ve-zkratce/>)

sledovanost. Dále se vyjadřuje Adam Bartoš, předseda Národní demokracie. Ten sděluje, že se jedná o zvrhlost akci, výrok je pak podpořen obrazovou stránkou zabírající členy průvodu s duhovými vlajkami. Nicméně nevidíme zde žádnou zvrhlost, aktéři jsou oděni zcela všedně a divák vidí, že argumenty a tvrzení odpůrců PP jsou zcestné. Bartoš však pokračuje s tím, že tuto zvrhlost snad musí vidět „každý soudný člověk“, čímž se snaží naklonit diváky na svou stranu, neboť téměř každý člověk se ztotožňuje s tím, že je soudný, slušný. V hanění průvodu PP pokračuje: „*Jestli dnes někdo chtěl jít na Václavské náměstí a viděl tam ty hrozné věci, tak mi dá za pravdu. Je to obscénní, ohrožuje to mravní vývoj mládeže.*“ Ve svém monologu se persvazivně dovolává souhlasu tím, že kdo viděl, co se děje během průvodu, musí mu dát za pravdu, což ještě umocňuje komentářem, že je průvod obscénní a ohrožuje mravní vývoj mládeže. Takto se snaží získat souhlas především u rodin, které se mohou obávat o své děti a jejich případný mravní vývoj. Vzhledem k faktu, že se jedná o již druhou osobu patřící k Národní demokracii, nebylo třeba jí prostor poskytovat. Televize by měla nabízet pluralitu názorů, což je v tomhle případě nemožné, vzhledem k faktu, že lidé patřící do stejného hnutí většinou mívají i stejný názor. Proto mohla dát případný mediální prostor například běžnému účastníkovi protestů a ne jen organizátorům a politickým elitám.

Reportérka poté komentuje, že akce odpůrců byla ukončena, neboť účastníků bylo málo, což je v záběrech potvrzeno. V jednom ze záběrů vidíme policii, která nad extremisty dohlíží. Divák zde vidí, že byl očekáván konflikt, který se však evidentně nekonal. Následně se kamera přesunula na Vyšehrad, kde byl protest jak proti Prague Pride, tak proti imigrantům a Evropské unii. Tato skupina již byla početnější, sešlo se zde okolo 100 osob. V reportáži vidíme i konflikt mezi těmito odpůrci a liberály. Opět zde vidíme jako aktéra rvačky Matějného a v davu i vlajku D.O.S.T. Zasahuje zde i antikonfliktní tým. Tyto záběry reportérka nekomentuje, slyšíme autentické slovní útoky. Kamera tento konflikt zabírá z nadhledu, což evokuje nejen nadřazenost nad těmito lidmi, ale také větší pocit bezpečí a neúčast v konfliktu prostřednictvím observačního mechanismu „*fly on the wall*“. Následně se na kameru vyjadřuje liberál, který figuroval v konfliktu. Ten tvrdí, že jej extremisté fyzicky napadli a označuje je jako „*fašisty*“, což dle jeho slov ukázali. Toto označení většinou konotuje potlačování občanských svobod a diktaturu, tedy označení odpůrců jako fašistů může u diváků vzbuzovat pocit strachu z nich, rozhodně ne ale sympatizaci. Reportérka ještě zmíní, že poté už akce pokračovala v poklidném duchu. Lze ale říci, že preferovaným čtením je právě uvědomění si agresivní povahy extremistů a tedy i nesprávnosti jejich názorů.

Příloha č. 11: Sémiotická analýza Nova 2015¹²³

Reportáž začíná komentářem moderátora, který shrnuje velmi základní informace ohledně průvodu Prague Pride. Tento průvod označuje jako pochod gayů a leseb, tedy zcela redukuje diverzitu této komunity jen na homosexuály. V rámování události také moderátor zdůrazňuje fakt, že PP podpořila Madonna, což je i hlavním sdělením celé reportáže, v tomto případě čteného komentáře. Způsob uvedení podpory Madonny moderátorem může v divácích evokovat myšlenku, že sama Madonna přijela na festival. Nicméně čtený komentář reportéra prozrazuje, že zpěvačka Madonna „*napsala českým gayům a lesbám vzkaz na sociální síti*“. Přestože reportér sděluje, že vzkaz napsala „*českým gayům a lesbám*“ a redukuje opět LGBT menšinu jen na homosexuály, Madonna ve skutečnosti výslovně nenapsala, že podporuje lesby a gaje, nýbrž celý Prague Pride. Diváci, kteří se orientují v popkultuře, ví, že Madonna je příznivkyní a ikonou LGBT komunity, tedy televize Nova pravděpodobně počítá s touto znalostí u diváků. Zároveň je ale Madonna velmi kontroverzní a extravagantní osobností a tedy zdůraznění její podpory pak může diváky utvrzovat, že i celá LGBT komunita je kontroverzní a extravagantní. Jako důkaz podpory Madonny také televize ukazuje snímek zachycující Madonin profil na sociální síti, kde tuto podporu píše. Reportáž je uzavřena sdělením, které napsala Madonna a čte reportér, že „*jim drží palce v boji za dobrou věc, svobodu a aby na sebe byli hrdí.*“ Můžeme se tedy domnívat, že televize Nova sympatizuje s tímto názorem, a to i skrze fakt, že nezveřejnila žádný názor odpůrce. Posledními záběry pak je krátký záběr na průvod Prague Pride a následně detail duhové vlajky, která je symbolem LGBT. Držení duhové vlajky pak symbolizuje i hrdost osoby, která ji drží na celou LGBT komunitu, což podporuje slova Madonny.

Tato velmi krátká zmínka o Prague Pride, která se vůbec nezabývá důvodem, proč se průvod koná a o co jde, evokuje nedůležitost zprávy, které není třeba věnovat pozornost. V celé reportáži jsou jen dva záběry z PP, přičemž tyto záběry nemusí nutně pocházet z tohoto ročníku. Důvodem, proč nemá reportáž delší stopáž tak může být například nepřítomnost televizního štábu na akci. Nicméně v celém zpravodajském bloku se neobjevila žádná náhlá událost z Prahy, kde by byl televizní štáb ve stejný den nutně potřeba. Proto je na místě smýšlet o této krátké reprezentaci jako o nedostatečné a poměrně nicneřikající, vzhledem k vyzdvihnutí Madonniny podpory také značně bulvární.

---

¹²³ Viz Příloha č. 17

Příloha č. 12: Sémiotická analýza ČT1 2015¹²⁴

Moderátoři při zarámování zprávy zvyznamňují, že se jedná již o pátý ročník festivalu. To svým způsobem konotuje, že festival už je zavedený a vydobyl si svou tradici. Doplnují, že se jedná o festival sexuálních menšin, tedy redukce na sexuální orientaci konotuje jinakost po sexuální stránce a nevystihuje tak celou podstatu jednotlivých LGBT skupin. Na obrazovce za moderátory pak vidíme snímek účastníků festivalu s barevnými balonky, který doplňuje komentář moderátorů a zároveň ukazuje divákovi veselé a zcela normální jedince.

Následují záběry bez komentáře prezentující festivalovou atmosféru, kterou dokresluje autentický zvuk včetně písně, která na akci hraje a kterou zpívají i účastníci. Jedná se o píseň popového zpěváka Bruno Marse, která se jmenuje „Marry you“ (vzít si tě), což může symbolizovat boj LGBT za právoplatné sňatky. V doprovodných záběrech pak vidíme účastníky, balonky v duhových barvách či záběr na celý průvod nesoucí duhovou vlajku. Lidé jsou většinou zabíráni v polocelku, vidíme jim do obličeje, v případě průvodu pak z vyšší ohniskové vzdálenosti z nadhledu. V těchto záběrech nevidíme žádné extravagantní kostýmy, ale zcela běžně oděné účastníky. Po těchto záběrech se vracíme zpět do studia, kde se dozvídáme, že na místě byli i odpůrci, avšak bylo jich podstatně méně. Zmíněna je i přítomnost strážníků a policistů, kteří nemuseli řešit žádné větší konflikty. Z tohoto sdělení ale vyplývá, že menší konflikty se udát mohly.

Následuje reportáž, která je opět prezentována skrze příběh, což umožňuje lepší pochopení a sebeidentifikaci s prezentovanou osobou. Ta zastupuje celou komunitu, tedy tento způsob reprezentace nabízí i lepší pochopení celé LGBT komunity ze strany veřejnosti sledující reportáž. Hned v prvním záběru je duhová vlajka, což reportérka doprovází komentářem „*Den v barvách duhy.*“ Zmíněná barevnost pak symbolizuje diverzitu této komunity. Kamera poté směřuje od vlajky dolů, kde zachytává skupinku mladých osob. Máme zde hlavního aktéra Josefa, který se chystá se svými přáteli na festival. V záběrech vidíme, že se jedná o mladé lidi, kteří mají dobrou náladu, rádi se baví. Jsou oblečeni barevně, ale běžně jako jiní mladí v jejich věku. Hlavní aktér Josef se poté vyjadřuje na kameru, kde sděluje, že chtějí s přáteli ukázat, že jsou normální lidé, což koresponduje s jejich vizáží a reprezentací. Reportérka se ho ptá, poměrně sugestivně, jestli je to pro ně i zábava, aktér odpovídá, že to zábava určitě je. Můžeme se domnívat, že v této otázce nebyl žádný negativní úmysl, nicméně právě vyzdvihnutí zábavné stránky této akce může potlačit její hlavní sdělení, tedy boj za práva LGBT. Pokud by se reportérka nejprve zeptala, jestli je to pro aktéry zábava a ti by až poté řekli, že chtějí

---

¹²⁴ Viz Příloha č. 18

ukázat svou normálnost, divákovi by v paměti zůstala právě tato informace a nebyla by přehlušena zdůrazněním zábavné stránky. Následně kamera sleduje aktéry, jak se vydávají k hlavnímu průvodu na Václavské náměstí. Zde autorka komentuje, že vidíme lidi v kostýmech, s transparenty i bez nich, různého věku i různých národností. Každou zmíněnou kategorii osob pak doplňuje obraz, který komentář podporuje. Lidé jsou zabíráni v polocelku a většinou z čelního pohledu. Tento výběr účastníků nám může demonstrovat, že na PP můžeme potkat různé a rozmanité skupiny obyvatel, což si můžeme vyložit také jako snahu o zrušení stereotypního smýšlení o této LGBT komunitě a její časté redukci na velmi omezený počet archetypů¹²⁵. Následně se reportérka účastníků ptá na to, co pro ně znamená Prague Pride. Jeden z mluvčích je zahraničním návštěvníkem, což potvrzuje předchozí slova reportérky o účasti účastníků ze zahraničí. Ten sděluje, že je to pro něj svoboda a užívání si svobody. Tento účastník je z Turecka, kde je naopak velmi rozšířena diskriminace homosexuálů, která není právně ošetřena, stejně tak není právně ošetřeno stejnopohlavní soužití. Můžeme tedy jen spekulovat o záměrném výběru tohoto účastníka, jehož domovská země je opozitem vůči poměrně tolerantní České republice. Další respondent, tentokrát český, pak říká, že přišel, aby ukázal, že patří do této společnosti a je normální.

Zmíněni jsou také odpůrci. Opět je pozornost kamery zaměřena na protestní cedule, konkrétně na nápis „*Homo sex je hřích – Římanům 1,18-28*“¹²⁶, který odkazuje k Bibli. Přestože už na ceduli není text z této části Bible, ti, kteří Bibli znají, pak ví, že v této části se o homosexualitě hovoří jako o trestu za bezbožnost. Tímto způsobem je podpořeno odpůrcovo smýšlení o špatnosti homosexuality a jeho nepřijetí homosexuality jako normální identity jedinců. Další transparent se pak snaží obrátit LGBT k víře v Ježíše, neboť jen to může zachránit jejich „*duší před peklem*.“ Nutno ale podotknout, že vzhledem k faktu vysoké koncentrace ateistů v České republice nelze u těchto argumentů předpokládat valný efekt.

---

¹²⁵ Archetypem zde myslíme utuženou představu o femininních gayích a maskulinních lesbách, což je samozřejmě velmi redukujícím stereotypem.

¹²⁶ Konkrétně se jedná o tyto části spisu: „18. Boží hněv se zjevuje z nebe proti každé bezbožnosti a nepravosti lidí, kteří svou nepravostí potlačují pravdu. 19. Vždyť to, co lze o Bohu poznat, je jim přístupné, Bůh jim to přece odhalil. 20. Jeho věčnou moc a božství, které jsou neviditelné, lze totiž od stvoření světa vidět, když lidé přemýšlejí o jeho díle, takže nemají výmluvu. 21. Poznali Boha, ale nevzdali mu čest jako Bohu ani mu nebyli vděční, nýbrž jejich myšlení je zavedlo do marnosti a jejich scestná mysl se ocitla ve tmě. 22. Tvrdí, že jsou moudří, ale upadli v bláznovství: 23. zaměnili slávu nepomíjitelného Boha za zobrazení podoby pomíjitelného člověka, ano i ptáků a čtvernožců a plazů. 24. Proto je Bůh nechal na pospas nečistým vášním jejich srdcí, takže zneuctívají svá vlastní těla; 25. vyměnili Boží pravdu za lež a klanějí se a slouží tvorstvu místo Stvořiteli – on budiž veleben na věky! Amen. 26. Proto je Bůh vydal v moc hanebných vášní. Jejich ženy zaměnily přirozený styk za nepřirozený 27. a stejně i muži zanechali přirozeného styku s ženami a vzplanuli žádostí jeden k druhému, muži s muži provádějí hanebnosti, a tak sami na sobě dostávají zaslouženou odplatu za svou scestnost. 28. Protože si nedovedli vážít pravého poznání Boha, dal je Bůh na pospas jejich zvrácené mysli, aby dělali, co se nesluší.“ (Římanům, 1:18-1:28)

Na druhou stranu odpůrci se těmito konkrétními transparenty snaží vyvolat pocit strachu a možného ohrožení. Reportérka pak zdůrazňuje, že žádný konflikt nenastal, což ilustruje i výjev, kdy si účastnice PP dělá společnou fotografii s odpůrcem, zatímco odpůrce hovoří do megafonu. Ten v projevu nerušeně pokračuje dál. V záběrech také vidíme policii jako strážce pořádku, symbolicky pak jako strážce společenského řádu.

Mezi odpůrci pak byli i Mladí křesťané se svým Pochodem pro rodinu. Kamera zabírá nejprve skupinku těchto osob a poté je zabrán detail spícího dítěte v kočárku, čímž je umocněn dojem, že těmto lidem jde o dobro rodiny a především pak dětí. Tito lidé na sobě mají také bílá trička, což symbolizuje racionalitu, nevinnost či morální čistotu, ale také fakt, že přicházejí v míru a nemají v úmyslu nikomu ublížit. Proslov na shromáždění má Jan Wolf, předseda pražské organizace strany KDU-ČSL a poradce ministra kultury, který zároveň Průvod pro rodinu zaštiťuje: *„Bez rodiny si nedovedeme představit fungování tohoto státu, tedy ani tohoto města. Podívejte se na nás, je nás zde pár. Podívejte se o pár metrů doprava, uvidíte tam desítky tisíc lidí. Je to smutná věc.“* Tímto proslovem se opět opírá o hodnoty tradiční rodiny, zároveň to konotuje ohrožení této instituce a apel na účastníky proslovu i diváky, aby se snažili tuto hrozbu odvrátit, neboť v kontextu řečeného je tato hrozba velmi aktuální a blízká. Můžeme říct, že Mladí křesťané jsou vyobrazeni v opozici k útočným projevům ze strany předchozí skupiny odpůrců.

Následně reportáž ukazuje celý průvod PP. Zajímavá je práce s kamerou, neboť nejprve je průvod ukázán z nadhledu, poté z pozice výšky očí a nakonec z podhledu, což je značně matoucí. Můžeme se domnívat, že v prvním záběru nám chtěl kameraman ukázat průvod v celé jeho velikosti, což je z úrovně očí poměrně problematické a z podhledu pak zcela nemožné. Z podhledu vidíme jen čelní část průvodu, ve které můžeme rozeznat některé mediálně známé osobnosti, jako je moderátorka Ester Janečková, bývalý ředitel PP Czeslaw Walek, primátorka Prahy Adriana Krnáčová a herec a gay aktivista Jiří Hromada. Jako podkres těchto záběrů pak hraje autentická hudba festivalu. Na kameru se vyjadřuje právě Jiří Hromada se sdělením, že v současnosti jsou LGBT menšiny již akceptovány a tedy již o nic nebojují, ale radují se. Divák tedy nabývá dojmu, že je LGBT komunita již tolerována a není třeba se proti ní ohrazovat.

Reportérka také zmiňuje doprovod policie, který nemusel zasahovat. Na druhou stranu pak zmíní fakt, že kvůli pochodu byla omezená doprava a zcela uzavřená Revoluční ulice. Tato zmínka o omezení kvůli průvodu může některé diváky utvrdit v domněnce, že LGBT menšiny nejsou pro společnost vůbec prospěšné, neboť jsou s nimi problémy, jako právě nyní v případě

omezení dopravy. Na záběrech opět vidíme policisty jako strážce pořádku a symbolicky i jako strážce národa a jeho hodnot. Vedle nich jde Kapitán Amerika, který byl jedním z aktérů reportáže televize Prima. Můžeme si tedy povšimnout, že zatímco pro Primu byla jeho přítomnost na festivale důležitá a věnovala jí 10 vteřin záběru, ČT1 jeho účast ani nezmínila. Můžeme se domnívat, že Prima jej do reportáže zařadila právě kvůli jeho výstřednosti a možná právě i to je důvod, proč jej naopak ČT1 nezařadila, neboť skrze jeho reprezentaci by podporovala stereotyp o výstřednosti LGBT menšin.

Slovo k vyjádření zde dostal i bývalý ředitel PP Czeslaw Walek, který sděluje, že přišel rekordní počet účastníků a festival se tak vydařil. I tímto je tedy podpořena teze o stále větší toleranci a podpoře. Reportérka se pak loučí metaforicky „*a kyvadlo na Letné už odpočítává poslední hodiny letošního ročníku Prague Pride*“, ovšem lze říci, že reportáž je uzavřena s preferovaným čtením, že akce PP má stále větší podporu a stále méně odpůrců. Kyvadlo v posledním záběru je ověšeno duhovou vlajkou, tedy symbolem LGBT, což je efektní jako zvolený poslední záběr a může nabýt významu jako symbol Prague Pride, neboť na Letné PP každoročně končí.

Poté se vracíme zpět do studia, kde moderátor uvádí reportáž o akci na Letné, následuje krátká reportáž z Letné. Redaktorka sděluje, že akce je vydařená, zároveň je tam několik desítek policistů, tedy divák je ubezpečen, že je nad těmito lidmi dohled. Reportérka se také odvolává na autoritu, mluvčího policie Tomáše Hulana, který jí potvrdil, že se akce odehrává bez incidentů, čímž zvyšuje kredibilitu svého tvrzení. Za reportérkou v záběru pak vidíme duhovou vlajku, ke které se po dobu reportérčina komentáře přidá druhá. Lze se domnívat dle postupného příchodu účastníků s druhou vlajkou, že reportérka tento záběr nevybrala úmyslně, ale že účastníci do záběru sami přišli, aby se projevíli a ukázali LGBT symboly veřejnosti.

Následně se opět vracíme do studia, kde moderátor navazuje tematikou registrovaného partnerství. Moderátor zdůrazňuje, že hlavním tématem gay komunity bylo dlouhodobě prosazení registrovaného partnerství. Zvláštní je moderátorovo redukování homosexuálů jen na gaye, tímto způsobem existenci leseb popírá či devaluje, což je problematické i k faktu, že lesby jsou v médiích méně reprezentované než muži. Doplnuje, že registrovaná partnerství jsou u nás možná již 9 let a tuto možnost využilo přes 2000 párů. Také zmiňuje fakt, že 16 zemí ve světě nabízí homosexuálním párům běžné sňatky. K tomu doplňuje, že Česko patří k tolerantnějším zemím. Nicméně posléze vidíme, že s běžnými sňatky homosexuálů by souhlasila ani ne polovina dotazovaných, odpůrců je pouze o 2 % méně. Kombinace a pořadí těchto informací pak připomíná lobbying za prosazení běžných sňatků, neboť zmínka

o toleranci v ČR v kombinaci s 16 státy umožňujícími sňatky může sdělovat, že ČR by se k takovým zemím měla přidat. Moderátor dále zmiňuje, že 44 % dotazovaných by homosexuálům umožnilo adopci dětí z ústavů, proti je však 49 % oslovených. Jeho slova jsou podporována grafy, což umocňuje kredibilitu těchto údajů. Následně informuje, že některé páry ale vychovávají vlastní děti či jednoho z partnerů. V této souvislosti také zmiňuje novelu zákona o registrovaném partnerství, která by umožňovala těmto párům adoptovat si dítě partnera. Zároveň podotýká, že čeká již rok na schválení a poslanci se jí zatím ani nezačali zabývat. Sděluje, že v takových rodinách žije asi tisícovka dětí, čímž zohledňuje závažnost situace. Takto zarámuje následující reportáž, což implikuje, že se bude zabývat adopcí a zmíněnou novelou.

Následující záběry začínají poměrně dokumentaristicky, zachycují malého chlapce, který si hraje se svým sourozencem, kojencem. Reportérka situaci nekomentuje, jen z dále slyšíme hlas matky, která říká „*a tam mu dáš pusu*“, následně chlapec svého sourozence políbí na břicho. Tato situace konotuje jak lásku mezi sourozenci, tak i lásku ze strany matky, kterou slyšíme. Následně reportérka diváka navádí na preferované čtení tohoto výjevu, uvádí, že tyto děti mají každý svou biologickou matku, které spolu přes 5 let žijí, rok v registrovaném partnerství. Během reportérčina komentáře pak vidíme výjev z běžného života ústředního lesbického páru, kamera zabírá především děti, případně matky, jak se o děti starají. To asociuje běžnou spořádanou rodinu s jejími každodenními aktivitami. Aktérky následně sdělují, že se vzaly, aby jejich děti měly stejné jméno a všichni tak mohli být rodina, což nám mezi řádky sděluje, že si zkrátka přejí fungovat jako každá jiná rodina. Že je tento pár tolerovaný a funguje zcela normálně, pak podporuje komentář reportérky, která sděluje, že i okolí je jako normální rodinu přijímá. Ve prospěch možné adopce argumentují, že v případě, že by se s biologickou matkou něco stalo, druhá z páru na dítě nemá žádná práva a přestože odpůrci adopce říkají, že soudy by přihlédly k faktu, že jsou v podstatě rodina, nikdo neví, jak by to ve skutečnosti bylo. Tímto divákovi vyjadřuje svou nedůvěru v soudy a úřady. Reportérka navazuje, že zákon byl do sněmovny předložen loni v září a nejméně rok se připravovala jeho podoba, dosud se jím ale poslanci nezabývali, což konotuje, že poslanci této problematice nepřikládají význam. Tento způsob interpretace následně podporuje i komentář advokáta Petra Kally, jež spolupracuje s hnutím PROUD: „*Z jejich strany bývá většinou zdůvodňováno toto prodlení tak, že mají na práci mnohem důležitější věci.*“ Nesouhlas s tímto argumentem poslanců pak mluvčí demonstruje ironickým úsměvem a důrazem na slovní spojení „*důležitější věci na práci*“. Argument poslanců pak podporuje propast mezi světem LGBT a světem

většinové společnosti, neboť práva LGBT menšin jsou pro ně méně důležitá než jiné věci, které jsou pravděpodobně spojeny právě se zájmy většinové společnosti. V argumentu tedy můžeme číst i dělení společnosti na „*my versus oni*“, kdy právům „*jich*“ politici nepřikládají takový význam, neboť se netýkají „*našeho*“ světa.

Následně reportérka sděluje, že novelu podepsalo již 26 poslanců téměř ze všech stran, což demonstruje záběr ukazující listinu s podpisy, kde vidíme i konkrétní jména. Po vyhledání jednotlivých jmen z ukázané listiny ale vidíme, že patří či patřila k hnutí ANO, což rozhodně nepodporuje reportérčinu tezi, že podepsaní jsou téměř ze všech politických stran. Vhodnější by tedy bylo ukázat seznam jiných jmen, aby divák znalý politické sféry neměl pocit, že zmiňovanou podporu novela nemá. Přitom je dohledatelné, že se pod novelu podepsali i členové stran ČSSD, ODS, TOP09 a Starostů, Úsvitu a KSČM ač většina podepsaných byla opravdu z hnutí ANO. Členka ANO Radka Maxová je také předkladatelkou návrhu o změně zákona. Ta následně objasňuje problém, který může nastat v budoucnu u dětí z párů, jako je ústřední pár reportáže. Týká se to například výživného, dědění či bytů. Vzhledem ke zmínce problémů, které u dětí mohou při neschválení zákona nastat si tak divák může uvědomit závažnost problémů a nutnost zákon podpořit právě v zájmu dítěte. Reportérka následně zmiňuje, že i tak není ale podpora jednoznačná a je nejméně přijatelná pro lidovce. Za ty se vyjadřuje Jiří Čunek, zajímavé však je, že jeho jméno se neobjeví ani v titulku, ani jej neuvede reportérka. Vzhledem k jeho všeobecné mediální známosti nelze předpokládat, že by v ČT1 nevěděli, o koho se jedná. Můžeme se domnívat, že pracovníci právě s touto znalostí počítají nebo na titulku jednoduše zapomněli. Zajímavý je také fakt, že přestože je Jiří Čunek předseda senátního podvýboru pro lidská práva a rovné příležitosti, je silným odpůrcem adopce dětí homosexuálními páry, což také v této reportáži sděluje. Je „*přesvědčen, že to je naprosto škodlivé pro to dítě*“, což je ale velmi diskriminační a stereotypní názor, k němuž nemá žádný argument ani výzkum o zmíněné škodlivosti. Doprovodným obrazem je pak záběr z Pochodu pro rodinu, kde vidíme detail držících se rukou dítěte a matky. Když se kamera oddálí, vidíme, že tento detail patřil tradiční rodině – na záběrech je žena držící dítě za ruku a vedle ní muž, což divákovi demonstruje hodnoty, které jsou dle Čunka důležité.

Následně dostává prostor žena z ústředního lesbického páru, která veřejnosti sděluje, že schválení zákona se klasických rodin nijak netkne, dětem „*v duhových rodinách*“ jen pomůže. Jako preferované čtení zde tedy můžeme identifikovat neškodnost a nemožnost ohrožení tradiční rodiny, ač je právě toto ohrožení často zvýznamňováno odpůrci. Zajímavé je užití pojmu „*duhová rodina*“, což je metaforické označení homosexuálních rodin na základě

duhové vlajky jako symbolu LGBT. Redaktorka doplňuje, že poslanci přislíbili projednání zákona v září a čeká se velká diskuze, čímž zdůrazňuje stálou kontroverzi tématu a rozličné názorové spektrum na tuto problematiku. Reportáž je posléze uzavřena „*je tedy možné, že než zákon skutečně začne platit, bude mít Prokop s Jáchymem (dětí lesbického páru) dalšího sourozence, kterého jejich mámy plánují.*“ Tímto reportérka divákům sděluje své pochybnosti o tom, že zákon přijde v platnost v nejbližší době, zároveň však fakt, že homosexuální páry se snaží a chtějí žít jako normální rodina, bez ohledu na zákony.

Konstrukcí reportáže jako příběhu s hlavními aktéry a problémem (nemožnosti adopce) ČT1 může docílit lepšího pochopení a empatie s prezentovanými ženami, které zde zastupují celou homosexuální komunitu, tedy lepšího pochopení i s celou touto komunitou. Ústředními postavami je stejný lesbický pár, který byl ústředními postavami reportáže televize Nova v roce 2014. Stejný výběr akterek může konotovat, že takových slušných homosexuálních rodin je málo, na stranu druhou byly tyto aktérky vybrány pravděpodobně z důvodu jejich zájmu o spolupráci.¹²⁷ Častý záběr dětí pak může u diváka podpořit pocit nutnosti schválení tohoto zákona, neboť vidí, že děti jsou v této rodině šťastné, milované a nic jim nechybí a schválení zákona je prospěšné především právě pro ně. Česká televize podvědomě sděluje, že když už u nás registrované partnerství funguje 10 let, je na čase povolit i adopci, neboť zároveň vidíme, že ta manželství jsou stabilní.

---

¹²⁷ Je třeba brát v potaz, že ne každá LGBT rodina si přeje projevit se v médiích. Mediální pracovníci pochopitelně do vysílání vyberou ty aktéry, kteří nemají problém otevřeně o sobě hovořit. Lesbický pár z analyzované reportáže je k médiím vstřícný, o čemž svědčí i dokumentární film, ve kterém účinkuje.

Příloha č. 13: Typická reprezentace účastníků PP na Primě

2012

2013

2014

2014

2015

Příloha č. 14: Typická reprezentace účastníků PP na Nově

2012

2013

2013

2013

2014

2015

Příloha č. 15: Typická reprezentace účastníků PP na ČT1

2012

2013

2014

2015

2015

2014

